

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Α΄ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ «ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΥΓΓΡΟΣ»

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ: ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ Χ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Β΄ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ «ΑΤΤΙΚΟΝ»

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ Δ. ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

**ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΣΥΧΝΟΤΕΡΩΝ ΔΙΑΦΟΡΟΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΩΝ
ΔΙΛΗΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΠΟΥ ΚΑΘΟΡΙΖΟΥΝ
ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΥ ΓΙΑ ΛΗΨΗ
ΙΣΤΟΤΕΜΑΧΙΟΥ ΔΕΡΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΚΑΘ΄ ΗΜΕΡΑ ΠΡΑΞΗ**

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΧΡΥΣΟΒΑΛΑΝΤΗΣ ΚΟΡΦΙΤΗΣ

ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ

ΑΘΗΝΑ 2014

Ο ΟΡΚΟΣ ΤΟΥ ΙΠΠΟΚΡΑΤΗ

Ὅμνυμι Ἀπόλλωνα ἰητρὸν, καὶ Ἀσκληπιὸν, καὶ Ὑγίαν, καὶ Πανάκειαν, καὶ θεοὺς πάντας τε καὶ πάσας, ἴστορας ποιέμενος, ἐπιτελέα ποιήσῃν κατὰ δύναμιν καὶ κρίσιν ἐμήν ὄρκον τόνδε καὶ συγγραφὴν τήνδε. Ἠγήσασθαι μὲν τὸν διδάξαντά με τὴν τέχνην ταύτην ἴσα γενέτησιν ἐμοῖσι, καὶ βίου κοινώσασθαι, καὶ χρεῶν χρηρίζοντι μετάδοσιν ποιήσασθαι, καὶ γένος τὸ ἐξ αὐτέου ἀδελφοῖς ἴσον ἐπικρινέειν ἄρρεσι, καὶ διδάξῃν τὴν τέχνην ταύτην, ἣν χρηρίζωσι μανθάνειν, ἄνευ μισθοῦ καὶ συγγραφῆς, παραγγελίης τε καὶ ἀκροήσιος καὶ τῆς λοιπῆς ἀπάσης μαθήσιος μετάδοσιν ποιήσασθαι υἱοῖσι τε ἐμοῖσι, καὶ τοῖσι τοῦ ἐμὲ διδάξαντος, καὶ μαθηταῖσι συγγεγραμμένοις τε καὶ ὠρκισμένοις νόμῳ ἱητρικῷ, ἄλλῳ δὲ οὐδενί. Διαιτήμασι τε χρήσομαι ἐπ' ὠφελείῃ καμνόντων κατὰ δύναμιν καὶ κρίσιν ἐμήν, ἐπὶ δηλήσει δὲ καὶ ἀδικίῃ εἶρξῃν. Οὐ δώσω δὲ οὐδὲ φάρμακον οὐδενὶ αἰτηθεὶς θανάσιμον, οὐδὲ ὑφηγήσομαι συμβουλίην τοιήνδε. Ὅμοίως δὲ οὐδὲ γυναικὶ πεσοδὸν φθόριον δώσω. Ἀγνῶς δὲ καὶ ὁσίως διατηρήσω βίον τὸν ἐμὸν καὶ τέχνην τὴν ἐμήν. Οὐ τεμέω δὲ οὐδὲ μὴν λιθιῶντας, ἐκχωρήσω δὲ ἐργάτησιν ἀνδράσι πρήξιος τῆσδε. Ἐς οἰκίας δὲ ὁκόσας ἂν ἐσίω, ἐσελεύσομαι ἐπ' ὠφελείῃ καμνόντων, ἐκτὸς ἐὼν πάσης ἀδικίης ἐκουσίης καὶ φθορίης, τῆς τε ἄλλης καὶ ἀφροδισίων ἔργων ἐπὶ τε γυναικείων σωμάτων καὶ ἀνδρῶν, ἐλευθέρων τε καὶ δούλων. Ἄ δ' ἂν ἐν θεραπείῃ ἢ ἴδω, ἢ ἀκούσω, ἢ καὶ ἄνευ θεραπείης κατὰ βίον ἀνθρώπων, ἃ μὴ χρή ποτε ἐκλαλέεσθαι ἔξω, σιγήσομαι, ἄρρητα ἡγεύμενος εἶναι τὰ τοιαῦτα. Ὅρκον μὲν οὖν μοι τόνδε ἐπιτελέα ποιέοντι, καὶ μὴ συγχέοντι, εἴη ἐπαύρασθαι καὶ βίου καὶ τέχνης δοξαζομένῳ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐς τὸν αἰεὶ χρόνον. παραβαίνοντι δὲ καὶ ἐπιорκοῦντι, τάναντία τουτέων.

“Ορκίζομαι στον Απόλλωνα τον ιατρό και στον Ασκληπιό και στην Υγεία και στην Πανάκεια και επικαλούμενος τη μαρτυρία όλων των θεών ότι θα εκτελέσω κατά τη δύναμη και την κρίση μου τον όρκο αυτόν και τη συμφωνία αυτή. Να θεωρώ τον διδάσκαλό μου της ιατρικής τέχνης ίσο με τους γονείς μου και την κοινωνό του βίου μου. Και όταν χρειάζεται χρήματα να μοιράζομαι μαζί του τα δικά μου. Να θεωρώ την οικογένειά του αδέρφια μου και να τους διδάσκω αυτήν την τέχνη αν θέλουν να την μάθουν χωρίς δίδακτρα ή άλλη συμφωνία. Να μεταδίδω τους κανόνες ηθικής, την προφορική διδασκαλία και όλες τις άλλες ιατρικές γνώσεις στους γιους μου, στους γιους του δασκάλου μου και στους εγγεγραμμένους μαθητές που πήραν τον ιατρικό όρκο, αλλά σε κανέναν άλλο. Θα χρησιμοποιώ τη θεραπεία για να βοηθήσω τους ασθενείς κατά τη δύναμη και την κρίση μου, αλλά ποτέ για να βλάψω ή να αδικήσω. Ούτε θα δίνω θανατηφόρο φάρμακο σε κάποιον που θα μου το ζητήσει, ούτε θα του κάνω μια τέτοια υπόδειξη. Παρομοίως, δεν θα εμπίστευτώ σε έγκυο μέσο που προκαλεί έκτρωση. Θα διατηρώ αγνή και άσπιλη και τη ζωή και την τέχνη μου. Δεν θα χρησιμοποιώ νυστέρι ούτε σε αυτούς που πάσχουν από λιθίαση, αλλά θα παραχωρώ την εργασία αυτή στους ειδικούς της τέχνης. Σε όσα σπίτια πηγαίνω, θα μπαίνω για να βοηθήσω τους ασθενείς και θα απέχω από οποιαδήποτε εσκεμμένη βλάβη και φθορά, και ιδίως από γενετήσιες πράξεις με άνδρες και γυναίκες, ελεύθερους και δούλους. Και όσα τυχόν βλέπω ή ακούω κατά τη διάρκεια της θεραπείας ή και πέρα από τις επαγγελματικές μου ασχολίες στην καθημερινή μου ζωή, αυτά που δεν πρέπει να μαθευτούν παραέξω δεν θα τα κοινοποιώ, θεωρώντας τα θέματα αυτά μυστικά. Αν τηρώ τον όρκο αυτό και δεν τον παραβώ, ας χαίρω πάντοτε υπολήψεως ανάμεσα στους ανθρώπους για τη ζωή και για την τέχνη μου. Αν όμως τον παραβώ και επιορκήσω, ας πάθω τα αντίθετα”.

Τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή:

Επιβλέπων: **Δημήτρης Ρηγόπουλος**, Καθηγητής Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

Ανδρέας Κατσάμπας, Ομότιμος Καθηγητής Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

Χριστίνα Αντωνίου, Καθηγήτρια Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

Επταμελής Εξεταστική Επιτροπή:

Ανδρέας Κατσάμπας, Ομότιμος Καθηγητής Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

Χριστίνα Αντωνίου, Καθηγήτρια Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

Δημήτρης Ρηγόπουλος, Καθηγητής Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

Ιωάννης Παναγιωτίδης, Επίκουρος Καθηγητής Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

Ηλέκτρα Νικολαΐδου, Επίκουρη Καθηγήτρια Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

Ευαγγελία Παπαδανίδ, Επίκουρη Καθηγήτρια Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

Αλέξανδρος Κατούλης, Επίκουρος Καθηγητής Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

Βαθμός: Άριστα

Ημερομηνία ορισμού Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής: 20/7/2007

Ημερομηνία έγκρισης του θέματος της διατριβής: 10/10/2007

Ημερομηνία κατάθεσης τελικής προόδου: 20/10/2010

Ημερομηνία κατάθεσης διδακτορικής διατριβής: 27/12/2013

Στους γονείς μου

Στην κόρη μου

Στους δασκάλους μου στην επιστήμη και τη σκέψη

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα μελέτη εκπονήθηκε στην Α' Πανεπιστημιακή Δερματολογική Κλινική του Νοσοκομείου «Ανδρέας Συγγρός» (διευθύντρια: η Καθηγήτρια κ. Χριστίνα Αντωνίου). Θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερος τον επιβλέποντα της διατριβής Καθηγητή Δημήτρη Ρηγόπουλο για την καθοδήγηση και την βοήθεια που μου προσέφερε όλα αυτά τα χρόνια, καθώς και τον Ομότιμο Καθηγητή Ανδρέα Κατσάμπα και την Καθηγήτρια Χριστίνα Αντωνίου για τις πολύτιμες συμβουλές και υποδείξεις τους. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τους παραπάνω καθηγητές, όπως και όλους τους δασκάλους μου και συναδέλφους που στάθηκαν αρωγοί στο να διδαχθώ τα δερματολογικά γράμματα. Επιπλέον θα ήθελα να ευχαριστήσω τις Διευθύντριες κυρία Ευτυχία Χατζηόλου και κυρία Ελευθερία Χριστοφίδου του παθολογοανατομικού εργαστηρίου του Νοσοκομείου «Ανδρέας Συγγρός» για τη βοήθεια τους και τη διευκόλυνση κατά τη συλλογή του υλικού. Τέλος την ευγνωμοσύνη μου οφείλω στους φίλους μου και τους γονείς μου για την αμέριστη συμπαράσταση τους σ' αυτή μου την προσπάθεια.

Αθήνα, Ιούνιος 2013

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Όνοματεπώνυμο: Χρυσοβαλάντης Κορφίτης

Ημερομηνία γέννησης: 1 Οκτωβρίου 1975

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

➤ 1994 - 2000 Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Ιατρικής

➤ 1994 - 2000 Στρατιωτική Σχολή Αξιωματικών Σωμάτων (ΣΣΑΣ)

ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ

➤ 2004-2005 Ειδικευόμενος ιατρός Α' Παθολογικής Κλινικής Γενικού
Στρατιωτικού Νοσοκομείου Αθηνών (401 ΓΣΝΑ)

➤ 2005 - 2008 Ειδικευόμενος Δερματολογίας – Αφροδισιολογίας Α'
Πανεπιστημιακής Δερματολογικής Κλινικής Νοσοκομείου
«Ανδρέας Συγγρός»

ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- 12/2001 Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Advanced Trauma Life Support (A.T.L.S.)
- 11/2007 Euroderm Excellence 2007 Course (Ρώμη, Ιταλία)
- 7/2008 International Short Course on Dermoscopy 2008 (Graz, Αυστρία)
- 2/2011 Μάνατζμεντ Υπηρεσιών Υγείας, κωδ. 80035K11 (του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης – Ινστιτούτο Επιμόρφωσης)
- 3/2011 Διαχείριση Ανθρώπινου Δυναμικού στις Υπηρεσίες Υγείας, κωδ. 80036K11 (του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης – Ινστιτούτο Επιμόρφωσης)

ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ

- 2/1990 Certificate of Proficiency in English of the University of Michigan

ΠΙΟ ΠΡΟΣΦΑΤΗ ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

- 6/2008 – 7/2009 Επιμελητής Δερματολογικής Κλινικής του Γενικού Στρατιωτικού Νοσοκομείου Αθηνών (401 Γ.Σ.Ν.Α.)
- 7/2009 – 8/2010 Δερματολόγος – Αφροδισιολόγος Δερματολογικής Κλινικής του Γενικού Στρατιωτικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης (424 Γ.Σ.Ν.Θ.)

➤ 8/2010 - Σήμερα

Επιμελήτης Δερματολογικού Τμήματος του Νοσηλευτικού
Ιδρύματος Μετοχικού Ταμείου Στρατού (417 Ν.Ι.Μ.Τ.Σ.)

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Σε ξενόγλωσσα περιοδικά (peer reviewed, Pubmed-indexed)

- 1 S. Gregoriou, **C. Korfitis**, T. Alestas, E. Christofidou, E. Koumantaki. Should novel psoriasiform eruptions be considered a paraneoplastic sign of invasion in patients with breast cancer? J Eur Acad Dermatol Venereol 2007; 21(2): 285-6.
- 2 D. Rigopoulos, S.Gregoriou, **C. Korfitis**, C. Gintzou, T. Vergou, A. Katrinaki, D. Kalogeromitros. Lack of response of alopecia areata to pimecrolimus cream. Clin Exp Dermatol 2007; 32(4): 456-7.
- 3 **C. Korfitis**, S. Gregoriou, E. Rallis, D. Rigopoulos. Pimecrolimus versus topical corticosteroids in dermatology. Expert Opin Pharmacother 2007; 8(10): 1565-73.
- 4 E. Rallis, **C. Korfitis**, S. Gregoriou, D. Rigopoulos. Assigning new roles to topical tacrolimus. Expert Opin Investig Drugs 2007; 16(8): 1267-76.
- 5 S. Gregoriou, D. Rigopoulos, T. Vergou, **C. Korfitis**, G. Menegakis, G. Kontochristopoulos. Should we consider hypohidrotic ectodermal dysplasia as a possible risk factor for malignant melanoma? J Cutan Med Surg 2007; 11(5): 188-90.
- 6 I. Potouridou, **C. Korfitis**, D. Ioannidou, D. Polydorou, N. Zakopoulou, A.J. Stratigos, A.D. Katsambas. Low to moderate cumulative doses of pegylated liposomal doxorubicin in the treatment of classic Kaposi sarcoma in elderly patients with comorbidities. Br J Dermatol 2008; 158(2): 431-2.

- 7 **V. Korfitis**, DT. Trafalis, G. Giannakos, AE. Athanassiou. Synchronous bilateral seminoma: report of a case and literature review. *J BUON* 2007; 12(3): 399-402.
- 8 D. Rigopoulos, **C. Korfitis**, S. Gregoriou, AD. Katsambas. Infliximab in dermatological treatment: beyond psoriasis. *Expert Opin Biol Ther* 2008; 8(1): 123-33.
- 9 **C. Korfitis**, D.T. Trafalis. Carbamazepine can be effective in alleviating tormenting pruritus in patients with hematologic malignancy. *J Pain Symptom Manage* 2008; 35(6): 571-2.
- 10 V.A. Nikolaou, V. Sypsa, I. Stefanaki, H. Gogas, O. Papadopoulos, D. Polydorou, M. Plaka, D. Tsoutsos, A. Dimou, E. Mourtzoukou, **V. Korfitis**, E. Hatziolou, C. Antoniou, A. Hatzakis, A Katsambas, A.J. Stratigos. Risk associations of melanoma in a Southern European population: results of a case/control study. *Cancer Causes Control* 2008; 19(7): 671-9.
- 11 D. Rigopoulos, S. Gregoriou, A. Stratigos, G. Larios, **C. Korfitis**, D. Papaioannou, C. Antoniou, D. Ioannides. Evaluation of the efficacy and safety of infliximab on psoriatic nails: an unblinded, nonrandomized, open-label study. *Br J Dermatol* 2008; 159(2): 453-6.
- 12 S. Georgala, **C. Korfitis**, D. Ioannidou, T. Alestas, G. Kylafis, C. Georgala. Dissecting cellulitis of the scalp treated with rifampicin and isotretinoin: case reports. *Cutis* 2008; 82(3): 195-8.
- 13 S. Georgala, **C. Korfitis**, D. Ioannidou, C. Georgala. Atypical Ofuji's disease exacerbated with pregnancy. *J Eur Acad Dermatol Venereol* 2009; 23(9): 1094-5.
- 14 E. Rallis, E. Stavropoulou, **C. Korfitis**. Granuloma annulare of childhood successfully treated with potent topical corticosteroids previously unresponsive to tacrolimus ointment 0.1%: report of three cases. *Clin Exp Dermatol* 2009; 34(7): e475-6.

- 15 E. Stavropoulou, **C. Korfitis**, E. Christofidou, V.D. Tzilalis, E. Rallis. Blue rubber bleb nevus syndrome successfully treated with polidocanol sclerotherapy and cryosurgery. *Dermatol Surg* 2009; 35(9): 1442-4.
- 16 I. Danopoulou, **C. Korfitis**, N. Koliarakis, D.T. Trafalis. Rapid improvement of extensive non-melanoma skin cancers with combination of 13-cis-retinoic acid and radiotherapy: report of three cases. *J BUON* 2009; 14(3): 515-7.
- 17 E. Rallis, **C. Korfitis**. Not what she had in mind. *Am J Med* 2009; 122(11): 1007-9.
- 18 **C. Korfitis**, S. Gregoriou, S. Georgala, E. Christofidou, I. Danopoulou. Trauma-induced bullous pemphigoid. *Indian J Dermatol Venereol Leprol* 2009; 75(6): 617-9.
- 19 E. Rallis, **C. Korfitis**, E. Stavropoulou, M. Papaconstantis. Onset of palmoplantar pustular psoriasis while on adalimumab for psoriatic arthritis: a “class effect” of TNF- α antagonists or simply an anti-psoriatic treatment adverse reaction? *J Dermatolog Treat* 2010; 21(1): 3-5.
- 20 D. Rigopoulos, S. Gregoriou, A. Katrinaki, **C. Korfitis**, G. Larios, C. Stamou, O. Mourellou, A. Petridis, E. Rallis, D. Sotiriadis, A.D. Katsambas, C. Antoniou. Characteristics of psoriasis in Greece: an epidemiological study of a population in a sunny Mediterranean climate. *Eur J Dermatol* 2010; 20(2): 189-95.
- 21 E. Rallis, V. Petronic-Rosic, **C. Korfitis**. Erlotinib-induced scalp perifolliculitis. *Skinmed* 2011; 10(2): 70-1.
- 22 E. Rallis, C. Giannopoulos, **C. Korfitis**, N. Kyriakos, C. Liatsos. Tuberous sclerosis in a patient with situs inversus totalis and polysplenia. *Indian J Dermatol Venereol Leprol* 2012; 78(4): 520.

- 23 E. Rallis, **C. Korfitis**. Isotretinoin for the treatment of granulomatous rosacea: case report and review of the literature. J Cutan Med Surg 2012; 16(6): 438-41.

Σε ελληνικά peer reviewed περιοδικά

- 1 Π. Γ. Σταυρόπουλος, **X. Κορφίτης**, X. Μπούμπουκα, Α. Τάγκα, Π. Κωστάκης, Β. Χασάπη, Α. Πετρίδης. Ξαναθυμίζοντας την πελλάγρα με την ευκαιρία δύο περιστατικών. Ελλ Επιθ Δερμ Αφρ 2006: 17(1): 31-3.
- 2 **X. Κορφίτης**, Δ. Ιωαννίδου, Κ. Κυριάκης, Γ. Κοντοχριστόπουλος, Δ. Πολυδώρου, Ε. Ποτουρίδου, Ν. Ζακοπούλου. Θεραπεία ελκών και ρωγμών με τη χρήση γέλης υαλουρονικού 0,2%: Μια συγκριτική, τυχαιοποιημένη κλινική μελέτη. Ελλ Επιθ Δερμ Αφρ 2006: 17(3): 291-6.
- 3 **X. Κορφίτης**, Ε. Ράλλης, Κ. Βέρρος, Δ. Ρηγόπουλος. Οξεία γενικευμένη εξανθηματική φλυκταίνωση μετά από λήψη σιπροφλοξασίνης: περιγραφή περίπτωσης και σύντομη ιστορική αναδρομή. Ελλ Επιθ Δερμ Αφρ 2007: 18(3): 269-71.
- 4 **X. Κορφίτης**, Π. Γ. Σταυρόπουλος. Θεραπευτική αντιμετώπιση των αιμαγγειωμάτων της παιδικής ηλικίας. Ελλ Επιθ Δερμ Αφρ 2007: 18(4): 343-6.

Ανακοινώσεις σε συνέδρια

- 1 S. Georgala, T. Alestas, **C. Korfitis**, G. Kylafis. Successful treatment of dissecting cellulitis with a systemic administration of rifampicin and isotretinoin. 15th EADV Congress 4-8/10/2006, Rhodes, Greece.
- 2 Ε. Κουμαντάκη, **X. Κορφίτης**, Θ. Αλέστας, Σ. Γρηγορίου, Γ. Αυγερινού, Α. Κατσάμπας. Ψωριασιόμορφη παρανεοπλασματική δερματοπάθεια σε ασθενή με Ca μαστού. Ημερίδα ΕΔΑΕ 25/06/2005, Αθήνα.

- 3 Γ. Γιαννακός, **X. Κορφίτης**, Ξ. Παπανικολάου, Ν. Πάγκαλης, Δ. Δουλγεράκης, Χ. Χριστοφυλλάκης. Νεοπλάσματα όρχεως: δεδομένα της τελευταίας πενταετίας. 20ο Ιατρικό Συνέδριο Ενόπλων Δυνάμεων 18-21/11/2004, Θεσσαλονίκη.
- 4 Γ. Γιαννακός, **X. Κορφίτης**, Κ. Νοδάρος, Κ. Λιασκώνης, Η. Πουλακίδας, Ν. Ξηρός, Α. Ρουμελιώτου. Ο επιπολασμός της HIV λοίμωξης σε νεοσύλλεκτους. 20ο Ιατρικό Συνέδριο Ενόπλων Δυνάμεων 18-21/11/2004, Θεσσαλονίκη.
- 5 **X. Κορφίτης**, Γ. Μαργαρίτης, Ι. Κουσερής, Θ. Μίχος, Π. Χατζηαυγουστίδης, Γ. Γιαννακός. Κυτταρίτιδα κάτω άκρου ως επιπλοκή της ανεμευλογιάς σε ενήλικα. 20ο Ιατρικό Συνέδριο Ενόπλων Δυνάμεων 18-21/11/2004, Θεσσαλονίκη.
- 6 Γ. Γιαννακός, Σ. Παπαοικονόμου, Ι. Κουσερής, Ν. Πάγκαλης, Μ. Βάγια, **X. Κορφίτης**, Γ. Μαργαρίτης. Τα λοιμώδη νοσήματα σήμερα: είμαστε έτοιμοι να τα αντιμετωπίσουμε; 20ο Ιατρικό Συνέδριο Ενόπλων Δυνάμεων 18-21/11/2004, Θεσσαλονίκη.
- 7 Ε. Ράλλης, Μ. Κυριαζοπούλου, Ε. Καρανικόλα, **X. Κορφίτης**, Μ. Παπακωνσταντής. Μονόπλευρος τηλεαγγειεκτασικός σπίλος σε έγκυο 7 μηνών. 22ο Ιατρικό Συνέδριο Ενόπλων Δυνάμεων 6–9/11/2008, Θεσσαλονίκη.
- 8 Ε. Ράλλης, Ε. Σταυροπούλου, Μ. Κυριαζοπούλου, **X. Κορφίτης**, Μ. Παπακωνσταντής. Πομφολυγώδες πεμφιγοειδές στην επιφάνεια πλάκας σκληροδερμίας σε έφηβη ασθενή. 22ο Ιατρικό Συνέδριο Ενόπλων Δυνάμεων 6–9/11/2008, Θεσσαλονίκη.
- 9 E. Rallis, E. Karanikola, **C. Korfitis**, M. Papaconstantis. Botulinum toxin A for the treatment of cranial scalp hyperhidrosis. Cosmoderm XIII 12-14/12/2008, Athens, Greece.
- 10 E. Stavropoulou, **C. Korfitis**, E. Christofidou, V.D. Tzilalis, E. Rallis. Blue rubber bleb nevus syndrome successfully treated with sclerotherapy. Cosmoderm XIII 12-14/12/2008, Athens, Greece.
- 11 Ε. Ράλλης, Π. Ταπίνης, **X. Κορφίτης**, Σ. Κιντζόγλου, Κ. Βέρρος. Υπερτρίχωση από efalizumab. 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Υποειδικοτήτων στη Δερματολογία

25-27/9/2009, Αθήνα.

- 12 E. Rallis, **C. Korfitis**, S. Kintzoglou, C. Giannopoulos, C. Liatsos, G. Nakos, M. Papaconstantis. Varicella masquerading as bullous pemphigoid in a patient with ulcerative colitis. 18th EADV Congress 7-11/10/2009, Berlin, Germany.
- 13 E. Rallis, S. Kintzoglou, **C. Korfitis**, C. Liatsos, C. Verros. Perianal hidradenitis suppurativa in a patient with Crohn disease. 18th EADV Congress 7-11/10/2009, Berlin, Germany.
- 14 E. Rallis, E. Koumantaki-Mathioudaki, A. Tsiatoura, **C. Korfitis**, A. Katsambas. Recalcitrant pemphigus vulgaris successfully treated with etanercept. 18th EADV Congress 7-11/10/2009, Berlin, Germany.
- 15 Ε. Ράλλης, Κ. Γιαννόπουλος, Χ. Λιάτσος, Κ. Γουργιώτου, Σ. Κιντζόγλου, **Χ. Κορφίτης**, Μ. Παπακωνσταντής. Αναστροφή σπλάχνων και ηπατοσπληνομεγαλία σε ασθενή με οζώδη σκλήρυνση. 5^ο Συνέδριο Αττικές Δερματολογικές Ημέρες 27-29/11/2009, Αθήνα.
- 16 **Χ. Κορφίτης**. Σύγχρονες μέθοδοι απεικόνισης του δέρματος. 1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Υποειδικοτήτων στη Δερματολογία 25-27/9/2009, Αθήνα (Συμπόσιο: Δερματολογία της νέας γενιάς).
- 17 Ε. Ράλλης, Σ. Κιντζόγλου, **Χ. Κορφίτης**. Δερματοσκόπηση δηγμάτων από κρότωνα. 100 χρόνια Νοσοκομείου "Ανδρέας Συγγρός" 26-28/11/2010, Αθήνα.
- 18 Σ. Κιντζόγλου, Κ. Βέρρος, **Χ. Κορφίτης**, Ε. Ράλλης. Θεραπεία νόσου του Orf με Imiquimod 5%. 100 χρόνια Νοσοκομείου "Ανδρέας Συγγρός" 26-28/11/2010, Αθήνα.
- 19 Ε. Ράλλης, Σ. Κιντζόγλου, **Χ. Κορφίτης**, Κ. Τέγος. Εμφάνιση ευρυαγγειών κορμού μετά από ακτινοθεραπεία για καρκίνο μαστού. 100 χρόνια Νοσοκομείου "Ανδρέας Συγγρός" 26-28/11/2010, Αθήνα.
- 20 **Χ. Κορφίτης**, Σ. Κιντζόγλου, Ε. Ράλλης. Υποχρωμικές κηλίδες κορμού μετά σισπλατίνη και βινoreλβίνη σε ασθενή με μη-μικροκυτταρικό Ca πνεύμονα. 100 χρόνια Νοσοκομείου "Ανδρέας Συγγρός" 26-28/11/2010, Αθήνα.

- 21 Ε. Ράλλης, Σ. Κιντζόγλου, **X. Κορφίτης**. Νόσος του Kyrle. Παρουσίαση περιστατικού. 10^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Δερματολογίας & Αφροδισιολογίας 23-26/6/2011, Καβούρι Αττικής.
- 22 Ε. Ράλλης, **X. Κορφίτης**, Α. Νικέλλη, Ε. Παπαδογεωργάκη, Ε. Κουμαντάκη-Μαθιουδάκη. Ονυχομυκητίαση άκρων χειρών από Trichophyton Rubrum σε 3μηνο βρέφος. 4^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ελληνικής Εταιρείας Ιατρικής Μυκητολογίας 11-13/11/2011, Αθήνα.
- 23 Ε. Ράλλης, **X. Κορφίτης**. Εκτεταμένη tinea incognito. 4^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ελληνικής Εταιρείας Ιατρικής Μυκητολογίας 11-13/11/2011, Αθήνα.
- 24 Ε. Ράλλης, **X. Κορφίτης**. Εξελκώσεις παλαμών πελμάτων (σύνδρομο άκρων χειρών-ποδών) από docetaxel. Φθινοπωρινή Ημερίδα ΕΔΑΕ 7-9/9/2012. Πύλος Μεσσηνίας.
- 25 **X. Κορφίτης**, Ε. Ράλλης. Υπερανάπτυξη μολυσματικής τερμίνθου σε ανοσοεπαρκή ασθενή χωρίς συνοσηρότητα. Φθινοπωρινή Ημερίδα ΕΔΑΕ 7-9/9/2012. Πύλος Μεσσηνίας.

ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ

➤ 2007	Υποτροφία από το Νοσοκομείο «Ανδρέας Συγγρός» για την παρακολούθηση του Euroderm Excellence 2007 Course στη Ρώμη της Ιταλίας.
➤ 2008	Υποτροφία στη μνήμη του Καθηγητή Ι.Δ. Στρατηγού (John Stratigos Memorial Scholarship) για την παρακολούθηση του International Short Course on Dermoscopy στο Graz της Αυστρίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	23
1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄	25
1.1 Εισαγωγή: η δερματολογία και η διάγνωση των νοσημάτων του δέρματος	25
1.2 Διαφορική διάγνωση	27
1.3 Διαγνωστικά βοηθήματα και παρακλινικές μέθοδοι	28
1.4 Ιατρική έρευνα	29
2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄	32
2.1 Η ιστοπαθολογία και η συμβολή της στη διάγνωση των νοσημάτων του δέρματος	32
2.2 Οι τεχνικές λήψης ιστοτεμαχίου δέρματος	35
2.3 Ενδείξεις, αντενδείξεις και περιορισμοί της βιοψίας δέρματος	38
2.4 Επεξεργασία και χρώση του υλικού	41
2.5 Η μικροσκοπική εξέταση	44
2.6 Άλλες ex vivo τεχνικές και η σχέση τους με την κλασική μικροσκοπία	47
3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄	50

3.1	Η συναίνεση του ενημερωμένου ασθενή	50
3.2	Το παραπεμπτικό ιστολογικής εξέτασης και η επικοινωνία μεταξύ των γιατρών	53
3.3	Η έκθεση ιστολογικής εξέτασης ως εργαλείο της διαγνωστικής διαδικασίας	56
	ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	59
4.	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'	61
4.1	Παράγοντες που απασχολούν τον δερματολόγο κατά τη διαδικασία της βιοψίας δέρματος	61
4.2	Σκοπός της μελέτης	63
4.3	Υλικό, μέθοδος και οργάνωση της μελέτης	64
5.	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'	68
5.1	Φύλο και ηλικία ασθενών που υποβλήθηκαν σε βιοψία δέρματος	68
5.2	Παραγγελία ιστολογικής εξέτασης από τμήματα και κλινικές του νοσοκομείου	77
5.3	Θέση λήψης βιοψίας δέρματος και σύστημα κωδικοποίησης της τοπογραφικής εντόπισης των βλαβών	79
5.4	Μελέτη των κλινικών διαγνώσεων με τη χρήση ad hoc εργαλείου κωδικοποίησης	112
5.5	Διαφοροδιαγνωστική προσέγγιση δερματοπαθειών	152
5.6	Ανάλυση των ιστολογικών απαντήσεων	188

5.7	Συσχέτιση κλινικών και ιστολογικών διαγνώσεων	202
6.	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'	211
6.1	Συζήτηση και συμπεράσματα	211
6.2	Επίλογος	215
	SUMMARY	216
	BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	217

ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΤΩΝ

ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΔΕΡΜΑΤΟΣ

Η δερματολογία ως αυτόνομη ειδικότητα αποτελεί σχετικά πρόσφατο κλάδο της ιατρικής επιστήμης. Μέσα από μια διαδικασία συστηματικότερης καταγραφής των παρατηρήσεων πάνω στα νοσήματα του δέρματος, η οποία ξεκίνησε τις τελευταίες δεκαετίες του 18^{ου} και συνεχίστηκε τον 19^ο αιώνα, οδήγησε κάποιους γιατρούς των αρχών του 20^{ου} αιώνα να ασχοληθούν εξειδικευμένα με τις δερματικές παθήσεις [1, 2].

Αυτή όμως η εξέλιξη της δερματολογίας δεν προέκυψε αφ' εαυτής, αλλά διαμορφώθηκε μετά από αιώνες ιατρικής σκέψης και πρακτικής, οι απαρχές της οποίας χρονολογούνται στην αρχαιότητα, και η οποία ουδόλως μπορεί να θεωρηθεί ως αυτονόμηση της από τον κορμό της ιατρικής. Ο Ιπποκράτης από την Κω (460 – 377 π.Χ), ο οποίος θεωρείται ο θεμελιωτής της ορθολογικής ιατρικής, ταξινομούσε τις παθήσεις του δέρματος σε ιδιοπαθείς, εντοπιζόμενες στο δέρμα, και σε εξανθήματα, που οφείλονταν στη δυσκρασία των τεσσάρων χυμών του σώματος [3]. Ο Κέλσος (Aulus Cornelius Celsus, 25 π.Χ – 50 μ.Χ) στο πέμπτο και έκτο βιβλίο της ιατρικής εγκυκλοπαιδικής πραγματείας του «De medicina» περιγράφει κλινικά μια σειρά δερματικών νοσημάτων [4], ακολουθούμενος από τον Γαληνό (130-201 μ.Χ περίπου) ο οποίος με τη δογματική του προσέγγιση άσκησε μεγάλη επιρροή. Αξιοσημείωτη ήταν η παρασκευή και χρήση από τον ίδιο θεραπευτικών βοτάνων και μειγμάτων γνωστών ως «γαληνικών», όρος που χρησιμοποιείται μέχρι σήμερα [2].

Η ιστορική διαδρομή από την κλασική αρχαιότητα, τον ευρωπαϊκό μεσαίωνα, την Αναγέννηση, την επιστημονική επανάσταση μέχρι τη σύγχρονη εποχή, όσο αφορά την εξέλιξη της περιγραφής και κατανόησης των νοσημάτων του δέρματος, σημαδεύτηκε από τη συνεισφορά σ' αυτή σημαντικών ανθρώπων της σκέψης και της επιστήμης. Ο Hieronymus Mercurialis (1530-1606), με την πραγματεία του «De morbis cutaneis» (1572), συνέγραψε το πρώτο βιβλίο δερματολογίας [5, 6]. Ακόμη εκείνη την περίοδο, τα έργα του μεγάλου ποιητή και θεατρικού συγγραφέα Ουίλλιαμ Σαίξπηρ (1564-1616) βρίθουν από ιατρικές αναφορές και δερματολογικές περιγραφές [7]. Το πρώτο βιβλίο δερματολογίας στην αγγλική γλώσσα με τίτλο «De morbis cutaneis: a treatise of diseases incident to the skin» προήλθε το 1714 από τον Daniel Turner (1667-1741) [8]. Ο Robert Willan (1757-1812) με το έργο του «On cutaneous diseases» (1798-1808) πέτυχε να δημιουργήσει για πρώτη φορά ένα ταξινομικό σύστημα για τα νοσήματα του δέρματος [2, 9]. Ο Jean-Louis Alibert (1768-1837), με σύνθετο έργο στην ταξινόμηση και περιγραφή των νοσημάτων του δέρματος, θεωρείται ο ιδρυτής της γαλλικής σχολής δερματολογίας [2, 10]. Ο Seguin Henry Jackson (1750-1816) ταξινόμησε τις δερματικές παθήσεις ως προς την ιστολογική τους εικόνα [2], ενώ ο Erasmus Wilson (1809-1884) συνεισέφερε με το πλούσιο συγγραφικό και κλινικό του έργο πάνω στο αντικείμενο της δερματολογίας [11]. Οι Albert Neisser (1855-1916) και Eduard Jacobi (1862-1915) εξέδωσαν το έτος 1906 το πρώτο βιβλίο δερματολογίας με περισσότερους του ενός συγγραφείς, ενώ εκείνη την εποχή η δερματολογία ήδη διδασκόταν σε πανεπιστημιακές κλινικές [2, 12].

Οι ραγδαίες εξελίξεις στους τομείς της επιστήμης και της τεχνολογίας που χαρακτήρισαν τον 20^ο αιώνα παρέσυραν τη δερματολογία σε μια εκρηκτική άνθιση, ειδικά στο δεύτερο μισό του αιώνα, και πρόσφεραν στους σύγχρονους δερματολόγους τη δυνατότητα να προσεγγίσουν το αντικείμενο τους με καινοτόμους τρόπους.

1.2 Η ΔΙΑΦΟΡΙΚΗ ΔΙΑΓΝΩΣΗ

Ο δερματολόγος ως κλινικός ιατρός χρησιμοποιεί την εμπειρία των αισθήσεων ως πηγή πληροφορίας σχετικά με τον εκάστοτε ασθενή που εξετάζει. Προεξάρχουσα θέση καταλαμβάνει η όραση, μέσω της παρατήρησης, χωρίς ωστόσο να λησμονείται η συμβολή της αφής, μέσω της ψηλάφησης ή ακόμη και της όσφρησης, στην υποβοήθηση της διαγνωστικής διαδικασίας. Ουσιώδη ρόλο, ασφαλώς, έχει η λήψη λεπτομερούς ατομικού και οικογενειακού ιστορικού, όπως άλλωστε ισχύει συνολικά στην ιατρική πρακτική.

Συχνά ωστόσο συμβαίνει οι πληροφορίες που προκύπτουν από την κλινική εξέταση να μην επαρκούν για να στηρίζουν κάποια συγκεκριμένη διάγνωση. Σ' αυτές τις περιπτώσεις ο κλινικός ιατρός χρησιμοποιεί περαιτέρω κάποιες διαγνωστικές διαδικασίες και παρακλινικές εξετάσεις οι οποίες ποικίλλουν σημαντικά μεταξύ τους και μπορούν να εκτελούνται είτε από τον ίδιο είτε με τη συνεργασία επιστημόνων, ιατρών ή μη, διαφορετικών γνωστικών αντικειμένων. Σήμερα είναι τέτοιο το πλήθος των παρακλινικών μεθόδων που πρέπει να γίνει επιλογή αυτών που θα χρησιμεύσουν τελικά στη διαγνωστική διαδικασία. Το πρόβλημα αυτό αντιμετωπίζει η διεργασία της διαφορικής διάγνωσης. Αυτή αποτελεί μια νοητική διαδικασία η οποία χρησιμοποιεί τις γνώσεις και τις ικανότητες του γιατρού με τελικό προϊόν ένα πόρισμα που αποτελείται από μια σειρά από συμπεράσματα σχετικά με τη φύση του προς εξέταση νοσήματος. Πιθανολογείται δηλαδή η διάγνωση ανάμεσα από ένα πλήθος δυνατών διαγνώσεων. Σε κάποιες περιπτώσεις η λίστα αυτών των διαγνώσεων μπορεί να ιεραρχηθεί ως προς την πιθανότητα, τη σπουδαιότητα, τη συνθετότητα, την ειδικότητα ή την ταξινόμηση των νοσημάτων που την απαρτίζουν. Μόλις καθοριστεί η λίστα των δυνατών διαγνώσεων μπορούμε πλέον να

προχωρήσουμε στην επιβεβαίωση ή τον αποκλεισμό τους μέσα από παρακλινικές εξετάσεις. Αξίζει όμως να σημειωθεί, ότι ο καθορισμός μιας διαφοροδιαγνωστικής λίστας δεν υποχρεώνει πάντοτε τον κλινικό να προβεί στην τεκμηρίωση μίας και μόνης τελικής διάγνωσης, αλλά μπορεί να παρέχει από μόνη της τις απαραίτητες πληροφορίες ώστε ο γιατρός να προχωρήσει στη θεραπεία, καλύπτοντας δηλαδή ευρύτερα σύνολα περιπτώσεων με ενιαίο τρόπο και κοινή στρατηγική.

1.3 ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΛΙΝΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

Όπως είναι εύλογο ο στόχος της δερματολογικής εξέτασης είναι να διευκολύνει τη θεραπεία μέσω της σαφούς και ορθής διάγνωσης. Ο στόχος της παρατήρησης του δερματολόγου είναι το δέρμα συνολικά και τα πάσχοντα μέρη αυτού. Ο ανθρώπινος οφθαλμός όμως διαθέτει περιορισμένη διακριτική ικανότητα και πολλές από τις πληροφορίες που παρέχει το δέρμα εδράζονται σε μικροσκοπικό επίπεδο. Για το σκοπό αυτό η δυνατότητα που δίνει η τεχνολογία έχει προμηθεύσει μια σειρά από εργαλεία που διευκολύνουν και ενισχύουν την παρατήρηση του δέρματος. Ενδεικτικά, και όχι εξαντλητικά, αναφέρεται η μέθοδος της διασκόπησης, χρήσιμη στην ανίχνευση κοκκιωματωδών οζιδίων, αχρωμικού σπίλου, αραχνοειδούς αιμαγγειώματος και παρακείμενου της λεύκης δέρματος. Επίσης η λυχνία του Wood, πηγή υπεριώδους φωτός, υποβοηθητική στη διάγνωση του ερυθράσματος, της λεύκης, του άχωρα και άλλων [13]. Νεότερες τεχνικές περιλαμβάνουν τη δερματοσκόπηση, την υπερηχογραφία δέρματος, την τομογραφία μαγνητικού συντονισμού. Πέρα όμως από τις παραπάνω αναίμακτες τεχνικές, την πλέον

καθιερωμένη μέθοδο για την παρατήρηση του δέρματος σε μικροσκοπικό επίπεδο αποτελεί η βιοψία ιστοτεμαχίου δέρματος και οι διάφορες παραλλαγές και τεχνικές της, που θ' αναφερθούν παρακάτω στο κείμενο.

1.4 ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Η διαγνωστική και θεραπευτική αντιμετώπιση κάθε ασθενούς επιτελείται μέσω της ατομικής εξέτασης του με κλινικές και παρακλινικές μεθόδους. Η επανάληψη της διαδικασίας αυξάνει την εμπειρία του ιατρού πάνω στην προσέγγιση των ασθενών. Ωστόσο η συντεταγμένη παραγωγή γνώσης στην ιατρική επιστήμη συντελείται μέσα από τη μελέτη μεγάλου αριθμού περιπτώσεων. Τέτοιες μελέτες σχεδιάζονται και εκτελούνται με διάφορους τρόπους, και η ανάλυση και εξαγωγή των συμπερασμάτων προκύπτει με τη βοήθεια των μεθόδων και εργαλείων της στατιστικής επιστήμης.

Σύμφωνα με μια ταξινόμηση [14] η ιατρική έρευνα μπορεί να διακριθεί επιγραμματικά σε πρωτογενή και δευτερογενή. Η πρωτογενής περιλαμβάνει τη βασική ή πειραματική, την κλινική και την επιδημιολογική έρευνα, ενώ η δευτερογενής την ανασκόπηση, απλή ή συστηματική, και τη μετανάλυση. Η βασική έρευνα αναλύεται στη θεωρητική και την εφαρμοσμένη, ενώ η κλινική στην πειραματική και την παρατηρησιακή, όπως ομοίως και η επιδημιολογική. Έτσι σχηματικά προκύπτει:

Ιατρική έρευνα

Πρωτογενής

Βασική (πειραματική)

Θεωρητική

Εφαρμοσμένη

Κλινική

Πειραματική

Κλινική μελέτη φάσης I – IV

Παρατηρησιακή

Προγνωστική μελέτη, διαγνωστική μελέτη, σειρά ασθενών, ανακοινώσεις περιστατικών κλπ.

Επιδημιολογική

Πειραματική

Μελέτη παρέμβασης (πεδίου, ομάδας)

Παρατηρησιακή

Μελέτη κοόρτης (προοπτική, αναδρομική), διαστρωματική ανάλυση, μελέτη ασθενών-μαρτύρων κλπ.

Δευτερογενής

Ανασκόπηση

Απλή

Συστηματική

Μετανάλυση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

2.1 Η ΙΣΤΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΣΤΗ ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΤΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΔΕΡΜΑΤΟΣ

Η ιστολογική εξέταση αποτελεί ένα σημαντικότατο βοήθημα της όλης διαγνωστικής προσπάθειας. Ειδικότερα η ιστοπαθολογία του δέρματος (dermatopathology) αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του τρόπου με τον οποίο προσεγγίζουμε τις παθήσεις του δέρματος. Ευρύτατα σύνολα δερματικών παθήσεων ταξινομούνται εν πολλοίς αποκλειστικά από τις μεταξύ των νοσημάτων ιστολογικές διαφορές. Είναι δε άξιο αναφοράς ότι η ανάπτυξη της ιστοπαθολογίας του δέρματος ακολούθησε πορεία παράλληλη με τη ανάπτυξη της δερματολογίας, με τις απαρχές της στην Ευρώπη του 19^{ου} αιώνα, και την ενασχόληση με αυτή πολλών δερματολόγων της εποχής [15].

Στις μέρες μας η ολοκληρωμένη προσέγγιση της ιστοπαθολογίας του δέρματος απαιτεί εκτεταμένες γνώσεις παθολογικής ανατομικής και δερματολογίας, και με το σκοπό αυτό έχουν καταρτιστεί διάφορα προγράμματα εκπαίδευσης στα πλαίσια των σπουδών ή της συνεχιζόμενης ιατρικής εκπαίδευσης, αξιοποιώντας τις δυνατότητες που προσφέρει η ψηφιακή τεχνολογία [16-19]. Επιπλέον παρέχεται η δυνατότητα σε διεθνές επίπεδο της πιστοποίησης δερματολόγων και παθολογοανατόμων πάνω στην ιστοπαθολογία του δέρματος λαμβάνοντας υπόψη συγκεκριμένες προδιαγραφές που πρέπει να πληρούν [20, 21]. Ανάλογη τυποποίηση και αξιολόγηση μπορεί να εφαρμοστεί και για τα εργαστήρια ιστοπαθολογίας

δέρματος [22, 23], καθώς και για τον εργασιακό φόρτο και την πολυπλοκότητα των περιστατικών στην καθ' ημέρα πράξη του παθολογοανατόμου [24].

Η δερματολογία και η ιστοπαθολογία δέρματος αποτελούν αλληλοσυμπληρούμενα πεδία και η στενή συνεργασία μεταξύ του κλινικού δερματολόγου και του παθολογοανατόμου είναι επιβεβλημένη για την επιτυχή έκβαση της διαγνωστικής διαδικασίας. Η συνεργασία αυτή αφορά την παροχή από μέρους του δερματολόγου ενός λεπτομερούς ιστορικού και μιας ολοκληρωμένης κλινικής περιγραφής μαζί με τις διαφοροδιαγνωστικές του σκέψεις, προς διευκόλυνση του παθολογοανατόμου. Οι πληροφορίες αυτές αποστέλλονται εγγράφως, ωστόσο σε πολλές περιπτώσεις η προφορική επικοινωνία αποδεικνύεται σημαντική και προσδίδει μεγαλύτερη ευελιξία για διευκρινίσεις μεταξύ των γιατρών. Επιπλέον δεν είναι ασύνηθες ο δερματολόγος και ο παθολογοανατόμος να εργάζονται μαζί παρατηρώντας από κοινού τα παρασκευάσματα [25], ή ακόμα να συνδυάζουν την ιστολογική εξέταση με *in vivo* και *ex vivo* απεικονιστικές μεθόδους δερματοσκόπησης προβαίνοντας σε κλινικο-ιστοπαθολογική συσχέτιση των βλαβών [26]. Επιπρόσθετα η τεχνολογία σήμερα δίνει τη δυνατότητα εξ αποστάσεως συνεργασίας μεταξύ των γιατρών μέσα από την ανάπτυξη της τηλεδερματοπαθολογίας (teledermatopathology), η οποία χρησιμοποιεί ψηφιακές εικόνες ιστολογικών παρασκευασμάτων που μεταδίδονται διαδικτυακά [27].

Η συμβολή της ιστολογικής εξέτασης δέρματος γίνεται έκδηλη σε όλο το φάσμα των παθήσεων, από φλεγμονώδεις δερματοπάθειες και λοιμώξεις μέχρι καλοήθεις και κακοήθεις όγκους, μελαγχρωματικούς ή μη. Η παθολογική ανατομική της πάσχουσας περιοχής μπορεί να θέσει τη διάγνωση, όπως επίσης μπορεί να αποκλείσει κάποια πιθανολογούμενη κλινική διάγνωση. Μπορεί να διευρύνει τη

διαγνωστική σκέψη ή να την περιορίσει, σε περιπτώσεις που η ιστολογική εικόνα είναι μη παθολογική. Παρά το γεγονός ότι τόσο ο δερματολόγος όσο και ο παθολογοανατόμος προσεγγίζουν τον ίδιο κάθε φορά ασθενή αυτό γίνεται από διαφορετική οπτική γωνία, η οποία δεν περιορίζεται μόνο στα όργανα παρατήρησης και της μεθόδους κατάδειξης που χρησιμοποιούν. Η λογική της ταξινόμησης και οριοθέτησης των νοσημάτων είναι δυνατό να διαφέρει ανάμεσα στη δερματολογική και την ιστοπαθολογική προσέγγιση. Έτσι η κλινική ταξινόμηση των νόσων του δέρματος μπορεί να καθορίζεται κατά περίπτωση από:

- i. ένα σύμπτωμα ή σημείο, όπως ο κνησμός,
- ii. από τον σαφή καθορισμό κριτηρίων, όπως σε διάφορα σύνδρομα,
- iii. από παθολογική φυσιολογία ή ιστολογία, όπως η ταξινόμηση μέσω της παθολογοανατομικής εικόνας ή
- iv. αιτιολογικούς παράγοντες, όπως λοιμώξεις ή φαρμακευτικά εξανθήματα [28].

Αντίθετα η ιστοπαθολογία χρησιμοποιεί ως ταξινομικό της σύστημα την μορφολογία του δερματικού επιθηλίου όπως αποκαλύπτεται κάτω από το οπτικό μικροσκόπιο. Η προσέγγιση αυτή είναι κυρίως αλγοριθμική και λαμβάνει υπόψη την τοπολογία των βλαβών χωρίζοντας το δέρμα σε περιοχές από την επιφάνεια μέχρι το βάθος, αξιολογώντας κατά περίπτωση ενδείκτες όπως η φλεγμονή, η υπερκεράτωση, η κυτταρική ατυπία, η υπερπλασία και πολλούς άλλους [29]. Η αμοιβαία κατανόηση του τρόπου προσέγγισης της διάγνωσης ανάμεσα στο δερματολόγο και τον παθολογοανατόμο εξασφαλίζει την ακριβέστερη και αποτελεσματικότερη λήψη κρίσιμων κλινικών αποφάσεων.

2.2 ΟΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΛΗΨΗΣ ΙΣΤΟΤΕΜΑΧΙΟΥ ΔΕΡΜΑΤΟΣ

Το υλικό της ιστολογικής εξέτασης λαμβάνεται μέσω μιας μικροεπέμβασης η οποία είναι γνωστή ως βιοψία. Το αποτέλεσμα της πράξης της βιοψίας είναι η λήψη ιστοτεμαχίου δέρματος, το οποίο μετά από μια κατάλληλη διαδικασία ετοιμάζεται για μικροσκόπηση.

Η τεχνική με την οποία λαμβάνεται το ιστοτεμάχιο εξαρτάται από παράγοντες όπως το είδος και το βάθος της βλάβης, η περιοχή του σώματος, το ιστορικό και η φαρμακευτική αγωγή του ασθενούς καθώς και τα διαθέσιμα μέσα. Οι συνήθεις τεχνικές περιλαμβάνουν:

- i. τη βιοψία με τη χρήση ειδικού στυλεού με κυλινδρικό νυστέρι, γνωστού ως punch (punch biopsy),
- ii. τη βιοψία με την τεχνική «του ξυρίσματος» (shave biopsy),
- iii. τη βιοψία με τη χρήση κιοιρέτας, εργαλείου με λαβή που καταλήγει σε κυκλικό ή ελλειπτικό έλασμα (curettage)
- iv. τη βιοψία εντομής (incisional biopsy), και
- v. τη βιοψία εκτομής (excisional biopsy) [30].

Μια άλλη ταξινόμηση της τεχνικής λήψης βιοψίας μπορεί να γίνει ανάλογα με το χρησιμοποιούμενο εργαλείο:

- i. βιοψία με punch

- ii. βιοψία με νυστέρι
- iii. με τη χρήση ηλεκτρικού νυστεριού ή λείζερ
- iv. με τη χρήση κιουρέτας [31].

Ανάλογα με το βάθος λήψης που επιτυγχάνεται, μπορούμε να διακρίνουμε τη βιοψία με την τεχνική «του ξυρίσματος» (shave biopsy), τη βιοψία εντομής και εκτομής (incisional, excisional), και τη βιοψία υποδόριου ιστού [31].

Η βιοψία με punch είναι κατάλληλη για τη λήψη δέρματος σε όλο το βάθος του για διαγνωστικούς σκοπούς, χωρίς όμως να φτάνει στο υποδόριο. Η βιοψία αυτή πραγματοποιείται συνήθως σε μη αποστειρωμένες συνθήκες και εκτός από το ειδικό νυστέρι punch, το σετ της βιοψίας περιλαμβάνει σε γενικές γραμμές γάντια, σύριγγα 3cc με βελόνα 30-gauge γεμισμένη με λιδοκαΐνη ή λιδοκαΐνη και αδρεναλίνη, γάζες, αντισηπτικό δέρματος, δοχείο με φορμόλη και επικαλυπτικά επιθέματα τραύματος. Επίσης νυστέρι ή ψαλίδι για το κόψιμο του ιστού, και λαβίδα για τη σύλληψη του. Πολλοί γιατροί ωστόσο αποφεύγουν τη χρήση λαβίδας και προτιμούν τη σύλληψη και σταθεροποίηση του ιστού με τη βοήθεια της βελόνας αναισθησίας προς αποφυγή δημιουργίας artefact στο παρασκεύασμα [32]. Επίσης η διάμετρος του punch νυστεριού διαφέρει κατά περίπτωση με τιμές τα 2, 3, 4, 6 ή 8 mm [30, 33].

Η βιοψία με την τεχνική «του ξυρίσματος» (shave biopsy) είναι κατάλληλη για την αφαίρεση επιφανειακών βλαβών της επιδερμίδας και του ανώτερου χορίου, όπως σμηγματορροϊκές και ακτινικές υπερκερατώσεις [31]. Τα χρησιμοποιούμενα εργαλεία είναι παρόμοια με τη βιοψία με punch εκτός βέβαια από τη λάμα του νυστεριού. Επιπλέον η εκτέλεση είναι διαφορετική στο ότι η βλάβη συλλαμβάνεται

και ανασηκώνεται με το δείκτη και τον αντίχειρα του λιγότερο επιδέξιου χεριού, ενώ το άλλο χέρι λυγίζει ελαφρά τη λάμα και με γωνία 45° τέμνει τη βλάβη [33].

Η βιοψία με τη χρήση κιουρέτας ή εναλλακτικά κουταλιού του Volkmann χρησιμοποιείται σε μικρές επιφανειακές καλοήθειες ή κακοήθειες βλάβες, όπως μυρμηκίες και επιφανειακά βασικοκυτταρικά ή ακανθοκυτταρικά επιθηλιώματα και συνήθως συνοδεύεται με τη χρήση διαθερμοπηξίας ή κρυοθεραπείας. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα τη μερική ή ολική καταστροφή του υλικού κάτι που καθιστά τη μέθοδο καταλληλότερη για θεραπευτικούς παρά για διαγνωστικούς σκοπούς [15, 34]. Ωστόσο η μέθοδος αυτή έχει χρησιμοποιηθεί στον μακροσκοπικό προσδιορισμό των ορίων της βλάβης με στόχο να βελτιστοποιηθεί η διαδικασία της χειρουργικής αφαίρεσης [35].

Η βιοψία εκτομής (excisional biopsy) χρησιμοποιείται τόσο για διαγνωστικούς όσο και για θεραπευτικούς σκοπούς, καθώς με την επιλογή της είναι δυνατό να αφαιρεθεί πλήρως η βλάβη. Με τη χρήση νυστεριού γίνεται τομή σε απόσταση 2-5 mm από τα όρια της βλάβης που ποικίλλει ανάλογα με το είδος της. Το σχήμα της τομής είναι συνήθως ελλειπτικό ή σε σχήμα ρόμβου ή εξαγωνικό και στο τέλος γίνεται συρραφή της τομής με τη χρήση ραμμάτων. Ανάλογα με την ιστολογική διάγνωση μπορεί να επιχειρηθεί σε δεύτερο χρόνο ευρύτερη εκτομή, ιδίως σε περιπτώσεις κακοήθειας [36]. Ο χρόνος παραμονής των ραμμάτων εξαρτάται από την περιοχή της τομής και η αφαίρεση τους γίνεται μετά από 3-5 ημέρες για το πρόσωπο μέχρι και 14-28 ημέρες για τα κάτω άκρα [37].

Η βιοψία εντομής (incisional biopsy) εκτελείται με νυστέρι για διαγνωστικούς σκοπούς χωρίς η βλάβη να αφαιρείται πλήρως. Το βάθος λήψης ιστού εκτείνεται

μέχρι το υποδόριο και αυτό την κάνει κατάλληλη σε περιπτώσεις υποψίας υποδερματίτιδας [30].

2.3 ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ, ΑΝΤΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΒΙΟΨΙΑΣ

ΔΕΡΜΑΤΟΣ

Η βιοψία δέρματος αποτελεί ένα βασικό διαγνωστικό εργαλείο στα χέρια του δερματολόγου. Ανάλογα με το διαγνωστικό δίλημμα που αντιμετωπίζει κάθε φορά καλείται ο τελευταίος να πάρει μια σειρά από αποφάσεις επί της διαδικασίας. Θα πρέπει κατ' αρχήν να αποφασίσει ότι η λήψη ιστοτεμαχίου αποτελεί στη συγκεκριμένη περίπτωση κατάλληλη μέθοδο που εξυπηρετεί τη διαγνωστική και θεραπευτική προσπάθεια του ασθενούς. Στη συνέχεια θα πρέπει να αποφασιστεί το μέρος του σώματος και να προσδιοριστεί η βλάβη απ' την οποία θα ληφθεί το υλικό και ακολούθως να επιλεγεί η τεχνική που θα εφαρμοστεί. Επίσης θα πρέπει να εκτιμηθεί ο αριθμός των τεμαχίων, ενός ή περισσότερων, τα οποία θα ληφθούν.

Η λήψη βιοψίας έχει ένδειξη είτε για διαγνωστικούς είτε για θεραπευτικούς σκοπούς. Όπως αναφέρθηκε για διαγνωστικούς σκοπούς μπορεί να χρησιμοποιηθεί οποιαδήποτε τεχνική, ενώ για θεραπευτικούς χρησιμοποιούνται η βιοψία εκτομής (excisional), η τεχνική του ξυρίσματος (shave), η χρήση κιουρέτας (curettage) και η βιοψία με punch σε μικρές βλάβες. Η βιοψία εντομής (incisional) είναι κατάλληλη για διαγνωστικούς σκοπούς όταν είναι επιθυμητή η λήψη ιστού σε μεγαλύτερο βάθος, δηλαδή στο υποδόριο, όπως σε υποδερματίτιδες ή όταν χρειάζεται περισσότερο υλικό για τη διενέργεια περισσότερων εξετάσεων όπως ειδικών χρώσεων, καλλιεργείων,

ανοσοϊστοχημείας και άλλων. Επίσης σε κάθε περίπτωση που απαιτείται περισσότερο υλικό όταν η διάγνωση τίθεται με δυσκολία [15]. Η βιοψία με punch, εκτός από τη θεραπευτική δυνατότητα που προσφέρει σε μικρές βλάβες, χρησιμεύει για τη λήψη δέρματος πλήρους πάχους για τη διάγνωση παθήσεων όπως πομφολυγωδών νοσημάτων, φαρμακευτικών εξανθημάτων, πολύμορφου ερυθήματος, σαρκώματος Karosi και άλλων [36]. Η βιοψία εκτομής προτείνεται σε μελαγχρωματικές βλάβες ιδίως όταν τίθεται η κλινική υποψία κακοήθους μελανώματος [38], ενώ βιοψία με punch ή shave μπορεί να χρησιμεύσει για τη διαφοροδιάγνωση μεταξύ επιθηλιωμάτων [39].

Επιπρόσθετα υπάρχουν περιστάσεις όπου είναι σκόπιμη η λήψη περισσότερων του ενός τεμαχίων. Τέτοιες περιπτώσεις είναι όταν τίθεται η υποψία δερματικού λεμφώματος, όταν συνυπάρχουν διαφορετικά νοσήματα, όταν το επιπλέον τεμάχιο πρόκειται να υποβληθεί σε άλλη εξέταση, όπως άμεσο ανοσοφθορισμό, όταν πρόκειται να γίνει συγκριτική μελέτη με υγιές δέρμα του ίδιου ασθενούς ή όταν συντρέχουν παράγοντες όπως η δυσκολία επανεξέτασης κάποιου ασθενούς.

Ένα επιπλέον στάδιο της διαδικασίας είναι η επιλογή μιας κατάλληλης βλάβης. Συνήθως αυτή αφορά βλάβες σχηματισμένες και αναπτυγμένες καλώς, ιδίως σε φλεγμονώδεις και νεοπλασματικές παθήσεις. Εξαίρεση αποτελούν τα πομφολυγώδη νοσήματα όπου προτιμάται κάποια πρώιμη βλάβη. Βλάβες με δευτεροπαθείς αλλοιώσεις πρέπει να αποφεύγονται. Μια άλλη απόφαση που πρέπει να παρθεί αναφέρεται στο τμήμα της βλάβης που θα ληφθεί. Διαφορετικά νοσήματα ποικίλλουν ως προς αυτό, με υποψήφια τμήματα το κέντρο της βλάβης, την περιφέρεια αυτής, το δέρμα γύρω από τη βλάβη, την ερυθηματώδη άλω, αν

υφίσταται, καθώς ακόμη και από περιοχές χωρίς εμφανή βλάβη [30]. Επιπρόσθετα ο δερματολόγος πρέπει να λάβει υπόψη του την ανατομική θέση στην οποία εδράζεται η βλάβη. Γενικά η λήψη από τον κορμό, τα άνω άκρα και το άνω τμήμα των κάτω άκρων δεν παρουσιάζει ιδιαίτερα προβλήματα. Αντίθετα με περισσότερη περίσκεψη θα πρέπει να γίνεται η λήψη από περιοχές ειδικής σημασίας όπως:

- i. κοσμητικά σημαντικές, όπως το πρόσωπο
- ii. με δυσκολία στην επούλωση, όπως τα κάτω άκρα
- iii. επιρρεπείς στο σχηματισμό υπερτροφικών ουλών, όπως η στερνική χώρα
- iv. με συνοδές δευτεροπαθείς αλλοιώσεις, όπως στα κάτω άκρα εξαιτίας της φλεβικής στάσης
- v. επιρρεπείς σε δευτερογενείς λοιμώξεις, όπως η μασχαλιαία χώρα
- vi. που περιορίζουν τη διαγνωστική δυνατότητα της εξέτασης σε κάποια νοσήματα [30, 36, 40]
- vii. με τοπικές ιστολογικές ιδιαιτερότητες, όπως τα σημεία πίεσης και οι οστικές προεκβολές που εμφανίζουν μη ειδική λεμφοκυτταρική διήθηση και υπερπλασία της επιδερμίδας [41].

Σε επόμενο στάδιο, και πριν την επέμβαση, ο δερματολόγος θα πρέπει να λάβει υπόψη του κάποιες σχετικές αντενδείξεις. Τέτοιες είναι η εντόπιση της βλάβης σε μια απ' τις ανατομικές περιοχές που αναφέρθηκαν παραπάνω και η αδυναμία εφαρμογής της κατάλληλης τεχνικής λήψης βιοψίας για οποιονδήποτε λόγο. Επίσης ιδιαίτερη περίσκεψη χρειάζεται όταν πρόκειται για παιδιά, καρδιοπαθείς, ασθενείς που λαμβάνουν αντιπηκτικά ή ασπιρίνη και πάσχοντες από αιμορραγικές διαθέσεις.

Ακόμη όταν υπάρχει ιστορικό αλλεργίας στο αναισθητικό, σε τοπικό αντιβιοτικό ή αντισηπτικό. Ακόμη σε περιπτώσεις υποψίας κακοήθους μελανώματος η χρήση της βιοψίας εντομής δεν θεωρείται προτιμητέα [15, 36].

Όπως θα αναλυθεί στο ειδικό μέρος, μερικές φορές όμως είναι δυνατό παρά τη προσκόλληση του γιατρού στις οδηγίες και τις ενδείξεις, το υλικό που λαμβάνεται να αποδειχτεί ανεπαρκές ποιοτικά και ποσοτικά. Μπορεί δηλαδή να ληφθεί μικρότερη ποσότητα ιστού απ' αυτή που χρειάζεται για να τεθεί διάγνωση ή προκειμένου να διενεργηθούν οι απαραίτητες χρώσεις, τομές και μέθοδοι. Μπορεί επίσης το υλικό να καταστραφεί ολοκληρωτικά ή κατά ένα μέρος ή ακόμη να απουσιάζουν δομές απαραίτητες για τη διάγνωση. Επιπλέον είναι δυνατό η ιστολογική εικόνα να είναι παραλλαγμένη εξαιτίας θεραπευτικής αγωγής ή τραύματος ή ακόμη μπορεί η βλάβη να είναι πολύ πρόωμη ή όψιμη έτσι ώστε να έχουν χαθεί τα παθογνωμονικά της στοιχεία. Επιπρόσθετα μπορεί το τεμάχιο να ληφθεί από μη αντιπροσωπευτική βλάβη ή από ακατάλληλη θέση ή από παρακείμενο σημείο.

2.4 ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΧΡΩΣΗ ΤΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Μετά τη λήψη του υλικού γίνεται η τοποθέτηση του σε κατάλληλο μέσο και η μεταφορά του στο εργαστήριο. Συνήθως χρησιμοποιείται ουδέτερο ή υδατικό διάλυμα φορμόλης 10% ή το μέσο μεταφοράς Michel (Michel's transport medium) [15]. Το πρώτο είναι κατάλληλο για εξεταζόμενα δείγματα σε παραφίνη και το δεύτερο για την τεχνική του ανοσοφθορισμού. Στο εργαστήριο το υλικό θα υποστεί

περαιτέρω επεξεργασία η οποία συνίσταται στη μονιμοποίηση (fixation), τη μακροσκοπική παρατήρηση (grossing), την ανίχνευση κάποιας ενζυμικής δραστηριότητας, εφόσον ζητηθεί, την κυρίως επεξεργασία (processing), την χρώση του υλικού (staining) καθώς και επεξεργασία για επιπλέον τεχνικές όπως η ανοσοϊστοχημεία [42].

Η μονιμοποίηση αφορά τη διατήρηση του ιστού με κάποιες χημικές ουσίες, συνήθως ουδέτερο διάλυμα φορμόλης 10% σε όγκο 10-20 φορές τον όγκο του δείγματος. Η μονιμοποίηση γίνεται σε ολόκληρο το τεμάχιο ή αφού κοπεί πρώτα σε μικρότερα τμήματα και διαρκεί 1-2 ώρες ανά χιλιοστόμετρο πάχους ιστού και τουλάχιστον 6 ώρες. Η μακροσκοπική παρατήρηση αφορά την περιγραφή του μεγέθους και του είδους του ιστού και την σήμανση των ορατών ορίων εκτομής. Η ανίχνευση κάποιας ενζυμικής δραστηριότητας δε γίνεται ως ρουτίνα παρά πρέπει να προηγηθεί συνεννόηση μεταξύ του κλινικού γιατρού και του εργαστηρίου. Σ' αυτή την περίπτωση η μέθοδος διατήρησης σε διάλυμα φορμόλης συνήθως δεν είναι κατάλληλη και προτείνεται η μετάφορα με ποτισμένη σε νερό γάζα [42].

Ακολουθεί η επεξεργασία του ιστού η οποία περιλαμβάνει εργασίες όπως η αφυδάτωση του υλικού, η τοποθέτηση σε υποστηρικτικό μέσο, συνήθως παραφίνη και η έγκλειση σε ειδικές κασέτες. Η διαδικασία μπορεί να είναι χειροκίνητη ή αυτοματοποιημένη. Οι συμβατικές αυτοματοποιημένες μέθοδοι διαρκούν συνήθως 4-12 ώρες. Η παραφίνη εμποτίζει ολόκληρο τον ιστό και χρησιμεύει ώστε να γίνει εφικτή η τομή του χωρίς παραμορφώσεις. Στη συνέχεια το υλικό εγκλείεται σε ειδικές κασέτες. Αφού σκληρύνει το υλικό στη συνέχεια τέμνεται με τη χρήση μικροτόμου σε τομές πάχους 5-7 μm [42]. Τα επίπεδα στα οποία τέμνεται το υλικό εξαρτώνται από το σχήμα και το είδος του ιστού και τις διερευνώμενες παθήσεις. Το

κυλινδρικό τεμάχιο μιας βιοψίας με punch τέμνεται κατά το εγκάρσιο ή το κάθετο επίπεδο ή συνδυασμούς των δύο [43-45].

Στη συνέχεια σειρά έχει η χρώση του παρασκευάσματος ώστε να διευκολυνθεί η μικροσκοπική παρατήρηση. Η συχνότερα χρησιμοποιούμενη είναι η αιματοξυλίνη-εωσίνη (hematoxylin-eosin, H & E stain) με την οποία οι πυρήνες βάφονται μπλε, το κυτταρόπλασμα, το κολλαγόνο, οι μύες, τα νεύρα και τα ερυθροκύτταρα αποχρώσεις του κόκκινου-ροζ, και επιτρέπει τη διάκριση μεταξύ καλοήθων και κακοήθων βλαβών. Ωστόσο υστερεί στην επισήμανση των ελαστικών ινών και διάφορων χρωστικών, όπως η μελανίνη και η αιμοσιδηρίνη. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιούνται κατ' εξαίρεση διάφορες άλλες χρώσεις όπως οι Verhoeff-van Gieson για τις ελαστικές ίνες, το ερυθρό του Congo για το αμυλοειδές, ο νιτρικός άργυρος για μελανίνη και δικτυωτές ίνες, η Giemsa για κοκκία μαστοκυττάρων και λεϊσμάνια, η Periodic acid-Schiff για γλυκογόνο και βλεννοπολυσακχαρίτες και πολλές άλλες [15, 42, 46].

Πολλές φορές συμβαίνει οι παραπάνω συμβατικές χρώσεις να μην επαρκούν για την ιστολογική διάγνωση. Σ' αυτές τις περιπτώσεις ο παθολογοανατόμος διαθέτει μια σειρά από ανοσοϊστοχημικές μεθόδους. Ενδεικτικά αναφέρονται οι ειδικές χρώσεις βιμεντίνη, S100, Ki-67, CD31, cyrokeratin 7, BCL-2 και άλλες. Σύμφωνα με μια ταξινόμηση αυτές μπορούν να ομαδοποιηθούν σε ανοσοϊστοχημικές χρώσεις για τη διάγνωση:

- i. νευρικών και νευροενδοκρινών νεοπλασμάτων
- ii. νεοπλασμάτων μαλακών ιστών
- iii. λοιμώξεων

- iv. μελανοκυτταρικών νεοπλασμάτων
- v. αγγειακών υπερπλασιών
- vi. επιδερμικών και εξαρτηματικών νεοπλασμάτων [47].

Με τη χρήση ανοσοϊστοχημικών τεχνικών μπορούν να διαγνωστούν νοσήματα όπως ενδεικτικά αναφέρονται τα δερματικά λεμφώματα, το καρκίνωμα Merkel, το προέχον δερματοϊνοσάρκωμα, το γλομαγγείωμα, κακοήγη μελανώματα και άλλα [47-49].

2.5 Η ΜΙΚΡΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ

Μετά το πέρας της επεξεργασίας του ιστού και την εφαρμογή της κατάλληλης χρώσης ακολουθεί η μικροσκοπική εξέταση της κεχρωσμένης λεπτής τομής πάνω σε αντικειμενοφόρο πλάκα. Η παρατήρηση γίνεται με τη βοήθεια οπτικού μικροσκοπίου σε διάφορες μεγεθύνσεις. Ενδεικτικές τιμές αφορούν μεγεθύνσεις της τάξης των 40, 100 ή 400 φορές. Μερικά μικροσκόπια δίνουν τη δυνατότητα παρατήρησης των ιστολογικών τομών μέσω πολωμένου φωτός. Η παραπάνω εφαρμογή χρησιμεύει στη διάγνωση κοκκιωμάτων εκ ξένου σώματος, σε μεταβολικά νοσήματα, νόσους θησαυρισμού, γενετικές διαταραχές όπως η νόσος του Fabry, και σε διαταραχές της τρίχας όπως η τριχοθειοδυστροφία [50]. Ωστόσο αυτό δεν ανήκει στο βασικό εξοπλισμό του οπτικού μικροσκοπίου και αποτελεί μια επιπρόσθετη δυνατότητα. Η κλασική οπτική μικροσκοπία αποτελεί τη βασική μέθοδο παρατήρησης των ιστολογικών τομών του δέρματος. Εντούτοις ο τομέας της μικροσκοπίας εξελίσσεται

με ραγδαίους ρυθμούς ώστε σήμερα να εφαρμόζονται δεκάδες διαφορετικές τεχνικές που εκμεταλλεύονται διαφορετικές τεχνολογικές δυνατότητες πάνω σε διαφορετικά υλικά [51-53].

Η μικροσκοπήση των τομών γίνεται με τη βοήθεια τόσο της μικρής όσο και της μεγάλης μεγέθυνσης που διαθέτει το μικροσκόπιο. Η μεγάλη μεγέθυνση χρησιμεύει στην προσεκτικότερη παρατήρηση των κυττάρων και των λοιπών δομικών στοιχείων, ενώ με τη μικρή μεγέθυνση επιτυγχάνεται μια πιο εποπτική προσέγγιση του υλικού για τη διερεύνηση παθολογικών προτύπων.

Η διαγνωστική σκέψη του παθολογοανατόμου προκύπτει είτε άμεσα από τη μορφολογική αντίληψη της δομής που παρατηρεί (gestalt) είτε μέσα από τη διαδικασία της υπόθεσης και διερεύνησης, η οποία υλοποιείται με τον προσδιορισμό της διαφορικής διάγνωσης και την συνακόλουθη προσπάθεια εύρεσης υποστηρικτικών στοιχείων για τον καθορισμό της ακριβούς διάγνωσης [29]. Τόσο η αντιληπτική όσο και η αναλυτική προσέγγιση αφορούν την αναγνώριση μορφολογικών προτύπων τα οποία είναι ήδη γνωστά στον παθολογοανατόμο. Ο τελευταίος ακολουθεί μια αλγοριθμική προσέγγιση κατά την οποία προσδιορίζει βήμα προς βήμα την απάντηση σε ερωτήματα όπως το είδος του προτύπου, δηλαδή φλεγμονώδες ή νεοπλαστικό, το επιμέρους μορφολογικό πρότυπο σε κάθε περίπτωση, το μέρος του δέρματος που παρατηρούνται τα ευρήματα και ο τύπος των κυττάρων που ανιχνεύονται. Στην περίπτωση της νεοπλασίας καθορίζεται η καλοήθης ή κακοήθης φύση της, ενώ σε φλεγμονή το είδος και η κατανομή της. Τα παραπάνω αξιολογούνται και ο παθολογοανατόμος καταλήγει σε μία συγκεκριμένη ή περισσότερες πιθανές διαγνώσεις [54].

Κατά τη μικροσκοπική εξέταση ο παθολογοανατόμος είναι δυνατό να βρεθεί αντιμέτωπος με οπτικά σφάλματα (artefacts) τα οποία μπορούν να επισυμβούν στο υλικό σε ένα ή περισσότερα στάδια της επεξεργασίας του. Αλλοιώσεις τέτοιου τύπου μπορούν να προκληθούν από την έγχυση του αναισθητικού στο δέρμα κατά τη διενέργεια της βιοψίας ή εξαιτίας της σύλληψης του τεμαχίου με λαβίδα. Ακόμη μπορεί να συμβεί κατά τη μονιμοποίηση του υλικού, τη διοχέτευση της παραφίνης την κατάτμηση με το μικροτόμο, τη χρώση των τομών ή τη συντήρηση των μπλοκ [15, 55, 56]. Οι αλλοιώσεις αυτές σε μερικές περιπτώσεις μπορούν να προκαλέσουν διαγνωστικά προβλήματα και γίνεται προσπάθεια αφενός να προλαμβάνεται η δημιουργία τους και αφετέρου ν' αναγνωρίζονται κατά την παρατήρηση όποτε συμβαίνουν. Ωστόσο υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες η εμφάνιση των artefact αποδεικνύεται χρήσιμη. Τέτοια είναι η περίπτωση του artefact διαχωρισμού του συνδετικού ιστού από τα νησίδια του βασικοκυτταρικού καρκινώματος που επιτρέπει τη διάκριση μεταξύ βασικοκυτταρικού καρκινώματος και τριχοεπιθηλιώματος [15]. Αντίστοιχα μια ασυνήθης αλλοίωση που μοιάζει με «σκίαστρο παραθύρου» (Venetian blind) η οποία προκύπτει κατά την κατάτμηση του υλικού και έχει παρατηρηθεί σε ακτινομύκωση, κοκκιωματώδεις νόσους και επιθηλιώματα στο σημείο της βλάβης, μπορεί να βοηθήσει τον παθολογοανατόμο να εντοπίσει ευκολότερα την παθολογική περιοχή [57].

Τα όσα διαπιστώνονται από τη μικροσκοπική εξέταση περιγράφονται στην ιστολογική έκθεση που συντάσσει ο παθολογοανατόμος. Όπως θ' αναφερθεί παρακάτω στο κείμενο, σ' αυτή φαίνονται η μακροσκοπική περιγραφή του τεμαχίου, η μικροσκοπική περιγραφή και η προτεινόμενη διάγνωση ή οι πιθανές διαγνώσεις. Επίσης, όταν πρόκειται για βιοψία εκτομής, γίνεται αναφορά στα όρια της βλάβης, κάτι που έχει ιδιαίτερη σημασία σε κακοήθεις βλάβες του δέρματος.

Επίσης καθοριστικής σημασίας για την εξαγωγή όσο το δυνατό πιο σαφούς και συγκεκριμένης ιστολογικής διάγνωσης είναι η στενή συνεργασία και η απρόσκοπτη επικοινωνία ανάμεσα στον κλινικό δερματολόγο, τον παθολογοανατόμο και το παθολογοανατομικό εργαστήριο και η παράλληλη προσέγγιση του κάθε περιστατικού από κλινική και ιστολογική άποψη [58-60].

2.6 ΑΛΛΕΣ EX VIVO ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΗΝ

ΚΛΑΣΙΚΗ ΜΙΚΡΟΣΚΟΠΙΑ

Παρά το ότι η κλασική μικροσκοπία αποτελεί τη συχνότερη μέθοδο που χρησιμοποιείται και η οποία αποτελεί τη μέθοδο εξέτασης του υλικού της παρούσας μελέτης, γίνεται συνοπτική αναφορά σε κάποιες επιπλέον μεθόδους ex vivo εξέτασης ώστε να προσδιοριστεί πιο αποτελεσματικά το περίγραμμα του αντικειμένου αυτού.

Σήμερα γίνεται εκτεταμένη έρευνα πάνω σε καινοτομίες οι οποίες αφορούν αφενός την in vivo μη επεμβατική απεικόνιση των παθήσεων του δέρματος και αφετέρου την χρησιμοποίηση τεχνικών της μοριακής βιολογίας για διαγνωστικούς σκοπούς [61]. Παράλληλα η διακριτική ικανότητα των μικροσκοπίων έχει πολλαπλασιαστεί με την εισαγωγή της ηλεκτρονικής μικροσκοπίας εδώ και δεκαετίες, με ποικίλες εφαρμογές, αλλά και με μικρή πρακτικότητα ως προς την χρήση της για άμεσους διαγνωστικούς σκοπούς [62, 63]. Αντίθετα μέθοδοι όπως ο άμεσος ανοσοφθορισμός, η υπέρυθη φασματοσκοπία και άλλες απεικονιστικές τεχνικές καθώς και η μοριακή ιστοπαθολογία αποτελούν εύχρηστα διαγνωστικά βοηθήματα συνεπικουρώντας την κλασική μικροσκοπία.

Ο άμεσος ανοσοφθορισμός αποτελεί μικροσκοπική τεχνική που στοχεύει στην ανίχνευση συγκεκριμένου κάθε φορά αντιγόνου με τη χρήση φθορίζοντος αντισώματος. Αποτελεί καθιερωμένη και σημαντική μέθοδο για τη διάγνωση μερικών παθήσεων του δέρματος όπως των πομφολυγωδών νοσημάτων [64, 65], και προσφέρει στοιχεία που ενισχύουν την κλινική και ιστολογική διάγνωση άλλων εξ αυτών, όπως των αγγευτίδων, του ερυθρηματώδους λύκου, των σκληροδερμιών, του ομαλού λειχήνα και άλλων [66-68]. Το οπλοστάσιο των *ex vivo* διαγνωστικών τεχνικών επεκτείνεται με τη χρήση ανοσοενζυμικών μεθόδων με κατάλληλες χρώσεις και την παρατήρηση του δείγματος μέσω της φασματικής του απεικόνισης [69], την εφαρμογή ανοσοϊστοχημικών μεθόδων αντιγονικής χαρτογράφησης στη διαγνωστική της ομάδας της πομφολυγώδους επιδερμόλυσης, οι οποίες πρακτικά συμπλήρωσαν και αντικατέστησαν την ηλεκτρονική μικροσκοπία ως προς αυτή τη χρήση [70-73]. Άλλες τεχνικές αποτελούν η αλυσιδωτή αντίδραση πολυμεράσης (polymerase chain reaction, PCR) και η real-time αλυσιδωτή αντίδραση πολυμεράσης (real-time PCR ή ποσοτική real-time PCR, qPCR), οι οποίες εφαρμόζουν μεθόδους βιοχημείας και μοριακής βιολογίας με στόχο την ανίχνευση και αντιγραφή αλληλουχιών DNA (δεσοξυριβονουκλεϊκού οξέος). Οι τεχνικές αυτές χρησιμοποιούνται τόσο σε ερευνητικούς όσο και διαγνωστικούς σκοπούς, αποτελώντας εργαλεία για την εντόπιση λοιμώξεων, κακοηθειών και γενετικών ανωμαλιών [74-76]. Παραλλαγή της PCR αποτελεί η αλυσιδωτή αντίδραση πολυμεράσης ανάστροφης μεταγραφής (reverse transcription-polymerase chain reaction, RT-PCR) με την οποία γίνεται ανίχνευση μορίων RNA (ριβονουκλεϊκού οξέος) και μεταγραφή τους σε μόρια συμπληρωματικού DNA (cDNA) με τη βοήθεια του ενζύμου ανάστροφης τρανσκριπτάσης και η συνακόλουθη αντιγραφή τους με τη χρήση PCR. Αντίστοιχα σε χρήση βρίσκεται και η ποσοτική real-time RT-PCR (qRT-PCR) [77, 78]. Επιπλέον

για την αναζήτηση γονιδιακών αλληλουχιών διατίθενται εργαστηριακές μέθοδοι όπως ο in situ υβριδισμός (in situ hybridization, ISH), με διάφορες παραλλαγές όπως οι CISH (chromogenic in situ hybridization) και FISH (fluorescence in situ hybridization). Επιπρόσθετα άλλες εφαρμοσμένες μέθοδοι αποτελούν η τεχνολογία των μικροσυστοιχιών (microarrays), ο συγκριτικός γενωμικός υβριδισμός (comparative genomic hybridization, CGH), η κυτταρομετρία λέιζερ (laser scanning cytometry) και πολλές ακόμη σε συνδυασμό με τις ποικίλες παραλλαγές τους [79-81].

Η ανάπτυξη κλάδων όπως η μοριακή βιολογία, η γενετική, η βιοχημεία, η γενωμική (genomics) και η πρωτεομική (proteomics) απέδωσε μια πληθώρα μεθόδων με πρακτική χρησιμότητα στην ιατρική και τις βιολογικές επιστήμες. Νέες διαγνωστικές δυνατότητες ανοίγονται οι οποίες περιλαμβάνουν τη διαγνωστική των παθήσεων του δέρματος [82-84] και ιδιαίτερα λοιμώξεις, κακοήθειες, γενοδερματοπάθειες και ανοσολογικού τύπου διαταραχές. Ωστόσο ακόμη και σήμερα, η πλέον διαδεδομένη εργαστηριακή μέθοδος διάγνωσης των νόσων του δέρματος εξακολουθεί να είναι η οπτική μικροσκοπία ιστολογικών τομών χρωματισμένων με αιματοξυλίνη και εωσίνη, μέθοδος η οποία πρακτικά μονοπωλεί τη διαγνωστική των φλεγμονωδών δερματοπαθειών [85, 86].

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

3.1 Η ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ ΤΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΟΥ ΑΣΘΕΝΗ

Σύμφωνα με τον Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας (Ν. 3418/2005) «ο ιατρός δεν επιτρέπεται να προβεί στην εκτέλεση οποιασδήποτε ιατρικής πράξης χωρίς την προηγούμενη συναίνεση του ασθενή». Υποχρέωση του ιατρού αποτελεί να ενημερώνει τον ασθενή για τους ενδεχόμενους κινδύνους, τα οφέλη, τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα, τα φάρμακα που θα χορηγηθούν, τις επιπλοκές, τη διαδικασία, το χρόνο αποκατάστασης, τις εναλλακτικές μεθόδους, τον τρόπο αντιμετώπισης των επιπλοκών και όλα τα σχετικά με την εκάστοτε ιατρική πράξη και τις επιπτώσεις της. Είναι λοιπόν απαραίτητη η εξασφάλιση της συναίνεσης του ασθενή ή σε περίπτωση αδυναμίας του ίδιου, κάποιου άλλου προσώπου που έχει τη νομική δυνατότητα [87]. Ο Κώδικας Ιατρικής Δεοντολογίας περιγράφει με σαφήνεια τη διαδικασία ενημέρωσης του ασθενή, δικαίωμα το οποίο προέβλεπε και κατοχύρωνε ήδη ο παλιότερος νόμος 2071/1992 [88]. Επιπλέον με το νόμο 2619/1998 ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο η «Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας του ατόμου σε σχέση με τις εφαρμογές της βιολογίας και της ιατρικής – Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Βιοϊατρική – που υπογράφηκε στις 4 Απριλίου 1997 στο Oviedo της Ισπανίας» [89]. Σύμφωνα μ' αυτή, η ενημέρωση του ασθενή αποτελεί προϋπόθεση της συναίνεσης του για τη διενέργεια ιατρικής πράξης πάνω του, η οποία συνακόλουθα νομιμοποιεί το γιατρό για την εκτέλεση της [90].

Όπως γίνεται αντιληπτό η επαρκής και σαφής ενημέρωση του ασθενούς από το γιατρό αποτελεί *conditio sine qua non* για τη λήψη βιοψίας δέρματος, όπως και κάθε άλλης ιατρικής πράξης. Για το σκοπό αυτό η διαδικασία μπορεί να τυποποιηθεί με τη χρησιμοποίηση κάποιας ενημερωτικής φόρμας η οποία χορηγείται στον ασθενή πριν από την επεμβατική πράξη την οποία διαβάζει και υπογράφει εξουσιοδοτώντας το γιατρό να προχωρήσει στην επέμβαση. Παράλληλα δίνεται η δυνατότητα στον ασθενή να θέσει ερωτήσεις στο γιατρό και να συζητήσουν μαζί τα σχετικά με τη διαδικασία. Η ενημερωτική φόρμα είναι δυνατό να περιέχει μια συνοπτική περιγραφή της διαδικασίας, των βιβλιογραφικά αναφερόμενων επιπλοκών και παρενεργειών ή των αναμενόμενων και πιο σημαντικών από αυτές. Επίσης να παρέχει ενημέρωση σχετικά με τις αντενδείξεις της μεθόδου και οδηγίες σχετικά με τη μετεπεμβατική φροντίδα που θα απαιτηθεί. Στο γιατρό παρέχεται η δυνατότητα να προσθέσει προφορικά όσες επιπλέον πληροφορίες κρίνει συναφείς και σημαντικές, ενώ στον ασθενή η ευχέρεια να θέσει ερωτήσεις και να επιλυθούν οι απορίες του, στοιχείο το οποίο μπορεί να σημειώνεται στη φόρμα. Με το ίδιο έντυπο επιπλέον ο ασθενής χορηγεί τη συγκατάθεση του στο γιατρό για την εκτέλεση της βιοψίας στην προκείμενη περίπτωση. Εκπληρώνει ταυτόχρονα δηλαδή τόσο την υποχρέωση του γιατρού για ενημέρωση του ασθενούς όσο και την εξασφάλιση της δεδηλωμένης συναίνεσης του ασθενούς σύμφωνα με τα άρθρα 11 και 12 του Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας [87]. Ακόμη σημειώνονται τα ονόματα του ασθενή και του γιατρού που θα εκτελέσει τη βιοψία και προβλέπεται χώρος για τις υπογραφές.

Ένα έντυπο συναίνεσης ενημερωμένου ασθενούς μπορεί να τυποποιηθεί με πολλούς τρόπους. Ενδεικτικά παρατίθεται ως παράδειγμα ο πίνακας 1:

Ο υπογεγραμμένος..... με το παρόν δίνει συγκατάθεση για τη διενέργεια βιοψίας δέρματος στον/ στην.....

Μου έχουν εξηγήσει τη θεραπεία και είχα την ευκαιρία να θέσω ερωτήσεις και έλαβα ικανοποιητικές απαντήσεις. Η διαδικασία της βιοψίας θα γίνει με punch 2-6 mm. Οι πιο συχνές επιπλοκές και παρενέργειες της μεθόδου σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία είναι:

1. Αλλεργική αντίδραση, τοπική ή συστηματική από την τοπική χορήγηση αναισθητικού (ξυλοκαΐνη ή ξυλοκαΐνη + αδρεναλίνη).
2. Πρώιμη ή όψιμη αιμορραγία από το επεμβατικό σημείο.
3. Σχηματισμός ουλώδους ιστού ή/και υπερτροφικής ουλής στο σημείο επεμβάσεως.
4. Μετεπεμβατικό άλγος στην περιοχή.
5. Εμφάνιση ερυθήματος περιτραυματικά.
6. Καθυστερημένη επούλωση τραύματος.
7. Υπερμελάγχρωση (επιδερμίδα σκούρου χρώματος) ή υπομελάγχρωση (επιδερμίδα ανοιχτού χρώματος) στην περιοχή.

Έχω ενημερωθεί για τις αντενδείξεις της θεραπείας και δηλώνω από όσο γνωρίζω ότι:

1. Δεν πάσχω από διαταραχές πήκτικότητας του αίματος.
2. Δεν πάσχω από καταστολή του ανοσοποιητικού μου συστήματος.

Ο Ασθενής

Ο Ιατρός

Πίνακας 1: Έντυπο συναίνεσης ενημερωμένου ασθενούς για τη διενέργεια βιοψίας δέρματος του δερματολογικού τμήματος του Νοσηλευτικού Ιδρύματος Μετοχικού Ταμείου Στρατού- 417 ΝΙΜΤΣ- τροποποιημένο (παραχώρηση Δρ. Ράλλη Ευστάθιου).

Ωστόσο η τεχνολογία σήμερα δίνει τη δυνατότητα νέων πρωτοποριακών μεθόδων ενημέρωσης του ασθενούς με τη βοήθεια της διαδραστικότητας των ηλεκτρονικών υπολογιστών και του διαδικτύου και με την παρουσίαση ενημερωτικών πολυμέσων (multimedia) και άλλων εποπτικών υλικών [91]. Η ενισχυμένη με τη συνδρομή της τεχνολογίας ενημέρωση των ασθενών υπόσχεται βελτίωση της ικανοποίησης των τελευταίων [92] και καλύτερη επικοινωνία και συνεργασία γιατρού και ασθενούς.

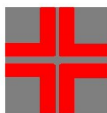
3.2 ΤΟ ΠΑΡΑΠΕΜΠΤΙΚΟ ΙΣΤΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΚΑΙ Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΓΙΑΤΡΩΝ

Το ιστοτεμάχιο δέρματος μετά τη λήψη του αποστέλλεται στο παθολογοανατομικό εργαστήριο μαζί με τα συνοδευτικά έγγραφα τα οποία περιέχουν όλες τις απαραίτητες κλινικές πληροφορίες ώστε ο παθολογοανατόμος να διευκολυνθεί στο έργο του. Σε κάθε περίπτωση είναι σημαντική η απρόσκοπτη επικοινωνία μεταξύ του κλινικού δερματολόγου και του παθολογοανατόμου. Έτσι γίνεται ευκολότερη η επίλυση των ασαφειών και των παραλείψεων του

παραπεμπτικού, ενώ καλύπτεται με πληρέστερο τρόπο η διαγνωστική διαδικασία μέσω της ακριβέστερης κλινικής και ιστολογικής συσχέτισης, όπως επιτυγχάνεται με τη συνεργασία των εμπλεκομένων.

Το παραπεμπτικό παθολογοανατομικής εξέτασης αποτελεί την έγγραφη επικοινωνία του δερματολόγου με τον παθολογοανατόμο και με το παθολογοανατομικό εργαστήριο γενικά. Συνήθως περιλαμβάνει στοιχεία όπως το ονοματεπώνυμο και η ηλικία του ασθενούς, το φύλο, η θέση λήψης της βιοψίας και λοιπά στοιχεία όπως αριθμό μητρώου, αριθμό ασφάλισης, ημερομηνία και άλλα. Κυρίως όμως αναγράφεται με όσο το δυνατό πιο ενδελεχή και σαφή τρόπο η κλινική περιγραφή του εξανθήματος και οι σχετικές πληροφορίες που προκύπτουν από το ιστορικό και την κλινική εξέταση. Επιπλέον παρατίθεται η διαφορική διάγνωση στην οποία καταλήγει ο δερματολόγος. Σε περίπτωση λήψης περισσότερων τεμαχίων αυτά διαχωρίζονται και ονομάζονται (απαριθμούνται) με κατάλληλο και σαφή τρόπο ο οποίος επεξηγείται στο παραπεμπτικό.

Η διαδικασία αυτή είναι δυνατό να τυποποιηθεί και για το σκοπό αυτό συντάσσονται κατάλληλα παραπεμπτικά εκ μέρους των παθολογοανατομικών εργαστηρίων και των κλινικών προσαρμοσμένα στις ιδιαίτερες απαιτήσεις τους. Εναλλακτικά είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί μια ευρύτερη τυποποίηση όπως η συνιστώμενη από το ελληνικό Υπουργείο Υγείας αναφερόμενη στα έντυπα των νοσοκομείων [93]. Στην εικόνα 1 εμφανίζεται το έντυπο Ε3-621 «παραπεμπτικό για παθολογοανατομική/ κυτταρολογική εξέταση», το οποίο είναι κατάλληλο για γενικότερη χρήση χωρίς να εξειδικεύεται στην παραπομπή βιοψιών δέρματος.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Δ.Υ.Π.Ε.

ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ

ΚΛΙΝΙΚΗ/ΤΜΗΜΑ:

Παραπέμπων Ιατρός:

E3
621

Αρ. Μητρ. Ασθ:

Θάλαμος:

Κλίνη:

ΠΑΡΑΠΕΜΠΤΙΚΟ ΓΙΑ ΠΑΘΟΛΟΓΟΑΝΑΤΟΜΙΚΗ / ΚΥΤΤΑΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ**ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΣΘΕΝΟΥΣ**

Επώνυμο:		Όνομα:		Πατρώνυμο:	
Ηλικία:		Ασφ. Φορέας:		Αρ. Μητρ. Ασφ:	

ΔΕΙΓΜΑ

ΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΕΞΕΤΑΣΗ

Κωδ.	↓ Εξέταση	Χρέωση*	Κωδ.	↓ Εξέταση	Χρέωση*	Κωδ.	↓ Εξέταση	Χρέωση*
	Ιστολογική			Ταχεία βιοψία			Ανοσοϊστοχημεία	
	Κυτταρολογική			Ανοσοφθορισμός			Μοριακή ανάλυση	

ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ (Σύντομο Ιστορικό – Εργαστηριακά Ευρήματα)**ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΑ**

ΤΕΡ – εμμηνόπαυση

ΒΙΟΨΙΣ

Ήπατος: χρήση αλκοόλης – φαρμάκων
ηπατική βιολογία – δείκτες
Οστεομυελική: ευρήματα γενικής αίματος

ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΜΕΝΗ ΑΓΩΓΗ

Ορμονο- ή χημειοθεραπεία:
Ακτινοθεραπεία:
Άλλα αξιόλογα στοιχεία:

ΆΛΛΕΣ ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΧΡΕΩΣΗΣ*

Γενικό Σύνολο*

Ο/Η υπεύθυνος για τη χρέωση

Ημ/νία:

Ο/Η Ιατρός

* Συμπληρώνεται από τον υπεύθυνο για τη χρέωση

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ - Τ.Κ. - ΠΟΛΗ - ΤΗΛ. - FAX)

Εικόνα 1: Παραπεμπτικό για παθολογοανατομική/ κυτταρολογική εξέταση (έντυπο E3-621 του Υπουργείου Υγείας).

Όπως αναφέρθηκε, για τη γραπτή αυτή επικοινωνία μεταξύ των γιατρών μέσω της συμπλήρωσης του παραπεμπτικού ιστολογικής εξέτασης είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί μια τυποποιημένη φόρμα προσανατολισμένη στις ιδιαίτερες ανάγκες της συνεργασίας. Μπορεί επίσης το ίδιο έντυπο της παραπομπής να χρησιμοποιείται και ως έντυπο της ιστολογικής απάντησης ή αντίθετα το εργαστήριο μπορεί να εκδίδει ξεχωριστό έντυπο για το σκοπό αυτό, όπως θα σημειωθεί στη συνέχεια.

3.3 Η ΕΚΘΕΣΗ ΙΣΤΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Μετά την ολοκλήρωση της μικροσκοπικής εξέτασης από τον παθολογοανατόμο ακολουθεί η έγγραφη αποτύπωση των σκέψεων του. Για το σκοπό αυτό συντάσσει την έκθεση ιστολογικής εξέτασης στην οποία προβαίνει στην μικροσκοπική περιγραφή του υλικού των τομών και επιχειρεί τον προσδιορισμό μιας συγκεκριμένης διάγνωσης ή προτείνει με τη σειρά του την πιθανή διαφορική διάγνωση όπως προκύπτει από τα δεδομένα της μικροσκοπίας. Επίσης είναι δυνατό να αποκλείσει κάποια από τα προτεινόμενα νοσήματα της διαφορικής διάγνωσης του κλινικού γιατρού προσανατολίζοντας τον επιτυχέστερα στη λήψη των κατάλληλων αποφάσεων από μέρους του σχετικά με την αντιμετώπιση του ασθενή. Μ' αυτό τον τρόπο η ιστολογική έκθεση καθίσταται σημαντικό εργαλείο της επικοινωνίας μεταξύ των εμπλεκόμενων γιατρών και της διαγνωστικής διαδικασίας εν γένει.

Για το σκοπό της σύνταξης της ιστολογικής έκθεσης χρησιμοποιείται κατάλληλο έντυπο προσαρμοσμένο στις δυνατότητες και τις απαιτήσεις των εργαστηρίων και των κλινικών. Ως παράδειγμα παρατίθεται ενδεικτικά η φόρμα του πίνακα 2:

ΙΣΤΟΛΟΓΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ

ΕΠΩΝΥΜΟ-ΟΝΟΜΑ		ΗΜΕΡ/ΝΙΑ ΚΛΙΝ. ΕΞΕΤΑΣΗΣ:		ΑΥΞΩΝ ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΟΜΗΣ:	
		ΗΜΕΡ/ΝΙΑ ΛΗΨΕΩΣ ΒΙΟΨΙΑΣ:		ΗΜΕΡ. ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ:	
ΑΡΙΘ.ΜΗΤΡΩΟΥ	ΗΛΙΚΙΑ	ΦΥΛΟ	ΙΑΤΡΟΣ	ΕΣΤΑΛΗ ΑΠΟ	ΘΕΣΗ ΛΗΨΕΩΣ ΒΙΟΨΙΑΣ

ΣΥΝΤΟΜΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ (ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ, ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ, ΔΙΑΡΚΕΙΑ)

ΠΡΟΗΓΗΘΕΙΣΑ ΘΕΡΑΠΕΙΑ Ή ΒΙΟΨΙΑ:

ΠΙΘΑΝΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΔΙΑΓΝΩΣΗ:

ΙΣΤΟΛΟΓΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ

ΜΑΚΡΟΣΚΟΠΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

ΜΙΚΡΟΣΚΟΠΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ:

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΙΑΤΡΟΥ

Πίνακας 2: Έντυπο έκθεσης ιστολογικής εξέτασης (βιοψίας) δέρματος του Νοσοκομείου Αφροδισίων και Δερματικών Νόσων «Ανδρέας Συγγρός» (διευθύντρια: Καθηγήτρια Αντωνίου Χριστίνα).

Η φόρμα του πίνακα 2 είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί τόσο ως παραπεμπτικό όσο και ως έκθεση ιστολογικής εξέτασης, χωρίς να αποκλείεται να συνταχθούν δυο διαφορετικά έντυπα, ανάλογα με τις περιστάσεις. Ένα τέτοιο έντυπο δίνει τη δυνατότητα στον κλινικό γιατρό να αναφέρει όλες τις σχετικές, κλινικές και μη, πληροφορίες, ενώ ο παθολογοανατόμος μπορεί να αποτυπώσει όλα τα χρήσιμα συμπεράσματα και τις παρατηρήσεις του εκείνες που θα υποβοηθήσουν τον πρώτο στη διαγνωστική και θεραπευτική προσέγγιση του ασθενούς.

ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

4.1 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΝ ΤΟΝ ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΒΙΟΨΙΑΣ ΔΕΡΜΑΤΟΣ

Στα πλαίσια του ιατρικού λειτουργήματος ο δερματολόγος έρχεται αντιμέτωπος με μια σειρά κλινικών αποφάσεων που πρέπει να λάβει και διλημμάτων που πρέπει να επιλύσει. Όπως αναφέρθηκε, η βιοψία δέρματος αποτελεί ένα σημαντικό διαγνωστικό εργαλείο που διατίθεται στο δερματολόγο ώστε ο τελευταίος να καταλήξει σε έγκυρες διαγνώσεις, οι οποίες θα τον οδηγήσουν σε ορθολογικότερες θεραπευτικές αποφάσεις.

Η επιλογή της λήψης ιστοτεμαχίου δέρματος προϋποθέτει τη συνεκτίμηση διάφορων παραγόντων σε σχέση με τον ασθενή, την ίδια τη μέθοδο και τις δυνατότητες του εργαστηρίου. Τέτοιοι παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη είναι:

A. Ως προς τον ασθενή

i. η κλινική εξέταση και η λήψη του ιστορικού θα οδηγήσουν το δερματολόγο στον καθορισμό της διαφορικής διάγνωσης, βάσει της οποίας θα τεθεί η ένδειξη της λήψης βιοψίας.

ii. τα υπόλοιπα προβλήματα υγείας του ασθενή και οι τυχόν αντενδείξεις εκτέλεσης της βιοψίας.

iii. η λεπτομερής ενημέρωση του ασθενή.

iv. η εξασφάλιση της συναίνεσης του ασθενή.

B. Ως προς τη μέθοδο

i. ο προσδιορισμός του στόχου της λήψης του ιστού, αν γίνεται δηλαδή για διαγνωστικούς ή και θεραπευτικούς σκοπούς.

ii. ο καθορισμός της κατάλληλης τεχνικής της βιοψίας.

iii. η ανατομική περιοχή απ' την οποία θα γίνει η λήψη, αν υπάρχει δυνατότητα επιλογής.

iv. ο αριθμός των τεμαχίων που θα ληφθούν, ένα ή περισσότερα.

v. η μέθοδος αναισθησίας και το είδος του αναισθητικού που θα χρησιμοποιηθεί.

vi. η σωστή διατήρηση του ιστού και η ασφαλής μεταφορά του στο εργαστήριο ώστε να αποφευχθεί η μερική ή ολική καταστροφή του.

vii. η σύνταξη του παραπεμπτικού και η ενημέρωση του παθολογοανατόμου.

Γ. Ως προς το εργαστήριο

i. οι δυνατότητες του εργαστηρίου για τη διεξαγωγή ειδικών χρώσεων, ανοσοϊστοχημικών μεθόδων ή ανοσοφθορισμού.

ii. ο φόρτος εργασίας του εργαστηρίου και ο αναμενόμενος χρόνος για την ιστολογική απάντηση.

iii. η συχνή, σαφής και διεξοδική συνεννόηση και συνεργασία με τον παθολογοανατόμο.

iv. η ανάγνωση και κατανόηση της έκθεσης ιστολογικής εξέτασης και η προσαρμογή της στα κλινικά δεδομένα.

Οι παραπάνω παράγοντες αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της όλης διαδικασίας λήψης ιστοτεμαχίου δέρματος και η εκτίμηση τους συνιστά κοινή εμπειρία των δερματολόγων στην καθ' ημέρα πράξη.

4.2 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Σκοπός της παρούσας μελέτης, κατά κύριο λόγο, είναι να επιχειρηθεί η διερεύνηση των παρακάτω ερωτημάτων:

- i. η υποψία ποιων νοσημάτων ωθούν συχνότερα τον δερματολόγο να παραγγείλει ιστολογική εξέταση;
- ii. ποιοι ασθενείς υποβάλλονται σε βιοψία ανά φύλο και ηλικία;
- iii. η ιστολογική εξέταση στην πράξη πόσο συχνά είναι διαγνωστική;
- iv. η κλινική υποψία επιβεβαιώνεται ιστολογικά;

Τα παραπάνω ερωτήματα μαζί με τα συνακόλουθα συμπεράσματα αναπτύσσονται στη συνέχεια.

4.3 ΥΛΙΚΟ, ΜΕΘΟΔΟΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η παρούσα μελέτη εκπονήθηκε με την άδεια της Α' Πανεπιστημιακής Δερματολογικής Κλινικής της Ιατρικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Το υλικό της αποτέλεσαν εκθέσεις ιστολογικής εξέτασης ασθενών του Νοσοκομείου Αφροδισίων και Δερματικών Νόσων «Ανδρέας Συγγρός» της τριετίας 2004 έως 2006. Η συλλογή των στοιχείων της μελέτης έγινε με τη μέθοδο των διαθέσιμων δεδομένων (encountered data, convenience data) [94]. Το πόνημα δε αυτό αποτελεί μια αναδρομική μελέτη κοόρτης.

Η διαδικασία επεξεργασίας του υλικού διαχωρίστηκε σε μια σειρά διαδοχικών βημάτων τα οποία συνοψίζονται στα εξής:

- i. Συλλογή του υλικού
- ii. Μετονομασία και αριθμοδότηση
- iii. Συγκεντρωτική ταξινόμηση
- iv. Αντιπαράβολή του υλικού
- v. Κατηγοριοποίηση και κωδικοποίηση
- vi. Στατιστική ανάλυση

Η συλλογή του υλικού περιέλαβε τη συγκέντρωση περίπου 6000 ιστολογικών απαντήσεων από το αρχείο του παθολογοανατομικού εργαστηρίου του Νοσοκομείου «Ανδρέας Συγγρός» της τριετίας 2004 έως 2006. Τα αρχεία αποθηκεύτηκαν ως ψηφιακά έγγραφα Microsoft Office Word 97-2003.

Η μετονομασία των ψηφιακών αρχείων έγινε με τη χρήση του freeware λογισμικού Metamorphose file renamer v. 1.0.2 σε περιβάλλον Windows XP Professional SP2 και σε μετέπειτα φάση με την αναβαθμισμένη έκδοση Metamorphose file –n- folder renamer v. 1.0.4 σε Windows Vista Home Basic SP2. Με αυτή τη διαδικασία τα αρχεία έλαβαν ενιαίο αύξοντα αριθμό ο οποίος αντικατέστησε την προηγούμενη ονομασία τους.

Στη συνέχεια ακολούθησε το στάδιο της συγκεντρωτικής ταξινόμησης. Τα συγκεντρωμένα αρχεία Word αναγνώσθηκαν και οι περιεχόμενες σ’ αυτά πληροφορίες ενσωματώθηκαν σε στήλες-κελλιά υπολογιστικού φύλλου Microsoft Office Excel 97-2003. Στις στήλες-κελλιά συμπεριλήφθηκαν τα εξής στοιχεία:

- i. Αύξοντας αριθμός
- ii. Αριθμός μητρώου
- iii. Φύλο
- iv. Ηλικία
- v. Ημερομηνία
- vi. Θέση λήψης βιοψίας
- vii. Αριθμός τομής
- viii. Τμήμα ή κλινική
- ix. Θέση λήψης βιοψίας
- x. Κλινικές διαγνώσεις

- xi. Μακροσκοπική περιγραφή
- xii. Μικροσκοπική περιγραφή
- xiii. Συμπέρασμα

Σε επόμενη φάση έγινε η αντιπαραβολή του υλικού. Το επεξεργασμένο αρχείο Excel αναγνώσθηκε και ελέγχθηκε για την αποφυγή παραλείψεων και λαθών κατά τη μεταφορά των στοιχείων. Επίσης τα αναγνωριστικά στοιχεία- αύξοντες αριθμοί, αριθμοί μητρώου, αριθμοί τομών, στοιχεία ασθενούς, ημερομηνίες- χρησιμοποιήθηκαν για τον προσδιορισμό των διπλοεγγραφών και για τη συμπλήρωση ελλιπών στοιχείων στις στήλες του φύλου και της ηλικίας. Μ' αυτό τον τρόπο συγκεντρώθηκε δείγμα μεγέθους 5941 ιστολογικών απαντήσεων.

Κατά το επόμενο στάδιο συντελέστηκε η κατηγοριοποίηση παράλληλα με την κωδικοποίηση των στοιχείων. Το επεξεργασμένο αρχείο Excel τροποποιήθηκε ώστε να περιλάβει μόνο τις κατηγορίες που επρόκειτο ν' αναλυθούν στατιστικά. Πιο συγκεκριμένα οι κατηγορίες αυτές ήταν οι εξής:

- i. Φύλο
- ii. Ηλικία
- iii. Τμήμα/ κλινική
- iv. Θέση λήψης βιοψίας (7 στήλες, δηλαδή μία για κάθε ιστοτεμάχιο που λήφθηκε σε κάθε περίπτωση, από ένα μέχρι επτά)

- v. Κλινική διαφορική διάγνωση (12 στήλες, εκ των οποίων έξι στήλες για την πρώτη, τέσσερις για τη δεύτερη και δύο για την τρίτη διαφορική διάγνωση ανά εξέταση, όπου χρειάστηκε).
- vi. Ιστολογική απάντηση (3 στήλες, μία για κάθε σύνολο κλινικής διαφορικής διάγνωσης, όπου χρειάστηκε).
- vii. Κατηγορία επιβεβαίωσης (3 στήλες, μία για κάθε σύνολο κλινικής διαφορικής διάγνωσης όπου χρειάστηκε).

Στη συνέχεια τα στοιχεία που τοποθετήθηκαν στις παραπάνω κατηγορίες κωδικοποιήθηκαν καθένα από αυτά με ονομαστικό αριθμό (nominal number) ώστε να διευκολυνθεί η ανάλυση των δεδομένων.

Το τελικό στάδιο περιέλαβε τη στατιστική ανάλυση των δεδομένων, τα οποία ως επί το πλείστον είναι του τύπου των ονομαστικών δεδομένων (nominal data) [95], με τη βοήθεια του στατιστικού πακέτου PASW Statistics 18 (Predictive Analytics Software, SPSS Inc, Chicago IL).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

5.1 ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΗΛΙΚΙΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΒΙΟΨΙΑ

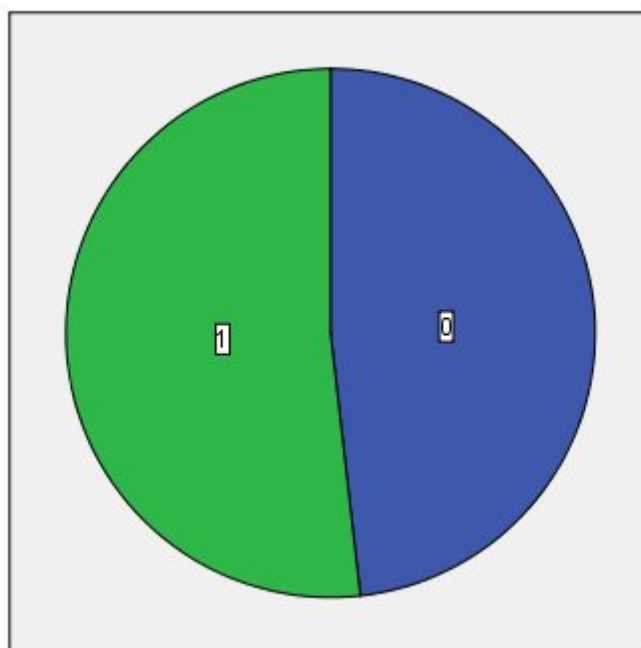
ΔΕΡΜΑΤΟΣ

Από τις 5941 ιστολογικές απαντήσεις που συμπεριλήφθηκαν στη μελέτη, οι 2862 εκτελέστηκαν σε άρρενες ασθενείς και οι 3075 σε θήλεις, ενώ ελλιπής καταγραφή παρατηρήθηκε σε 4 περιπτώσεις. Μετά την απαλοιφή της ελλιπούς καταγραφής, το αντίστοιχο ποσοστό ανήλθε σε 48,2% για τους άρρενες και 51,8% για τις θήλεις, όπως φαίνεται στον πίνακα 3 και στο σχήμα 1.

Φύλο

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
0 "Άρρεν"	2862	48,2	48,2	48,2
1 "Θήλυ"	3075	51,8	51,8	100,0
Σύνολο	5937	99,9	100,0	
Ελλείψεις	4	,1		
Γενικό σύνολο	5941	100,0		

Πίνακας 3: Συχνότητα και ποσοστό των ιστολογικών απαντήσεων ανά φύλο.

Σχήμα 1: Κυκλικό διάγραμμα αναλογίας των ιστολογικών απαντήσεων ανά φύλο, όπου 0 οι άρρενες και 1 οι θήλεις.

Η ηλικία των ασθενών, το ποσοστό και το αθροιστικό ποσοστό ανά έτος ηλικίας εμφανίζονται στον πίνακα 4, ενώ εποπτικά στο σχήμα 2. Ο μέσος όρος ηλικίας ήταν $54,58 \pm 0,26$, και η διάμεσος τα 57 έτη, όπως φαίνεται στον πίνακα 5. Ο μέσος όρος ηλικίας για τους άρρενες ήταν $56,54 \pm 0,37$ έτη (διάμεσος 60) και για τις θήλεις $52,79 \pm 0,36$ έτη (διάμεσος 54 έτη).

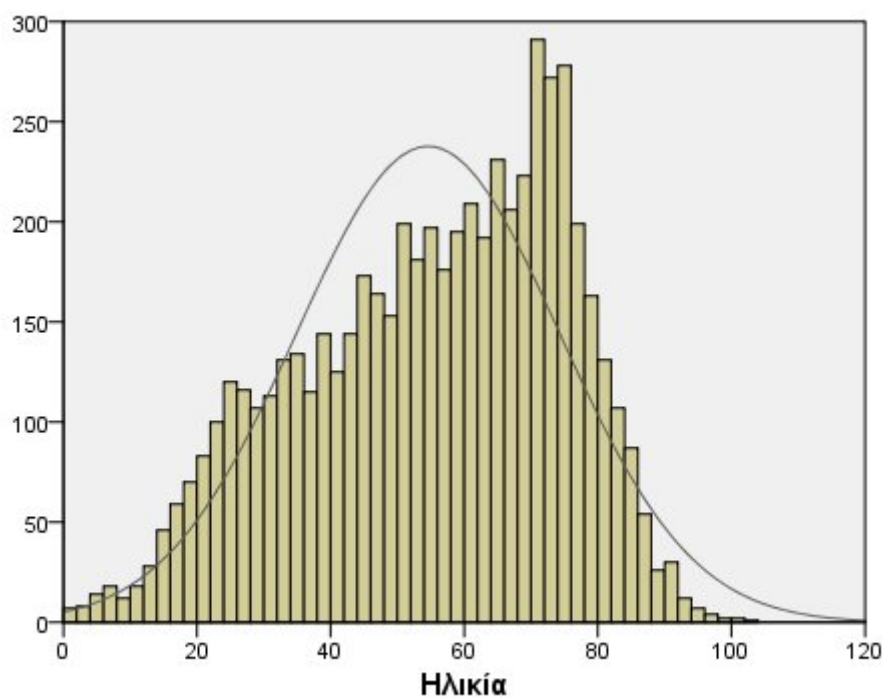
Ηλικία				
Ηλικία σε έτη	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
1	7	,1	,1	,1
2	1	,0	,0	,1

3	7	,1	,1	,3
4	10	,2	,2	,4
5	4	,1	,1	,5
6	9	,2	,2	,6
7	9	,2	,2	,8
8	8	,1	,1	,9
9	4	,1	,1	1,0
10	11	,2	,2	1,2
11	7	,1	,1	1,3
12	17	,3	,3	1,6
13	11	,2	,2	1,8
14	22	,4	,4	2,2
15	24	,4	,4	2,6
16	29	,5	,5	3,1
17	30	,5	,5	3,6
18	28	,5	,5	4,0
19	42	,7	,7	4,8
20	47	,8	,8	5,6
21	36	,6	,6	6,2
22	53	,9	,9	7,1
23	47	,8	,8	7,9
24	62	1,0	1,1	8,9
25	58	1,0	1,0	9,9
26	64	1,1	1,1	11,0
27	52	,9	,9	11,9
28	51	,9	,9	12,8
29	56	,9	1,0	13,7
30	63	1,1	1,1	14,8
31	50	,8	,9	15,6
32	52	,9	,9	16,5
33	79	1,3	1,3	17,9
34	55	,9	,9	18,8
35	79	1,3	1,3	20,1
36	57	1,0	1,0	21,1
37	58	1,0	1,0	22,1
38	72	1,2	1,2	23,3
39	72	1,2	1,2	24,6
40	73	1,2	1,2	25,8

41	52	,9	,9	26,7
42	72	1,2	1,2	27,9
43	72	1,2	1,2	29,1
44	65	1,1	1,1	30,2
45	108	1,8	1,8	32,1
46	76	1,3	1,3	33,4
47	88	1,5	1,5	34,9
48	84	1,4	1,4	36,3
49	69	1,2	1,2	37,5
50	129	2,2	2,2	39,7
51	70	1,2	1,2	40,9
52	101	1,7	1,7	42,6
53	80	1,3	1,4	43,9
54	94	1,6	1,6	45,5
55	103	1,7	1,8	47,3
56	86	1,4	1,5	48,7
57	90	1,5	1,5	50,3
58	107	1,8	1,8	52,1
59	88	1,5	1,5	53,6
60	140	2,4	2,4	56,0
61	69	1,2	1,2	57,2
62	100	1,7	1,7	58,9
63	92	1,5	1,6	60,4
64	113	1,9	1,9	62,3
65	118	2,0	2,0	64,4
66	96	1,6	1,6	66,0
67	110	1,9	1,9	67,9
68	123	2,1	2,1	70,0
69	100	1,7	1,7	71,7
70	180	3,0	3,1	74,7
71	111	1,9	1,9	76,6
72	133	2,2	2,3	78,9
73	139	2,3	2,4	81,2
74	131	2,2	2,2	83,5
75	147	2,5	2,5	86,0
76	124	2,1	2,1	88,1
77	75	1,3	1,3	89,3
78	106	1,8	1,8	91,2

79	57	1,0	1,0	92,1
80	92	1,5	1,6	93,7
81	39	,7	,7	94,4
82	56	,9	1,0	95,3
83	51	,9	,9	96,2
84	48	,8	,8	97,0
85	39	,7	,7	97,7
86	33	,6	,6	98,2
87	21	,4	,4	98,6
88	17	,3	,3	98,9
89	9	,2	,2	99,0
90	22	,4	,4	99,4
91	8	,1	,1	99,5
92	10	,2	,2	99,7
93	2	,0	,0	99,7
94	2	,0	,0	99,8
95	5	,1	,1	99,8
96	2	,0	,0	99,9
97	2	,0	,0	99,9
98	2	,0	,0	99,9
101	2	,0	,0	100,0
103	1	,0	,0	100,0
Σύνολο	5877	98,9	100,0	
Ελλείψεις	64	1,1		
Γενικό σύνολο	5941	100,0		

Πίνακας 4: Συχνότητες και ποσοστά ηλικιών σε έτη των ασθενών που υποβλήθηκαν σε βιοψία δέρματος

Σχήμα 2: Ιστόγραμμα αριθμού ιστολογικών απαντήσεων ανά ηλικία σε έτη.

	N	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή	Μέσος		Τυπική απόκλιση	Διάμεσος
	Άτομα	Έτη	Έτη	Έτη	Τυπικό σφάλμα		
Ηλικία	5877	1	103	54,58	,257	19,723	57,00
Έγκυρα N	5877						
Ελλείψεις	64						

Πίνακας 5: Μέσος όρος και διάμεσος ηλικίας ασθενών που υποβλήθηκαν σε βιοψία δέρματος.

Επιπρόσθετα η κατανομή των ηλικιών των βιοψιών ως προς το φύλο παρουσιάζεται στον πίνακα 6.

Ηλικία ανά φύλο (συνοπτικά)

	Περιπτώσεις					
	Έγκυρες		Ελλείψεις		Σύνολο	
	N	Ποσοστό	N	Ποσοστό	N	Ποσοστό
Ηλικία * Φύλο	5873	98,9%	68	1,1%	5941	100,0%

Ηλικία ανά φύλο (αναλυτικά)

		Φύλο		Σύνολο
		Άρρεν	Θήλυ	
Ηλικία 1	1	6	1	7
2	2	1	0	1
3	3	3	4	7
4	4	6	4	10
5	5	2	2	4
6	6	4	5	9
7	7	4	5	9
8	8	3	5	8
9	9	2	2	4
10	10	4	7	11
11	11	3	4	7
12	12	8	9	17
13	13	4	7	11
14	14	11	11	22
15	15	13	11	24
16	16	7	22	29
17	17	14	16	30
18	18	11	17	28
19	19	18	24	42
20	20	12	35	47
21	21	14	22	36
22	22	22	31	53
23	23	20	27	47
24	24	32	29	61

25	19	39	58
26	23	40	63
27	21	31	52
28	22	29	51
29	15	41	56
30	35	28	63
31	27	23	50
32	18	33	51
33	30	49	79
34	24	31	55
35	39	40	79
36	28	29	57
37	30	28	58
38	27	45	72
39	38	34	72
40	39	34	73
41	17	35	52
42	32	40	72
43	36	36	72
44	31	34	65
45	47	61	108
46	26	50	76
47	32	56	88
48	32	52	84
49	27	42	69
50	56	73	129
51	27	43	70
52	41	60	101
53	33	47	80
54	51	43	94
55	63	40	103
56	43	43	86
57	38	52	90
58	49	58	107
59	46	42	88
60	61	79	140
61	31	38	69
62	49	51	100

63	48	44	92
64	50	62	112
65	62	56	118
66	57	39	96
67	52	58	110
68	56	67	123
69	56	44	100
70	85	95	180
71	68	43	111
72	69	64	133
73	90	49	139
74	71	60	131
75	83	64	147
76	73	51	124
77	43	32	75
78	72	34	106
79	27	30	57
80	47	45	92
81	18	21	39
82	28	28	56
83	25	26	51
84	30	18	48
85	18	21	39
86	17	16	33
87	12	9	21
88	12	5	17
89	5	4	9
90	13	9	22
91	2	6	8
92	6	4	10
93	2	0	2
94	1	1	2
95	1	4	5
96	1	1	2
97	1	1	2
98	2	0	2
101	2	0	2
103	1	0	1

Σύνολο	2833	3040	5873
--------	------	------	------

Πίνακας 6: Κατανομή ηλικιών των ασθενών των ιστολογικών απαντήσεων σε έτη ανά φύλο.

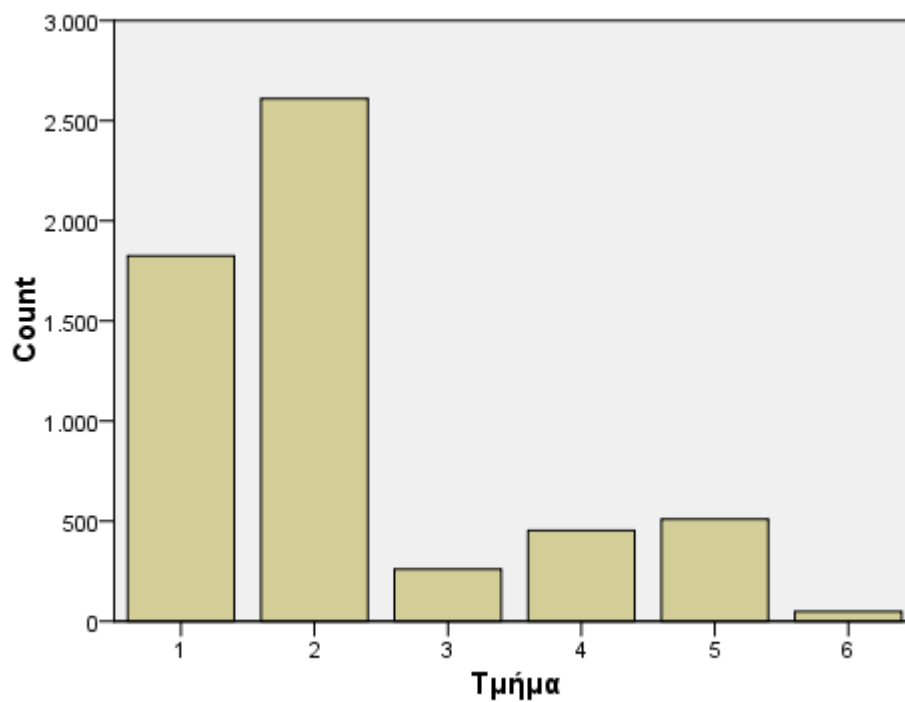
5.2 ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ ΙΣΤΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΑΠΟ ΤΜΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ

Το ποσοστό συμμετοχής του κάθε νοσοκομειακού τμήματος ως προς την παραγγελία ιστολογικής εξέτασης υπολογίστηκε ως εξής: εξωτερικά ιατρεία 45,7% (n=2611), χειρουργείο 32% (n=1826), κλινικές 8% (n=454), ογκολογικό 4,6% (n=260), λοιπά τμήματα 8,9% (n=510), τρίτοι 0,9% (n=49). Τα παραπάνω στοιχεία παρουσιάζονται στον πίνακα 7 και στο σχήμα 3. Εκτελώντας τη μη παραμετρική δοκιμασία χ^2 ως προς ένα παράγοντα πολυωνυμικού πειράματος προκύπτει ότι υπάρχει στατιστική σημαντικότητα στην κατανομή των ασθενών στα διάφορα νοσοκομειακά τμήματα ($\chi^2= 5520,628$, $p<0,001$).

	Τμήμα			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
1 "Χειρουργείο"	1826	30,7	32,0	32,0
2 "Εξωτερικά ιατρεία"	2611	43,9	45,7	77,7
3 "Ογκολογικό"	260	4,4	4,6	82,3
4 "Κλινικές"	454	7,6	8,0	90,2
5 "Λοιπά τμήματα"	510	8,6	8,9	99,1
6 "Τρίτοι"	49	,8	,9	100,0

Σύνολο	5710	96,1	100,0
Ελλείψεις	231	3,9	
Γενικό σύνολο	5941	100,0	
$\chi^2 = 5520,628, p < 0,001$			

Πίνακας 7: Συχνότητες και ποσοστά συμμετοχής νοσοκομειακών τμημάτων στην παραγγελία ιστολογικής εξέτασης δέρματος.

Σχήμα 3: Ραβδόγραμμα της συχνότητας συμμετοχής νοσοκομειακών τμημάτων στην παραγγελία βιοψίας δέρματος (1= χειρουργείο, 2= εξωτερικά ιατρεία, 3= ογκολογικό, 4= κλινικές, 5= λοιπά τμήματα, 6= τρίτοι).

5.3 ΘΕΣΗ ΛΗΨΗΣ ΒΙΟΨΙΑΣ ΔΕΡΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑ

ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΝΤΟΠΙΣΗΣ ΤΩΝ ΒΛΑΒΩΝ

Όπως αναφέρθηκε ήδη, η επιλογή της θέσης λήψης του τεμαχίου δέρματος υπόκειται σε κάποιους περιορισμούς και επιφυλάξεις, ανάλογα βέβαια και με την εντόπιση των βλαβών. Επίσης η προσέγγιση που ακολουθείται, αν οι λόγοι της λήψης είναι κυρίως θεραπευτικοί, δυνατόν να διαφοροποιείται σε σχέση με τη διαγνωστική προσέγγιση λήψης ιστοτεμαχίου δέρματος, τόσο ως προς τη θέση όσο και τον αριθμό.

Στην παραπάνω μελέτη στην πλειοψηφία των περιπτώσεων λήφθηκε ένα ιστοτεμάχιο, όμως ο αριθμός αυτός κυμάνθηκε από ένα μέχρι επτά ιστοτεμάχια. Πιο συγκεκριμένα σε 5941 περιπτώσεις, όσες οι ιστολογικές απαντήσεις, λήφθηκε ένα τεμάχιο, σε 622 ελήφθησαν δύο, σε 170 τρία, σε 48 τέσσερα, σε 22 πέντε, σε 10 έξι και σε 3 περιπτώσεις επτά ιστοτεμάχια στην ίδια εξέταση. Τα αντίστοιχα ποσοστά είχαν ως εξής: περιπτώσεις με ένα ιστοτεμάχιο 87,16%, περιπτώσεις με δύο 9,13%, με τρία 2,49%, με τέσσερα 0,7%, με πέντε 0,32%, με έξι 0,15% και με επτά 0,04%. Το αντίστοιχο αθροιστικό ποσοστό ήταν 87,16% για το πρώτο τεμάχιο, 96,29% για μέχρι δύο, 98,78% μέχρι τρία, 99,49% μέχρι τέσσερα, 99,81% μέχρι πέντε, 99,96% μέχρι έξι και το 100% των περιπτώσεων μέχρι επτά ιστοτεμάχια.

Προκειμένου να προσδιοριστεί η συγκεκριμένη θέση προέλευσης των ιστοτεμαχίων δέρματος αναπτύχθηκε ένα σύστημα κωδικοποίησης της τοπογραφικών περιοχών του σώματος το οποίο παρουσιάζεται στον πίνακα 8.

1 Κεφαλή γενικά

11 πρόσωπο γενικά

111 μέτωπο

1111 μέτωπο δεξιά

1112 μέτωπο αριστερά

112 ζυγωματική χώρα

1121 ζυγωματική χώρα δεξιά

1122 ζυγωματική χώρα αριστερά

113 βλέφαρο, οφρύς και υπερόφρυο

1131 οφρύς, υπερόφρυο δεξιά

1132 οφρύς, υπερόφρυο αριστερά

1133 άνω βλέφαρο

1134 κάτω βλέφαρο

1135 δεξιό κάτω βλέφαρο

1136 αριστερό κάτω βλέφαρο

1137 έσω κανθός γενικά

1138 δεξιός έσω κανθός

1139 αριστερός έσω κανθός

1129 οφθαλμικός κόγχος γενικά

1128 δεξιός οφθαλμικός κόγχος

1127 αριστερός οφθαλμικός κόγχος

1126 μεσόφρυο

1125 δεξιό άνω βλέφαρο

1124 αριστερό άνω βλέφαρο

114 κατώτερο πρόσωπο, πώγωνας

1141 στόμα γενικά

1142 γωνία στόματος γενικά

1143 γωνία στόματος δεξιά

1144 γωνία στόματος αριστερά

1145 περιστοματική περιοχή γενικά

1146 υπογνάθιο τρίγωνο

115 κάτω χείλος

1151 κάτω χείλος δεξιά

1152 κάτω χείλος αριστερά

116 άνω χείλος

1161 άνω χείλος δεξιά

1162 άνω χείλος αριστερά

117 χείλη στόματος γενικά

118 βλεννογόνος στόματος

1181 πλάγια γλώσσας

1182 ράχη γλώσσας

1183 γλώσσα γενικά

1184 ούλα

1185 παρειακός βλεννογόνος

119 ρίνα

1191 πτερύγιο ρινός δεξιά

1192 πτερύγιο ρινός αριστερά

1193 κορυφή, ακρορρίνιο, στύλιδα

1194 βάση ρινός

1195 ρινοπαρειακή αύλακα γενικά

1196 ρινοπαρειακή αύλακα δεξιά

1197 ρινοπαρειακή αύλακα αριστερά

1198 ράχη ρινός

1199 πλάγια ρινός αδιευκρίνιστο

12 παρειά γενικά

121 δεξιά παρειά

122 αριστερή παρειά

13 ότα και περιωτιαία περιοχή

131 δεξιά ωτιαία χώρα και πτερύγιο

1311 λοβός δεξιού ωτός

132 αριστερή ωτιαία χώρα και πτερύγιο

1321 λοβός αριστερού ωτός

133 πτερύγιο γενικά

134 προωτιαία χώρα δεξιά

135 προωτιαία χώρα αριστερά

136 προωτιαία χώρα γενικά

137 οπισθοωτιαία χώρα δεξιά

138 οπισθοωτιαία χώρα αριστερά

139 οπισθοωτιαία χώρα γενικά

14 τριχωτό κεφαλής γενικά

141 βρεγματική χώρα

1411 μετωποβρεγματική περιοχή

1412 δεξιά βρεγματική χώρα

1413 αριστερή βρεγματική χώρα

1414 δεξιά μετωποβρεγματική περιοχή

1415 αριστερή μετωποβρεγματική περιοχή

142 ινιακή χώρα

1421 δεξιά ινιακή χώρα

1422 αριστερή ινιακή χώρα

143 κροταφική χώρα γενικά

1431 μετωποκροταφική περιοχή γενικά

1432 δεξιά μετωποκροταφική περιοχή

1433 αριστερή μετωποκροταφική περιοχή

144 δεξιά κροταφική χώρα

145 αριστερή κροταφική χώρα

146 δεξιά βρεγματοκροταφική περιοχή

147 αριστερή βρεγματοκροταφική περιοχή

148 βρεγματοκροταφική περιοχή γενικά

15 τράχηλος γενικά

151 πρόσθιο τραχηλικό τρίγωνο

152 πλάγια τραχηλική χώρα και υπερκλείδιος βόθρος δεξιά

153 πλάγια τραχηλική χώρα και υπερκλείδιος βόθρος αριστερά

154 πλάγια τραχηλική χώρα και υπερκλείδιος βόθρος γενικά

155 οπίσθια τραχηλική χώρα, αυχέννας

156 ινιοαυχενική περιοχή

157 περιοχή τραπεζοειδούς μυός γενικά και ωμική ζώνη

158 περιοχή τραπεζοειδούς μυός δεξιά και δεξιός ώμος

159 περιοχή τραπεζοειδούς μυός αριστερά και αριστερός ώμος

2 Κορμός γενικά

2001 κορμός δεξιά

2002 κορμός αριστερά

21 πρόσθιος κορμός γενικά

22 χώρα δελτοειδούς γενικά

221 χώρα δελτοειδούς δεξιά

222 χώρα δελτοειδούς αριστερά

23 μαστική χώρα γενικά

231 μαστική χώρα δεξιά

232 μαστική χώρα αριστερά

233 υπομαστική χώρα δεξιά

234 υπομαστική χώρα αριστερά

235 υπομαστική χώρα γενικά

236 θηλή και θηλαία άλως δεξιά

237 θηλή και θηλαία άλως αριστερά

238 θηλή και θηλαία άλως γενικά

24 στερνική και κλειδική χώρα γενικά

241 κλειδική χώρα δεξιά

242 κλειδική χώρα αριστερά

243 κλειδική χώρα αδιευκρίνιστη

244 στερνική περιοχή γενικά

245 περιοχή ξιφοειδούς απόφυσης

25 θωρακική χώρα γενικά

251 πρόσθια θωρακική χώρα δεξιά

252 πρόσθια θωρακική χώρα αριστερά

253 πρόσθια θωρακική χώρα αδιευκρίνιστη

254 πλάγια θωρακική χώρα δεξιά, δεξιό ημιθωράκιο

255 πλάγια θωρακική χώρα αριστερά, αριστερό ημιθωράκιο

256 πλάγια θωρακική χώρα αδιευκρίνιστη

257 μασχαλιαία χώρα δεξιά

258 μασχαλιαία χώρα αριστερά

259 μασχαλιαία χώρα αδιευκρίνιστη

26 κάτω κορμός και κοιλιά γενικά

261 επιγάστριο και υποχόνδριο δεξιά

262 επιγάστριο και υποχόνδριο αριστερά

263 επιγάστριο και υποχόνδριο γενικά

264 ομφαλός και περιομφαλική χώρα

265 πλάγια κοιλιακή χώρα δεξιά

266 πλάγια κοιλιακή χώρα αριστερά

267 πλάγια κοιλιακή χώρα αδιευκρίνιστη

3 Ράχη και οπίσθιος κορμός συγκεκριμένα

3001 ράχη δεξιά

3002 ράχη αριστερά

31 ωμοπλατιαία χώρα γενικά

311 ωμοπλατιαία χώρα δεξιά

312 ωμοπλατιαία χώρα αριστερά

32 οπίσθια θωρακική χώρα γενικά και υποπλάτια χώρα

321 οπίσθια θωρακική χώρα δεξιά και δεξιά υποπλάτια χώρα

322 οπίσθια θωρακική χώρα αριστερά και αριστερά υποπλάτια χώρα

33 οσφυική χώρα γενικά

331 οσφυική χώρα δεξιά

332 οσφυική χώρα αριστερά

34 ιερή χώρα γενικά

341 ιερή χώρα δεξιά

342 ιερή χώρα αριστερά

35 κοκκυγική χώρα

351 ιεροκοκκυγική χώρα

4 Πυελική χώρα γενικά

41 ανδρική γεννητική περιοχή γενικά

411 πέος

412 βάλανος

4121 στεφάνη βαλάνου

413 πόσθη γενικά

4131 βαλανοποσθική αύλακα

4132 χαλινός

4133 ακροποσθία

414 έξω στόμιο ουρήθρας άρρενος

415 όσχεο δεξιά

416 όσχεο αριστερά

417 όσχεο γενικά

418 περίνεο άρρενος

42 υπογάστριο και ηβική περιοχή γενικά

421 ηβική χώρα

422 βουβωνική χώρα δεξιά και μηρογεννητική πτυχή δεξιά

423 βουβωνική χώρα αριστερά και μηρογεννητική πτυχή αριστερά

424 βουβωνική χώρα γενικά και μηρογεννητική πτυχή γενικά

43 γλουτιαία χώρα γενικά

431 γλουτιαία χώρα δεξιά

432 γλουτιαία χώρα αριστερά

433 πρωκτική χώρα, πρωκτικός δακτύλιος

434 ισχιακή και λαγόνια χώρα δεξιά

435 ισχιακή και λαγόνια χώρα αριστερά

436 ισχιακή και λαγόνια χώρα γενικά

437 μεσογλουτιαία πτυχή

4371 περιπρωκτική περιοχή

44 έξω γεννητικά όργανα θήλεος

441 αιδοίο γενικά

442 μεγάλα χείλη αιδοίου

443 μικρά χείλη αιδοίου

444 κλειτοριδική περιοχή

445 έξω στόμιο ουρήθρας θήλεος

446 περίνεο θήλεος

5 Άνω άκρα γενικά

5001 δεξιό άνω άκρο

5002 αριστερό άνω άκρο

51 βραχιόνια χώρα γενικά

511 βραχιόνια χώρα δεξιά

512 βραχιόνια χώρα αριστερά

513 πρόσθια βραχιόνια χώρα δεξιά

514 πρόσθια βραχιόνια χώρα αριστερά

515 οπίσθια βραχιόνια χώρα δεξιά

516 οπίσθια βραχιόνια χώρα αριστερά

52 αγκωνιαία χώρα γενικά

521 αγκωνιαία χώρα δεξιά

522 αγκωνιαία χώρα αριστερά

523 πρόσθια αγκωνιαία χώρα δεξιά (έσω επιφάνεια)

524 πρόσθια αγκωνιαία χώρα αριστερά (έσω επιφάνεια)

525 οπίσθια αγκωνιαία χώρα δεξιά

526 οπίσθια αγκωνιαία χώρα αριστερά

53 πήχης (αντιβράχιο) γενικά

5301 πρόσθια (έσω) επιφάνεια αντιβραχίου

5302 οπίσθια (έξω) επιφάνεια αντιβραχίου

531 αντιβράχιο δεξιό

532 αντιβράχιο αριστερό

533 πρόσθια (έσω) επιφάνεια αντιβραχίου δεξιά

534 πρόσθια (έσω) επιφάνεια αντιβραχίου αριστερά

535 οπίσθια (έξω) επιφάνεια αντιβραχίου δεξιά

536 οπίσθια (έξω) επιφάνεια αντιβραχίου αριστερά

54 άκρα χείρα γενικά (πλην δακτύλων)

5401 δεξιά άκρα χείρα

5402 αριστερή άκρα χείρα

541 ράχη χεριού γενικά

542 ράχη δεξιού χεριού

543 ράχη αριστερού χεριού

544 καρπιαία χώρα δεξιά

545 καρπιαία χώρα αριστερά

546 καρπιαία χώρα γενικά, πηχεοκαρπική περιοχή

547 παλάμη γενικά

5471 θέναρ γενικά

5472 οπισθέναρ γενικά

548 δεξιά παλάμη

5481 θέναρ δεξιό

5482 οπισθέναρ δεξιό

549 αριστερή παλάμη

5491 θέναρ αριστερό

5492 οπισθέναρ αριστερό

55 δάχτυλα χεριού γενικά

5501 νύχι/ υπωνύχιο

5502 δεύτερη φάλαγγα

5503 τρίτη φάλαγγα

5504 πρώτη φάλαγγα

551 αντίχειρας δεξιός (ομοίως και 5511-5514)

552 αντίχειρας αριστερός (ομοίως και 5521-5524)

553 αντίχειρας γενικά (ομοίως και 5531-5534)

554 δείκτης δεξιός (ομοίως και 5541-5544)

555 δείκτης αριστερός (ομοίως και 5551-5554)

556 δείκτης γενικά (ομοίως και 5561-5564)

557 μέσος δεξιός (ομοίως και 5571-5574)

558 μέσος αριστερός (ομοίως και 5581-5584)

559 μέσος γενικά (ομοίως και 5591-5594)

561 παράμεσος δεξιός (ομοίως και 5611-5614)

562 παράμεσος αριστερός (ομοίως και 5621-5624)

563 παράμεσος γενικά (ομοίως και 5631-5634)

564 πέμπτο δάχτυλο (ωτίτης) δεξιό (ομοίως και 5641-5644)

565 πέμπτο δάχτυλο αριστερό (ομοίως και 5651-5654)

566 πέμπτο δάχτυλο γενικά (ομοίως και 5661-5664)

6 Κάτω άκρα γενικά

6001 δεξιό κάτω άκρο

6002 αριστερό κάτω άκρο

61 μηρός γενικά

6101 πρόσθια μηριαία χώρα

6102 οπίσθια μηριαία χώρα

6103 έσω μηριαία χώρα

611 δεξιός μηρός γενικά

612 αριστερός μηρός γενικά

613 πρόσθια μηριαία χώρα δεξιά

614 πρόσθια μηριαία χώρα αριστερά

615 οπίσθια μηριαία χώρα δεξιά

616 οπίσθια μηριαία χώρα αριστερά

617 έσω μηριαία χώρα δεξιά

618 έσω μηριαία χώρα αριστερά

62 περιοχή γόνατος γενικά

6201 πρόσθιο γόνατο

6202 οπίσθιο γόνατο/ ιγνύο

621 δεξιό γόνατο

622 αριστερό γόνατο

623 δεξιά πρόσθια χώρα γόνατος

624 αριστερή πρόσθια χώρα γόνατος

625 δεξιά οπίσθια χώρα γόνατος/ δεξιός ιγνυακός βόθρος

626 αριστερή οπίσθια χώρα γόνατος/ αριστερός ιγνυακός βόθρος

63 κνημιαία χώρα γενικά

6301 πρόσθια κνήμη

6302 οπίσθια κνήμη

631 δεξιά κνήμη

632 αριστερή κνήμη

633 δεξιά πρόσθια κνημιαία χώρα

634 αριστερή πρόσθια κνημιαία χώρα

635 δεξιά οπίσθια κνημιαία χώρα, δεξιά γαστροκνήμια χώρα

6351 περιοχή αχίλλειου τένοντα δεξιά

636 αριστερή οπίσθια κνημιαία χώρα, αριστερή γαστροκνήμια χώρα

6361 περιοχή αχίλλειου τένοντα αριστερά

637 κάτω τριτημόριο δεξιάς κνήμης

6371 δεξιό έσω σφυρό

6372 δεξιό έξω σφυρό

6373 δεξιό σφυρό αδιευκρίνιστο

638 κάτω τριτημόριο αριστερής κνήμης

6381 αριστερό έσω σφυρό

6382 αριστερό έξω σφυρό

6383 αριστερό σφυρό αδιευκρίνιστο

639 κάτω τριτημόριο κνήμης γενικά

6391 έσω σφυρό

6392 έξω σφυρό

64 άκρο πόδι γενικά

6401 δεξιό άκρο πόδι

6402 αριστερό άκρο πόδι

641 ράχη ποδιού γενικά

642 ράχη δεξιού ποδιού

643 ράχη αριστερού ποδιού

644 δεξιά πτέρνα

645 αριστερή πτέρνα

646 πτέρνα γενικά

647 πέλμα γενικά

648 δεξιό πέλμα

649 αριστερό πέλμα

651 δεξιός ταρσός, δεξιά ποδοκνημική περιοχή

652 αριστερός ταρσός, αριστερή ποδοκνημική περιοχή

653 ταρσός γενικά, ποδοκνημική περιοχή γενικά

66 δάχτυλα ποδιού γενικά

6601 υπωνύχιο

6602 δεύτερη φάλαγγα

6603 τρίτη φάλαγγα

6604 πρώτη φάλαγγα

6605 δάχτυλο δεξιού ποδιού αδιευκρίνιστο

6606 δάχτυλο αριστερού ποδιού αδιευκρίνιστο

6607 νύχι

661 δεξιό μεγάλο δάχτυλο (ομοίως και 6611-6617)

662 αριστερό μεγάλο δάχτυλο (ομοίως και 6621-6627)

663 μεγάλο δάχτυλο γενικά (ομοίως και 6631-6637)

- 664 δεξιό δεύτερο δάχτυλο (ομοίως και 6641-6647)
- 665 αριστερό δεύτερο δάχτυλο (ομοίως και 6651-6657)
- 666 δεύτερο δάχτυλο γενικά (ομοίως και 6661-6667)
- 667 δεξιό τρίτο δάχτυλο (ομοίως και 6671-6677)
- 668 αριστερό τρίτο δάχτυλο (ομοίως και 6681-6687)
- 669 τρίτο δάχτυλο γενικά (ομοίως και 6691-6697)
- 671 δεξιό τέταρτο δάχτυλο (ομοίως και 6711-6717)
- 672 αριστερό τέταρτο δάχτυλο (ομοίως και 6721-6727)
- 673 τέταρτο δάχτυλο γενικά (ομοίως και 6731-6737)
- 674 δεξιό πέμπτο δάχτυλο (ομοίως και 6741-6747)
- 675 αριστερό πέμπτο δάχτυλο (ομοίως και 6751-6757)
- 676 πέμπτο δάχτυλο γενικά (ομοίως και 6761-6767)

9997 νύχι αδιευκρίνιστο

9998 άλλος ιστός πλην δέρματος

9999 αδιευκρίνιστης θέσης

Πίνακας 8: Σύστημα κωδικοποίησης της τοπογραφικής εντόπισης των βλαβών από τις οποίες λήφθηκε βιοψία.

Στον πίνακα 9 παρατίθενται οι συχνότητες των διάφορων εντοπίσεων των ιστοτεμαχίων των βιοψιών για τα 6816 ιστοτεμάχια που λήφθηκαν συνολικά όπως προκύπτει από τις 5941 ιστολογικές απαντήσεις που μελετήθηκαν.

Θέση βιοψίας	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Κεφαλή γενικά (1)	17	,2	,2
Πρόσωπο γενικά (11)	147	2,2	2,4
Μέτωπο (111)	152	2,2	4,6
Μέτωπο δεξιά (1111)	8	,1	4,8
Μέτωπο αριστερά (1112)	12	,2	4,9
Ζυγωματική χώρα (112)	6	,1	5,0
Ζυγωματικά δεξιά (1121)	14	,2	5,2
Ζυγωματικά αριστερά (1122)	10	,1	5,4
Βλέφαρο άνω αριστερά (1124)	8	,1	5,5
Βλέφαρο άνω δεξιά (1125)	3	,0	5,5
Μεσόφρυο (1126)	11	,2	5,7
Οφθαλμικός κόγχος αριστερά (1127)	7	,1	5,8
Οφθαλμικός κόγχος δεξιά (1128)	10	,1	5,9
Οφθαλμικός κόγχος γενικά (1129)	2	,0	6,0
Περιοχή βλεφάρου, οφρύος και υπερόφρυου (113)	5	,1	6,0
Οφρύς και υπερόφρυο δεξιά (1131)	13	,2	6,2
Οφρύς και υπερόφρυο αριστερά (1132)	10	,1	6,4
Βλέφαρο άνω (1133)	8	,1	6,5
Βλέφαρο κάτω (1134)	15	,2	6,7
Βλέφαρο κάτω δεξιά (1135)	21	,3	7,0
Βλέφαρο κάτω αριστερά (1136)	21	,3	7,3
Έσω κανθός γενικά (1137)	16	,2	7,6
Έσω κανθός δεξιά (1138)	11	,2	7,7
Έσω κανθός αριστερά (1139)	11	,2	7,9
Κατώτερο πρόσωπο και πώγωνας (114)	55	,8	8,7
Γωνία στόματος γενικά (1142)	2	,0	8,7

Γωνία στόματος δεξιά (1143)	1	,0	8,7
Γωνία στόματος αριστερά (1144)	1	,0	8,8
Υπογνάθιο τρίγωνο (1146)	3	,0	8,8
Κάτω χείλος (115)	90	1,3	10,1
Κάτω χείλος δεξιά (1151)	1	,0	10,1
Κάτω χείλος αριστερά (1152)	1	,0	10,2
Άνω χείλος (116)	51	,7	10,9
Άνω χείλος δεξιά (1161)	1	,0	10,9
Άνω χείλος αριστερά (1162)	1	,0	10,9
Χείλη στόματος γενικά (117)	4	,1	11,0
Βλεννογόνος στόματος (118)	4	,1	11,1
Γλώσσα πλάγια (1181)	1	,0	11,1
Γλώσσα γενικά (1183)	1	,0	11,1
Παρεϊακός βλεννογόνος (1185)	1	,0	11,1
Ρίνα (119)	218	3,2	14,3
Πτερύγιο ρινός δεξιά (1191)	27	,4	14,7
Πτερύγιο ρινός αριστερά (1192)	16	,2	14,9
Κορυφή, ακρορρίνιο, στύλιδα (1193)	31	,5	15,4
Βάση ρινός (1194)	14	,2	15,6
Ρινοπαρειακή αύλακα γενικά (1195)	23	,3	15,9
Ρινοπαρειακή αύλακα δεξιά (1196)	14	,2	16,1
Ρινοπαρειακή αύλακα αριστερά (1197)	10	,1	16,3
Ράχη ρινός (1198)	29	,4	16,7
Πλάγια ρινός γενικά (1199)	26	,4	17,1
Παρεία γενικά (12)	73	1,1	18,2
Παρεία δεξιά (121)	149	2,2	20,3
Παρεία αριστερά (122)	165	2,4	22,8
Ωτιαία χώρα γενικά (13)	1	,0	22,8
Ωτιαία χώρα και πτερύγιο δεξιά (131)	41	,6	23,4
Δεξιός λοβός ωτός (1311)	1	,0	23,4
Ωτιαία χώρα και πτερύγιο αριστερά (132)	50	,7	24,1
Αριστερός λοβός ωτός (1321)	1	,0	24,1
Πτερύγιο ωτός γενικά (133)	7	,1	24,2

Πρωτιαία χώρα δεξιά (134)	9	,1	24,4
Πρωτιαία χώρα αριστερά (135)	9	,1	24,5
Πρωτιαία χώρα γενικά (136)	8	,1	24,6
Οπισθοωτιαία χώρα δεξιά (137)	11	,2	24,8
Οπισθοωτιαία χώρα αριστερά (138)	8	,1	24,9
Οπισθοωτιαία χώρα γενικά (139)	13	,2	25,1
Τριχωτό κεφαλής γενικά (14)	387	5,7	30,8
Βρεγματική χώρα (141)	21	,3	31,1
Μετωποβρεγματική περιοχή (1411)	4	,1	31,1
Βρεγματική χώρα δεξιά (1412)	2	,0	31,2
Βρεγματική χώρα αριστερά (1413)	3	,0	31,2
Μετωποβρεγματική περιοχή αριστερά (1415)	1	,0	31,2
Ινιακή χώρα (142)	9	,1	31,4
Ινιακή χώρα δεξιά (1421)	1	,0	31,4
Ινιακή χώρα αριστερά (1422)	1	,0	31,4
Κροταφική χώρα γενικά (143)	28	,4	31,8
Μετωποκροταφική περιοχή γενικά (1431)	1	,0	31,8
Μετωποκροταφική περιοχή δεξιά (1432)	1	,0	31,8
Κροταφική χώρα δεξιά (144)	49	,7	32,6
Κροταφική χώρα αριστερά (145)	52	,8	33,3
Βρεγματοκροταφική περιοχή δεξιά (146)	1	,0	33,3
Βρεγματοκροταφική περιοχή αριστερά (147)	1	,0	33,3
Βρεγματοκροταφική περιοχή γενικά (148)	2	,0	33,4
Τράχηλος γενικά (15)	92	1,4	34,7
Πρόσθιο τραχηλικό τρίγωνο (151)	5	,1	34,8
Πλάγια τραχηλική χώρα δεξιά (152)	26	,4	35,2
Πλάγια τραχηλική χώρα αριστερά (153)	29	,4	35,6

Πλάγια τραχηλική χώρα γενικά (154)	2	,0	35,6
Αυχενική χώρα (155)	39	,6	36,2
Περιοχή τραπεζοειδούς μυός και ωμική ζώνη γενικά (157)	8	,1	36,3
Περιοχή τραπεζοειδούς μυός δεξιά και δεξιός ώμος (158)	17	,2	36,6
Περιοχή τραπεζοειδούς μυός αριστερά και αριστερός ώμος (159)	23	,3	36,9
Κορμός γενικά (2)	303	4,4	41,4
Κορμός δεξιά (2001)	2	,0	41,4
Κορμός αριστερά (2002)	3	,0	41,4
Πρόσθιος κορμός γενικά (21)	1	,0	41,4
Χώρα δελτοειδούς γενικά (22)	1	,0	41,5
Χώρα δελτοειδούς δεξιά (221)	1	,0	41,5
Χώρα δελτοειδούς αριστερά (222)	2	,0	41,5
Μαστική χώρα γενικά (23)	16	,2	41,7
Μαστική χώρα δεξιά (231)	14	,2	41,9
Μαστική χώρα αριστερά (232)	14	,2	42,1
Υπομαστική χώρα αριστερά (234)	8	,1	42,3
Υπομαστική χώρα γενικά (235)	9	,1	42,4
Θηλή και θηλαία άλως δεξιά (236)	1	,0	42,4
Θηλή και θηλαία άλως αριστερά (237)	1	,0	42,4
Θηλή και θηλαία άλως δεξιά γενικά (238)	1	,0	42,4
Κλειδική χώρα δεξιά (241)	2	,0	42,5
Κλειδική χώρα αριστερά (242)	2	,0	42,5
Στερνική περιοχή γενικά (244)	81	1,2	43,7
Θωρακική χώρα γενικά (25)	51	,7	44,4
Πρόσθια θωρακική χώρα δεξιά (251)	7	,1	44,5
Πρόσθια θωρακική χώρα αριστερά (252)	7	,1	44,6
Πρόσθια θωρακική χώρα (253)	20	,3	44,9

Πλάγια θωρακική χώρα δεξιά (254)	8	,1	45,1
Πλάγια θωρακική χώρα αριστερά (255)	9	,1	45,2
Πλάγια θωρακική χώρα γενικά (256)	5	,1	45,3
Μασχαλιαία χώρα δεξιά (257)	17	,2	45,5
Μασχαλιαία χώρα αριστερά (258)	20	,3	45,8
Μασχαλιαία χώρα γενικά (259)	19	,3	46,1
Κάτω κορμός και κοιλιά γενικά (26)	217	3,2	49,3
Επιγάστριο και υποχόνδριο δεξιά (261)	6	,1	49,3
Επιγάστριο και υποχόνδριο αριστερά (262)	4	,1	49,4
Επιγάστριο και υποχόνδριο γενικά (263)	8	,1	49,5
Ομφαλός και περιομφαλική χώρα (264)	15	,2	49,7
Πλάγια κοιλιακή χώρα δεξιά (265)	31	,5	50,2
Πλάγια κοιλιακή χώρα αριστερά (266)	25	,4	50,6
Πλάγια κοιλιακή χώρα γενικά (267)	10	,1	50,7
Ράχη και οπίσθιος κορμός (3)	579	8,5	59,2
Ράχη δεξιά (3001)	13	,2	59,4
Ράχη αριστερά (3002)	8	,1	59,5
Ωμοπλατιαία χώρα γενικά (31)	22	,3	59,8
Ωμοπλατιαία χώρα δεξιά (311)	33	,5	60,3
Ωμοπλατιαία χώρα αριστερά (312)	25	,4	60,7
Οπίσθια θωρακική χώρα γενικά (32)	8	,1	60,8
Οπίσθια θωρακική χώρα δεξιά (321)	3	,0	60,8
Οπίσθια θωρακική χώρα αριστερά (322)	4	,1	60,9
Οσφυϊκή χώρα γενικά (33)	89	1,3	62,2

Οσφυϊκή χώρα δεξιά (331)	14	,2	62,4
Οσφυϊκή χώρα αριστερά (332)	10	,1	62,6
Ιερή χώρα γενικά (34)	1	,0	62,6
Ιερή χώρα αριστερά (342)	1	,0	62,6
Γεννητική περιοχή άρρενος γενικά (41)	6	,1	62,7
Πέος (411)	58	,9	63,5
Βάλανος πέους (412)	128	1,9	65,4
Στεφάνη βαλάνου (4121)	2	,0	65,4
Πόσθη (413)	12	,2	65,6
Βαλανοποσθική αύλακα (4131)	3	,0	65,7
Χαλινός (4132)	1	,0	65,7
Ακροποσθία (4133)	8	,1	65,8
Όσχεο (417)	8	,1	65,9
Ηβική χώρα γενικά (421)	17	,2	66,2
Βουβωνική χώρα και μηρογεννητική πτυχή δεξιά (422)	11	,2	66,3
Βουβωνική χώρα και μηρογεννητική πτυχή αριστερά (423)	8	,1	66,4
Βουβωνική χώρα γενικά και μηρογεννητική πτυχή γενικά (424)	29	,4	66,9
Γλουτιαία χώρα γενικά (43)	67	1,0	67,9
Γλουτιαία χώρα δεξιά (431)	18	,3	68,1
Γλουτιαία χώρα αριστερά (432)	22	,3	68,4
Ισχιακή και λαγόνια χώρα δεξιά (434)	2	,0	68,5
Ισχιακή και λαγόνια χώρα αριστερά (435)	3	,0	68,5
Ισχιακή και λαγόνια χώρα γενικά (436)	2	,0	68,5
Μεσογλουτιαία πτυχή (437)	7	,1	68,6
Περιπρωκτική περιοχή (4371)	3	,0	68,7
Έξω γεννητικά όργανα θήλεος (44)	6	,1	68,8
Αιδοίο (441)	18	,3	69,0
Μεγάλα χείλη αιδοίου (442)	12	,2	69,2
Περίνεο θήλεος (446)	3	,0	69,3

Άνω άκρα γενικά (5)	53	,8	70,0
Δεξιό άνω άκρο (5001)	7	,1	70,1
Αριστερό άνω άκρο (5002)	7	,1	70,2
Βραχιόνια χώρα γενικά (51)	32	,5	70,7
Βραχιόνια χώρα δεξιά (511)	55	,8	71,5
Βραχιόνια χώρα αριστερά (512)	63	,9	72,4
Πρόσθια βραχιόνια χώρα δεξιά (513)	1	,0	72,5
Πρόσθια βραχιόνια χώρα αριστερά (514)	3	,0	72,5
Οπίσθια βραχιόνια χώρα δεξιά (515)	3	,0	72,5
Αγκωνιαία χώρα γενικά (52)	22	,3	72,9
Αγκωνιαία χώρα δεξιά (521)	9	,1	73,0
Αγκωνιαία χώρα αριστερά (522)	13	,2	73,2
Πρόσθια αγκωνιαία χώρα δεξιά (έσω επιφάνεια) (523)	1	,0	73,2
Πήχης (αντιβράχιο) γενικά (53)	60	,9	74,1
Πρόσθια (έσω) επιφάνεια αντιβραχίου (5301)	2	,0	74,1
Οπίσθια (έξω) επιφάνεια αντιβραχίου (5302)	1	,0	74,1
Αντιβράχιο δεξιό (531)	57	,8	75,0
Αντιβράχιο αριστερό (532)	65	1,0	75,9
Πρόσθια (έσω) επιφάνεια αντιβραχίου δεξιού (533)	4	,1	76,0
Πρόσθια (έσω) επιφάνεια αντιβραχίου αριστερού (534)	4	,1	76,0
Οπίσθια (έξω) επιφάνεια αντιβραχίου δεξιού (535)	2	,0	76,1
Άκρα χείρα γενικά (54)	47	,7	76,8
Δεξιά άκρα χείρα (5401)	24	,4	77,1
Αριστερή άκρα χείρα (5402)	31	,5	77,6
Ράχη χεριού γενικά (541)	14	,2	77,8
Ράχη δεξιού χεριού (542)	14	,2	78,0
Ράχη αριστερού χεριού (543)	12	,2	78,1
Καρπιαία χώρα δεξιά (544)	12	,2	78,3
Καρπιαία χώρα αριστερά (545)	5	,1	78,4
Καρπιαία χώρα γενικά (546)	7	,1	78,5

Παλάμη γενικά (547)	44	,6	79,1
Θέναρ γενικά (5471)	1	,0	79,2
Οπισθέναρ γενικά (5472)	1	,0	79,2
Δεξιά παλάμη (548)	8	,1	79,3
Αριστερή παλάμη (549)	7	,1	79,4
Οπισθέναρ αριστερό (5492)	2	,0	79,4
Δάχτυλα χεριού γενικά (55)	7	,1	79,5
Νύχι και υπωνύχιο δαχτύλου χειριού (5501)	1	,0	79,5
Δεύτερη φάλαγγα δαχτύλου χειριού (5502)	1	,0	79,6
Τρίτη φάλαγγα δαχτύλου χεριού (5503)	1	,0	79,6
Πρώτη φάλαγγα δαχτύλου χειριού (5504)	1	,0	79,6
Αντίχειρας δεξιός (551)	3	,0	79,6
Αντίχειρας αριστερός (552)	4	,1	79,7
Πρώτη φάλαγγα αριστερού αντίχειρα (5524)	1	,0	79,7
Αντίχειρας γενικά (553)	2	,0	79,7
Δείκτης δεξιού χεριού (554)	4	,1	79,8
Δείκτης αριστερού χεριού (555)	1	,0	79,8
Μέσο δάχτυλο δεξιού χεριού (557)	3	,0	79,9
Μέσο δάχτυλο αριστερού χεριού (558)	1	,0	79,9
Μέσο δάχτυλο χεριού γενικά (559)	1	,0	79,9
Τέταρτο δάχτυλο δεξιού χεριού (561)	1	,0	79,9
Τέταρτο δάχτυλο αριστερού χειριού (562)	2	,0	79,9
Τέταρτο δάχτυλο χεριού γενικά (563)	1	,0	79,9
Πέμπτο δάχτυλο αριστερού χειριού (565)	1	,0	80,0
Κάτω άκρα γενικά (6)	68	1,0	81,0
Δεξιό κάτω άκρο (6001)	8	,1	81,1
Αριστερό κάτω άκρο (6002)	11	,2	81,2
Μηρός γενικά (61)	102	1,5	82,7

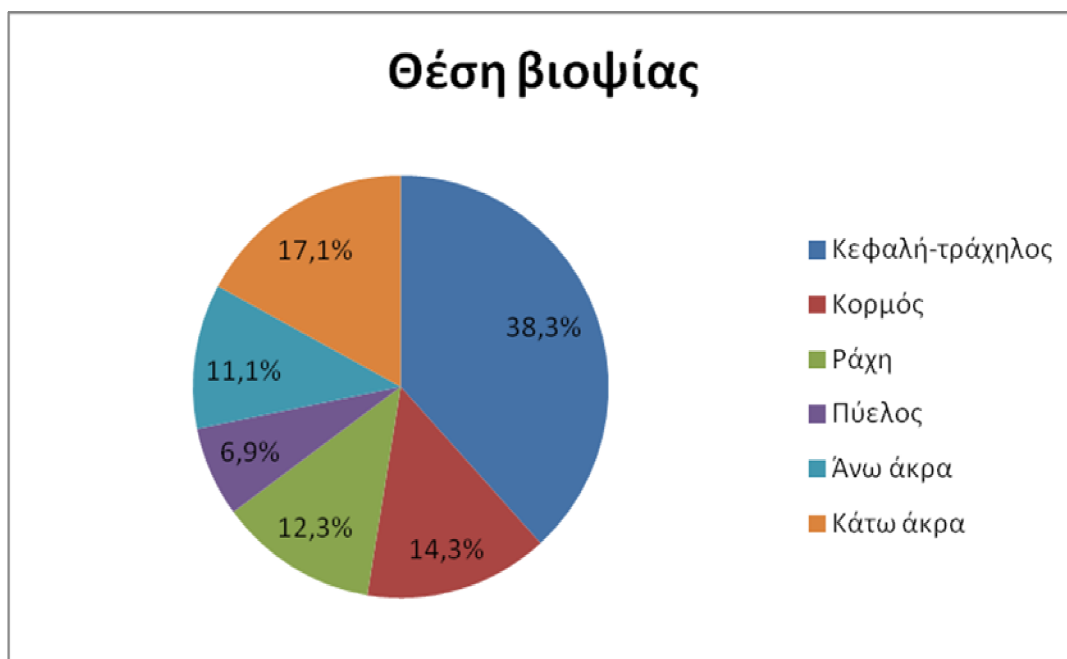
Οπίσθια μηριαία χώρα (6102)	3	,0	82,8
Έσω μηριαία χώρα (6103)	5	,1	82,8
Δεξιός μηρός γενικά (611)	82	1,2	84,0
Αριστερός μηρός γενικά (612)	62	,9	85,0
Πρόσθια μηριαία χώρα δεξιά (613)	6	,1	85,0
Πρόσθια μηριαία χώρα αριστερά (614)	2	,0	85,1
Οπίσθια μηριαία χώρα δεξιά (615)	1	,0	85,1
Οπίσθια μηριαία χώρα αριστερά (616)	3	,0	85,1
Έσω μηριαία χώρα δεξιά (617)	7	,1	85,2
Έσω μηριαία χώρα αριστερά (618)	7	,1	85,3
Περιοχή γόνατος γενικά (62)	5	,1	85,4
Πρόσθιο γόνατο (6201)	1	,0	85,4
Ιγνυακή περιοχή (6202)	1	,0	85,4
Δεξιό γόνατο (621)	14	,2	85,6
Αριστερό γόνατο (622)	11	,2	85,8
Πρόσθιο γόνατο δεξιά (623)	1	,0	85,8
Αριστερός ιγνυακός βόθρος (626)	2	,0	85,9
Κνημιαία χώρα γενικά (63)	196	2,9	88,7
Πρόσθια κνήμη (6301)	1	,0	88,7
Οπίσθια κνήμη (6302)	5	,1	88,8
Δεξιά κνήμη (631)	137	2,0	90,8
Αριστερή κνήμη (632)	145	2,1	93,0
Δεξιά πρόσθια κνημιαία χώρα (633)	2	,0	93,0
Αριστερή πρόσθια κνημιαία χώρα (634)	3	,0	93,0
Δεξιά γαστροκνήμια χώρα (635)	12	,2	93,2
Περιοχή δεξιού αχίλλειου τένοντα (6351)	1	,0	93,2
Αριστερή γαστροκνήμια χώρα (636)	9	,1	93,4
Κάτω τριτημόριο δεξιάς κνήμης (637)	1	,0	93,4

Δεξιό έσω σφυρό (6371)	5	,1	93,4
Δεξιό έξω σφυρό (6372)	1	,0	93,5
Δεξιό σφυρό αδιευκρίνιστο (6373)	2	,0	93,5
Κάτω τριτημόριο αριστερής κνήμης (638)	1	,0	93,5
Αριστερό έσω σφυρό (6381)	4	,1	93,6
Αριστερό έξω σφυρό (6382)	1	,0	93,6
Αριστερό σφυρό αδιευκρίνιστο (6383)	3	,0	93,6
Κάτω τριτημόριο κνήμης γενικά (639)	6	,1	93,7
Έσω σφυρό (6391)	3	,0	93,7
Άκρο πόδι γενικά (64)	17	,2	94,0
Δεξιό άκρο πόδι (6401)	11	,2	94,2
Αριστερό άκρο πόδι (6402)	13	,2	94,3
Ράχη ποδιού γενικά (641)	5	,1	94,4
Ράχη δεξιού ποδιού (642)	7	,1	94,5
Ράχη αριστερού ποδιού (643)	4	,1	94,6
Δεξιά πτέρνα (644)	8	,1	94,7
Αριστερή πτέρνα (645)	3	,0	94,7
Πέλμα γενικά (647)	55	,8	95,6
Δεξιό πέλμα (648)	8	,1	95,7
Αριστερό πέλμα (649)	21	,3	96,0
Δεξιός τارسός (651)	4	,1	96,0
Αριστερός τارسός (652)	7	,1	96,1
Τارسός γενικά (653)	1	,0	96,2
Δάχτυλα ποδιού γενικά (66)	3	,0	96,2
Δάχτυλο αριστερού ποδιού (6606)	2	,0	96,2
Μεγάλο δάχτυλο δεξιού ποδιού (661)	6	,1	96,3
Μεγάλο δάχτυλο αριστερού ποδιού (662)	3	,0	96,4
Δεύτερη φάλαγγα μεγάλου δαχτύλου ποδιού (6632)	1	,0	96,4
Τρίτο δάχτυλο αριστερού ποδιού (668)	2	,0	96,4
Τρίτο δάχτυλο ποδιού (669)	3	,0	96,4

Νύχι αδιευκρίνιστης εντόπισης (9997)	1	,0	96,5
Άλλος ιστός (9998)	14	,2	96,7
Αδιευκρίνιστη εντόπιση (9999)	228	3,3	100,0
Σύνολο	6816	100,0	

Πίνακας 9: Συχνότητες και ποσοστά των διάφορων θέσεων προέλευσης του υλικού των βιοψιών για το σύνολο των ιστοτεμαχίων (οι αριθμοί της στήλης «θέση βιοψίας» ανταποκρίνονται στην κωδικοποίηση του πίνακα 8).

Όπως αναφέρθηκε σε καθεμία συνεδρία ελήφθησαν από ένα έως επτά ιστοτεμάχια και ο συνολικός τους αριθμός στην παρούσα μελέτη ανήλθε σε 6816 ιστοτεμάχια σε 5941 ιστολογικές απαντήσεις. Μετά την αφαίρεση των αδιευκρίνιστης εντόπισης καταγραφών και των λοιπών ιστών πλην δέρματος (κωδικοί 9997-9999) παρέμειναν 6573 ιστοτεμάχια δέρματος. Τα προσαρμοσμένα ποσοστά είχαν ως εξής: κεφαλή – τράχηλος 38,3% (n=2515), κορμός (πρόσθιος και πλάγιος) 14,3% (n=941), ράχη 12,3% (n=810), πυελική χώρα 6,9% (n=454), άνω άκρα 11,1% (n=729), κάτω άκρα 17,1% (n=1124), όπως φαίνεται στο σχήμα 4.

Σχήμα 4: Κυκλικό διάγραμμα των ποσοστών των εντοπίσεων του υλικού δερματικής βιοψίας.

Από την ανάγνωση του πίνακα 9 προκύπτει ότι οι συχνότερες επιμέρους εντοπίσεις βρέθηκαν να είναι οι εξής: ράχη (ως γενική έκφραση) 8,5% (v=579), τριχωτό κεφαλής 5,7% (v=387), κορμός (ως γενική έκφραση) 4,5% (v=303), κοιλιά 3,2% (v=217), ρίνα (ως γενική έκφραση) 3,2% (v=218), κνήμη (ως γενική έκφραση) 2,9% (v=196), αριστερή παρειά 2,4% (v=165), πρόσωπο (γενική έκφραση) 2,2% (v=147), μέτωπο (γενική έκφραση) 2,2% (v=152), δεξιά παρειά 2,2% (v=149), αριστερή κνήμη 2,1% (v=145), δεξιά κνήμη 2% (v=137), βάλανος 1,9% (v=128), μηρός (γενική έκφραση) 1,5% (v=102) και αδιευκρίνιστης εντόπισης 3,3% (v=228). Σημειώνεται ότι τα παραπάνω αναφέρονται στις συγκεκριμένες εκφράσεις του ιατρού κατά την παραπομπή της βιοψίας δέρματος και όχι συνολικά στις αντίστοιχες ανατομικές περιοχές. Τα ποσοστά των αντίστοιχων ανατομικών περιοχών ενδεικτικά μπορούν να ομαδοποιηθούν ως εξής: ράχη και οπίσθιος κορμός συνολικά 11,9%

(v=810), τριχωτό κεφαλής 8,3% (v=564), κοιλιά συνολικά 4,6% (v=316), ρίνα συνολικά 6% (v=408), κνήμες συνολικά (κνήμες και γαστρομνήμια) 7,9% (v=538), παρειές προσώπου 5,7% (v=387), πρόσωπο συνολικά (μέτωπο, ρίνα, ζυγωματικά, παρειές, στόμα, πώγωνας) 22,36% (v=1524), ανδρικά γεννητικά όργανα 3,3% (v=226), μηροί συνολικά 4,1% (v=280) και αδιευκρίνιστης εντόπισης 3,3% (v=228).

Εκτελώντας τη δοκιμασία χ^2 προκύπτει στατιστική σημαντικότητα ως προς τη διαφορά των συχνοτήτων των θέσεων λήψης του συνόλου των ιστοτεμαχίων δέρματος ανά ανατομικές περιοχές ($\chi^2=2434,521$, $p<0,001$). Το ίδιο προκύπτει μετά την εφαρμογή της δοκιμασίας και για το πρώτο ($\chi^2=2186,136$, $p<0,001$), δεύτερο ($\chi^2=280,323$, $p<0,001$), τρίτο ($\chi^2=82,329$, $p<0,001$) και τέταρτο ιστοτεμάχιο ($\chi^2=29,468$, $p<0,001$) μεμονωμένα, ενώ για το πέμπτο ως το έβδομο ιστοτεμάχιο δεν πληρούνται οι όροι εκτέλεσης της.

Επίσης εφαρμόζοντας τη δοκιμασία χ^2 ως προς δύο παράγοντες προκύπτει ότι υφίσταται εξάρτηση του νοσοκομειακού τμήματος παραγγελίας της ιστολογικής εξέτασης από τη θέση λήψης του υλικού τόσο για τα τρία πρώτα ιστοτεμάχια ($\chi^2=895,356$, $p<0,001$) όσο και μόνο για το πρώτο ιστοτεμάχιο ($\chi^2=816,817$, $p<0,001$).

5.4 ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΚΛΙΝΙΚΩΝ ΔΙΑΓΝΩΣΕΩΝ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ AD HOC

ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Για τη μελέτη των πιθανών κλινικών διαγνώσεων που τέθηκαν από τους γιατρούς κατά την εξέταση των ασθενών, οι διάφορες νόσοι ταξινομήθηκαν και κωδικοποιήθηκαν με τη βοήθεια συστήματος το οποίο δημιουργήθηκε για τις ανάγκες της μελέτης και το οποίο βασίστηκε στη δέκατη αναθεώρηση της «Διεθνούς Στατιστικής Ταξινόμησης των Νόσων και των Σχετικών Προβλημάτων Υγείας» της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας (International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems, ICD-10 Version:2010) [96], η οποία εμπλουτίστηκε και προσαρμόστηκε κατάλληλα. Η κωδικοποίηση αυτή παρουσιάζεται στον πίνακα 10.

10348 Ινώδης βλατίδα ρινός

10349 Έκτοποι σμηγματογόνοι αδένες

10350 Ψευδοεπιθηλιωματώδης υπερπλασία γενικά

10351 Υπερπλασία σμηγματογόνων αδένων

11116 Βλεννώδης κύστη

11131 Κοκκιωματώδης χειλίτιδα

12010 Μολυσματικό κηρίο

12011 Πομφολυγώδες μολυσματικό κηρίο και έκθυμα

12020 Δοθιήνας

- 12021 Θυλακίτιδα μικροβιακή
- 12022 Θυλακίτιδα μη προσδιορισμένη
- 12029 Ηωσινοφιλική θυλακίτιδα
- 12030 Κυτταρίτιδα
- 12050 Κύστη γενικά
- 12080 Πυοδερμία, διαπυητική δερματίτιδα, πυοδερματίτιδα
- 12088 Βλαστική πυοδερμία, pyoderma vegetans
- 12100 Κοινή πέμφιγα
- 12101 Βλαστική πέμφιγα
- 12102 Φυλλώδης πέμφιγα
- 12108 Παρανεοπλασματική πέμφιγα
- 12109 Ερυθματώδης πέμφιγα (Senear-Usher)
- 12110 Θυλακική υπερκεράτωση, ακανθισμός
- 12111 Νόσος Grover (transient acantholytic dermatosis)
- 12120 Πομφολυγώδες πεμφιγοειδές
- 12121 Ουλωτικό πεμφιγοειδές
- 12123 Επίκτητη πομφολυγώδης επιδερμόλυση
- 12130 Ερπητοειδής δερματίτιδα, νόσος Dühring
- 12131 Νόσος Sneddon-Wilkinson

- 12132 IgA γραμμική δερματοπάθεια
- 12139 Πομφολυγώδες νόσημα μη προσδιορισμένο
- 12200 Ατοπική δερματίτιδα
- 12210 Σμηγματορροϊκή δερματίτιδα
- 12250 Δερματίτιδα εξ επαφής αλλεργική και ερεθιστική
- 12271 Σταθερό φαρμακευτικό εξάνθημα
- 12279 Φαρμακευτικό εξάνθημα, μη προσδιορισμένο
- 12280 Νευροδερματίτιδα περιγεγραμμένη, lichen simplex chronicus
- 12281 Οζώδης κνήφη
- 12290 Κνύζα
- 12291 Ουραιμικός κνησμός
- 12300 Νομισματοειδές έκζεμα
- 12301 Δυσιδρωσικό έκζεμα
- 12305 Επιδερμιδίτιδα, pityriasis alba
- 12306 Ιδιοπαθής σταγονοειδής υπομελάνωση, leukopathia symmetrica progressiva
- 12308 Δερματίτιδα προσδιορισμένη (οξεία, χρόνια, υποξεία, υπερκερατωσική, γενικευμένη, ψωριασιοειδής, εκ τριβής, craquelé)
- 12309 Δερματίτιδα, μη προσδιορισμένη
- 12400 Ψωρίαση κατά πλάκας, ψωρίαση γενικά

- 12401 Γενικευμένη φλυκταινώδης ψωρίαση
- 12402 Συνεχής ακροδερματίτιδα του Hallopeau, acrodermatitis continua, dermatitis repens
- 12403 Φλυκταίνωση παλαμών-πελμάτων
- 12404 Σταγονοειδής ψωρίαση
- 12407 Ερυθροδερμική ψωρίαση
- 12408 Ανάστροφη ψωρίαση
- 12410 Λειχηνοειδής πιτυρίαση, γενικά
- 12411 Χρόνια λειχηνοειδής πιτυρίαση
- 12412 Λεμφωματοειδής βλατίδωση
- 12413 Οξεία λειχηνοειδής πιτυρίαση (PLEVA, Mucha-Habermann)
- 12415 Παραψωρίαση κατά μικρές πλάκες, χρόνια επιφανειακή δερματίτιδα
- 12416 Παραψωρίαση κατά μεγάλες πλάκες (και προ-σπογγοειδής μυκητίαση)
- 12419 Παραψωρίαση μη προσδιορισμένη, παραψωρίαση κατά πλάκας γενικά
- 12420 Ροδόχρους πιτυρίαση
- 12430 Ομαλός λειχήνας (γενικά, δακτυλιοειδής, φυσαλλιδώδης)
- 12431 Υπερτροφικός λειχήνας
- 12432 Φαρμακευτικός λειχήνας, λειχηνοειδής φαρμακευτική αντίδραση
- 12433 Ακτινικός λειχήνας

- 12434 Διαβρωτικός ομαλός λειχήνας
- 12435 Lichen planus – lupus erythematosus overlap syndrome
- 12440 Ερυθρά ιόνθιος πιτυρίαση
- 12441 Στιλπνός λειχήνας, lichen nitidus
- 12442 Γραμμικός λειχήνας, lichen striatus
- 12444 Σύνδρομο Gianotti-Crosti (βλατιδώδης ακροδερματίτιδα της παιδικής ηλικίας)
- 12445 Χρυσίζων λειχήνας, lichen aureus
- 12448 Μελαγχρωματικός λειχήνας, σταχτόχρωμη δερματίτιδα (ashy dermatosis), erythema dyschromaticum perstans
- 12506 Κνίδωση εξ επαφής
- 12508 Χρόνια κνίδωση
- 12509 Κνίδωση μη προσδιορισμένη
- 12510 Πολύμορφο ερύθημα
- 12511 Σύνδρομο Stevens-Johnson
- 12512 Τοξική επιδερμидική νεκρόλυση, σύνδρομο Lyell
- 12518 Πομφολυγώδες πολύμορφο ερύθημα
- 12520 Οζώδες ερύθημα και υποδερματίτιδα
- 12531 Δακτυλιοειδές φυγόκεντρο ερύθημα
- 12539 Ερυθροδερμία μη προσδιορισμένη

- 12562 Φωτοδερματίτιδα εξ επαφής
- 12563 Ηλιακή κνίδωση
- 12564 Πολύμορφο εκ φωτός εξάνθημα
- 12565 Ακτινική ποροκεράτωση
- 12569 Φωτοδερματίτιδα μη προσδιορισμένη
- 12570 Ακτινική υπερκεράτωση
- 12571 Ακτινική δικτύωση, χρόνια ακτινική δερματίτιδα
- 12572 Ηλιακή ελάστωση και *cutis rhomboidalis nuchae*
- 12573 Ποικιλόδερμα Civatte
- 12574 Ελάστωση ιδιοπαθής, *cutis laxa senilis*
- 12575 Ακτινικό κοκκίωμα
- 12576 Ακτινική χειλίτιδα
- 12580 Ακτινοδερματίτιδα γενικά
- 12590 Erythema ab igne
- 12630 Γυροειδής αλωπεκία
- 12640 Ανδρογενετική αλωπεκία
- 12653 Τριχοτιλλομανία
- 12660 Ουλωτική αλωπεκία γενικά
- 12661 Θυλακικός λειχήνας

12662 Θυλακίτιδα decalvans (Quinquaud), αποψιλωτική θυλακίτιδα

12663 Περιθυλακίτιδα capitis abscedens et suffodiens

12665 Ψευδογυροειδής αλωπεκία Brocq, pseudopelade

12666 Μετεμμηνοπαυσιακή πρόσθια ινωτική αλωπεκία

12700 Ακμή και ακμοειδές εξάνθημα

12703 Θερινή ακμή, ακμή Mallorca

12707 Περιστοματική δερματίτιδα, περιστοματική ακμή

12708 Ακμή χημική ή φαρμακευτική

12710 Ροδόχρους νόσος

12711 Ρινόφυμα

12716 Κοκκιωματώδης ροδόχρους νόσος

12717 Lupus miliaris disseminatus faciei

12721 Σμηγματογόνος κύστη

12722 Πολλαπλό στεατοκύστωμα, steatocystoma multiplex

12723 Δερματοΐνωμα, καλόηθες ινώδες ιστιοκύττωμα

12724 Επιδερμοειδής κύστη, επιδερμидική κύστη

12732 Πυώδης ιδρωταδενίτιδα

12743 Ιδρώα μη προσδιορισμένα

12800 Λεύκη

- 12810 Μεταφλεγμονώδης υπερμελάγχρωση
- 12811 Μέλασμα, χλόασμα
- 12814 Ηλιακή φακή
- 12815 Αχρωμικός σπίλος, nevus depigmentosus, nevus achromicus
- 12816 Υπομελάγχρωση γενικά
- 12818 Δερματοστιξία, χρωστική, τατουάζ
- 12820 Σμηγματορροϊκή υπερκεράτωση
- 12830 Μελανίζουσα ακάνθωση
- 12833 Δικτυωτή θηλωμάτωση Gougerot-Carteaud
- 12840 Τύλος
- 12850 Επίκτητη ιχθύαση
- 12852 Κερατοδερμία γενικά
- 12853 Κερατοδερμία παλαμών-πελμάτων
- 12857 Ερυθροκερατοδερμία, erythrokeratodermia variabilis
- 12858 Δερματικό κέρας
- 12860 Ποροκεράτωση Mibelli
- 12861 Στικτή ποροκεράτωση
- 12862 Διάσπαρτη επιφανειακή ποροκεράτωση
- 12869 Ποροκεράτωση μη προσδιορισμένη

- 12870 Διατιτραίνουσα δερματοπάθεια γενικά
- 12871 Διατιτραίνουσα θυλακίτιδα
- 12872 Νόσος Kyrle
- 12873 Αντιδραστική διατιτραίνουσα κολλαγόνωση
- 12880 Γαγγραινώδες πυόδερμα
- 12900 Σκληροατροφικός λειχήνας
- 12901 Ανετοδερμία γενικά
- 12903 Γραμμικό ατροφόδερμα του Moulin
- 12904 Ατροφόδερμα Pierini-Pasini
- 12905 Θυλακικό ατροφόδερμα
- 12906 Χρόνια ατροφική ακροδερματίτιδα, *acrodermatitis chronica atrophicans*
- 12907 Ατροφία εκ κορτικοστεροειδών
- 12910 Ουλή γενικά, χηλοειδές, υπερτροφική ουλή
- 12913 Κέγχριο
- 12920 Δακτυλιοειδές κοκκίωμα
- 12921 Λιποειδική νεκροβίωση
- 12922 Ηωσινόφιλο κοκκίωμα του προσώπου, *granuloma faciale*
- 12923 Κοκκίωμα εκ ξένου σώματος
- 12929 Κοκκίωμα γενικά, κοκκιωματώδης νόσος μη προσδιορισμένη

- 12930 Ερυθηματώδης λύκος γενικά
- 12931 Χρόνιος δισκοειδής ερυθηματώδης λύκος
- 12932 Ύποξυς ερυθηματώδης λύκος
- 12933 Υποδερματίδα λύκου, lupus profundus
- 12940 Εντοπισμένη σκληροδερμία (morphea)
- 12941 Γραμμική σκληροδερμία (en coup de sabre)
- 12942 Calcinosis cutis, ασβέστωση
- 12948 White spot disease
- 12950 Δερματική αγγειίτιδα γενικά
- 12951 Έμμονο επηρμένο ερύθημα, erythema elevatum diutinum
- 12952 Οζώδης αγγειίτιδα (nodular vasculitis)
- 12953 Δικτυωτή αγγειίτιδα, livedoid vasculitis, λευκή ατροφία (atrophie blanche)
- 12954 Δικτυωτή πελίδνωση, livedo reticularis
- 12960 Νόσος Αδαμαντιάδη-Behçet
- 12980 Πυογόνο κοκκίωμα
- 12981 Παθομιμία, προκλητή δερματίτιδα, (factitial dermatitis, neurotic excoriations)
- 12982 Σύνδρομο Sweet, εμπύρετος ουδετεροφιλική δερματοπάθεια
- 12983 Εωσινοφιλική κυτταρίτιδα, σύνδρομο Wells
- 12984 Ατονο έλκος

12985 Βλατιδώδης βλεννίνωση, σκληρομυξοίδημα, lichen myxedematosus, αμυλοειδικός λειχήνας (εντοπισμένες και διάχυτες μορφές)

12986 Θυλακική βλεννίνωση, alopecia mucinosa

12987 Νόσος Jessner, καλοήθης λεμφοκυτταρική διήθηση

12988 Καλοήθης λεμφοκυτταρική υπερπλασία, lymphocytoma cutis

12990 Τραυματική βλάβη, τραυματική πομφόλυγα, τραύμα, εκχύμωση μηχανικής αιτιολογίας

12991 Διαβητική πομφόλυγα

13051 Ρευματικό οζίδιο

13300 Οζώδης πολυαρθριίτιδα

13305 Κροταφική (γιγαντοκυτταρική) αρτηρίτιδα

13310 Λευκοκυτταροκλαστική αγγειίτιδα, αγγειίτιδα εξ υπερευαισθησίας και αγγειίτιδα μικρών αγγείων

13311 Κνιδωτική αγγειίτιδα

13312 Αλλεργική αγγειίτιδα Churg-Strauss

13320 Συστηματικός ερυθματώδης λύκος

13339 Δερματομυοσίτιδα μη προσδιορισμένη

13340 Συστηματική σκληροδερμία

13349 Σκληροδερμία μη προσδιορισμένη

- 13350 Σύνδρομο Sjögren
- 13351 Μεικτή νόσος συνδετικού ιστού
- 13720 Νόσος Dupuytren (palmar fascial fibromatosis)
- 13721 Knuckle pads
- 13941 Υποτροπιάζουσα πολυχονδρίτιδα
- 14470 Βαλανοποσθίτιδα γενικά
- 14471 Διαβρωτική βαλανοποσθίτιδα
- 14480 Λευκοπλακία
- 14481 Βαλανίτιδα γενικά
- 14482 Πλασματοκυτταρική βαλανίτιδα Zoon
- 14483 Ψευδοεπιθηλιωματώδης υπερπλασία βαλάνου (pseudoepitheliomatous keratotic and micaceous balanitis)
- 14484 Balanitis xerotica obliterans
- 15264 Πεμφιγοειδές της κύησης, herpes gestationis
- 15268 Κνησμώδεις κνιδωτικές βλατίδες και πλάκες της κύησης (Pruritic urticarial papules and plaques of pregnancy, PUPPP)
- 17800 Ιχθύαση συγγενής και κοινή ιχθύαση
- 17801 Συγγενής ιχθυασιοειδής ερυθροδερμία (congenital ichthyosiform erythroderma- non bullous)

- 17820 Υποϊδρωτική εκτοδερμική δυσπλασία
- 17821 *Telangiectasia macularis eruptiva perstans*
- 17822 Μαστοκυττάρωση
- 17823 Μελαγχρωματική κνίδωση (*urticaria pigmentosa*)
- 17824 Ακράτεια μελανίνης, *incontinentia pigmenti*
- 17825 Μυρμηκιώδες θήλωμα, μυρμηκιώδης σπίλος γενικά
- 17826 Σπίλος *Jadassohn*, σμηγματογόνος σπίλος, οργανοειδής σπίλος
- 17827 Καλοήθης οικογενής πέμφιγα, νόσος *Hailey-Hailey*
- 17828 Νόσος *Darier*, συγγενής θυλακική δυσκεράτωση
- 17829 Θήλωμα, ακροχόρδωνας, κρεμάμενη τέρμινθος
- 17830 Μυρμηκιώδης επιδερμικός σπίλος, *linear verrucous epidermal nevus* και *inflammatory linear verrucous epidermal nevus (ILVEN)*
- 17831 Φαγεσωρικός σπίλος, *nevus comedonicus*
- 17850 Νευροϊνωμάτωση, νόσος *von Recklinghausen*
- 17851 Οζώδης σκλήρυνση
- 20633 Δήγμα αράχνης
- 23570 Δήγμα εντόμου, παρασιτική κνήφη
- 91183 Χοιραδικός λειχήνας, *scrofuloderma*
- 91184 Φυματώδης λύκος, *lupus vulgaris*

- 91185 Σκληρό ερύθημα του Bazin, erythema induratum
- 91186 Φυματίωση δέρματος μη προσδιορισμένη
- 91188 Κοκκίωμα κολυμβητικών δεξαμενών (*Mycobacterium marinum*)
- 91189 Δερματική λοίμωξη από άτυπα μυκοβακτηρίδια μη προσδιορισμένη
- 91300 Λέπρα
- 91301 Λέπρα φυματιώδης (TT)
- 91302 Λέπρα borderline φυματιώδης (BT)
- 91303 Λέπρα borderline (BB)
- 91304 Λέπρα borderline λεπροματώδης (BL)
- 91395 Λέπρα λεπροματώδης (LL)
- 91396 Λέπρα ακαθόριστη (I)
- 91420 Ακτινομυκητίαση
- 91460 Ερυσίπελας
- 91510 Βλάβες δευτερογόνου σύφιλης
- 91520 Βλάβες τριτογόνου σύφιλης, κομμιώματα
- 91600 Απλός έρπης γεννητικών οργάνων
- 91630 Οξυτενές κονδύλωμα
- 91631 Γιγαντιαίο κονδύλωμα Buschke-Löwenstein

91690 Νόσος Lyme (Lyme borreliosis) και δερματικές εκδηλώσεις μη προσδιορισμένες

91691 Χρόνιο μεταναστευτικό ερύθημα (erythema chronicum migrans) σε νόσο Lyme

92000 Λοίμωξη από απλό έρπη, απλός έρπης

92001 Eczema herpeticum

92010 Ανεμευλογιά

92020 Έρπης ζωστήρας

92071 Μυρμηκία γενικά

92080 Νόσος Orf

92081 Μολυσματική τέρμινθος

92084 Νόσος χειρών-ποδών-στόματος

92340 Ιογενές εξάνθημα, μη ειδική αντίδραση σε ιογενή λοίμωξη

92344 Λοίμωξη από ιό παρωνα

92350 Μυκητίαση γενικά

92351 Θυλακίτιδα μυκητιασική, κοκκίωμα Majocchi

92352 Δερματοφυτία

92353 Tinea incognito

92360 Ποικιλόχρους πιτυρίαση

92420 Σποροτρίχωση

92490 Μυκητίαση εν τω βάθει

92551 Δερματική λειψμανίαση

92769 Cutaneous larva migrans

92860 Ψώρα, νορβηγική ψώρα

92861 Κοκκίωμα μεταψωρικό

92965 Γαγγραινώδες έκθυμα (ψευδομονάδα)

93401 Γιγαντοκυτταρικός όγκος γενικά

93430 Κακόηθες μελάνωμα

93431 Αμελανωτικό μελάνωμα

93432 Επιφανειακώς επεκτεινόμενο κακόηθες μελάνωμα

93433 Μεταστατικές εστίες μελανώματος

93434 Οζώδες μελάνωμα

93435 Καρκίνωμα Merkel

93436 Γλομαγγείωμα, glomus tumor

93440 Επιθηλίωμα γενικά

93441 Βασικοκυτταρικό καρκίνωμα

93442 Βασικοκυτταρικό καρκίνωμα μελαγχρωματικό

93443 Ινοεπιθηλίωμα (Pinkus)

93448 Ακανθοκυτταρικό καρκίνωμα

93449 Κερατοακάνθωμα

93460 Σάρκωμα Karosi

93461 Σάρκωμα Karosi συσχετιζόμενο με AIDS

93462 Βακτηριακή αγγειομάτωση

93463 Ακροαγγειοδερματίτιδα

93500 Νόσος Paget (μαστού και εξωμαστική)

93751 Σύνδρομο καρκινοειδούς

93790 Δερματικές μεταστάσεις εσωτερικής κακοήθειας

93810 Λεμφοϋπερπλαστικό νόσημα γενικά

93811 Υπερεωσινοφιλικό σύνδρομο

93812 Λευχαιμία γενικά και λευχαιμίδες

93840 Δερματικό λέμφωμα γενικά

93841 Σπογγοειδής μυκητίαση

93842 Νόσος Sézary

93843 Δερματικό T-λέμφωμα γενικά

93844 Δερματικό B-λέμφωμα γενικά

93866 Κακοήθης λεμφωματοειδής βλατίδωση, CD30+ δερματική T-υπερπλασία

93946 Μυελοδυσπλαστικό σύνδρομο

93960 Ιστιοκυττάρωση γενικά

93961 Κακοήθες ινώδες ιστιοκύττωμα, πλειομορφικό αδιαφοροποίητο σάρκωμα, άτυπο ινοζάνθωμα

93962 Ιστιοκυττάρωση Langerhans

93970 Δερματοϊνοσάρκωμα προέχον

93971 Ινοσάρκωμα

94030 Μελάνωμα in situ

94031 Μελάνωμα επί κακοήθους φακής, lentigo maligna melanoma

94032 Κακοήθης φακή, lentigo maligna

94040 Δερματικό καρκίνωμα in situ

94041 Νόσος Bowen

94074 Ερυθροπλασία Queyrat

94075 Μποβανοειδής βλατίδωση

94170 Λίπωμα

94180 Αιμαγγείωμα γενικά, αγγειακός σπίλος

94181 Λεμφαγγείωμα

94182 Φλεβική λίμνη

94183 Αιμαγγειοενδοθηλίωμα

94185 Αγγειοκεράτωμα

- 94220 Μελαγχρωματικός σπίλος, σπίλος γενικά
- 94221 Συνδεσμικός, μεικτός, χοριακός σπίλος, θηλωματώδης σπίλος
- 94222 Εφηλίδες, μελαγχρωματικές κηλίδες
- 94223 Δυσπλαστικός σπίλος
- 94224 Σπίλος Spitz
- 94225 Κυανός σπίλος
- 94226 Συγγενής σπίλος γενικά
- 94230 Καλοήγη νεοπλάσματα του δέρματος γενικά, εξαρτηματικοί όγκοι
- 94231 Τριχοεπιθηλίωμα
- 94232 Τριχοθυλακίωμα
- 94233 Αγγειοΐνωμα
- 94234 Εκκρινές πόρωμα, ακροσπείρωμα, διαυγοκυτταρικό υδραδένωμα, hydroacanthoma simplex
- 94235 Θηλώδες συριγγοκυσταδένωμα και συριγγοΐναδένωμα
- 94236 Σμηγματογόνο αδένωμα
- 94237 Νευροΐνωμα
- 94238 Συρίγγωμα
- 94239 Κυσταδένωμα (ορώδες, θηλώδες, βλεννώδες)
- 94240 Πιλοματρίκωμα και τριχοβλάστωμα, καλοήθεις όγκοι τριχικού θύλακα

94241 Ίνωμα γενικά

94242 Τριχειλήμωμα

94243 Isthmicoma, infundibuloma

94244 Τριχοδισκίωμα

94245 Ακάνθωμα εκ διαυγών κυττάρων (clear-cell acanthoma, Degos acanthoma)

94250 Λειομύωμα

94470 Μαστοκύττωμα

94690 Αναφυλακτοειδής πορφύρα Henoch-Schönlein

94692 Πορφύρα γενικά, πορφυρικό εξάνθημα

94693 Εκζεματοειδής πορφύρα Δούκα-Καπετανάκη

94694 Τριχοειδίτιδα γενικά

94695 Νόσος Schamberg, purpura pigmentosa progressiva, μελαγχρωματική πορφύρα

94696 Γεροντική πορφύρα

94710 Ουδετεροφιλική δερματοπάθεια μη προσδιορισμένη

94863 Σαρκοείδωση δέρματος

94864 Χειμετλοειδής λύκος, lupus pernio

94891 Κρυοσφαιριναιμία

94899 Graft versus host disease

95000 Μεταβολικά νοσήματα γενικά

95039 Προκνημιαίο μυξοίδημα

95750 Νοσήματα θησαυρισμού γενικά

95780 Ξάνθωμα

95781 Ξανθέλασμα

95782 Ελαστικό ψευδοξάνθωμα, pseudoxanthoma elasticum

95783 Κολλαγόνωμα, σπίλος συνδετικού ιστού, ελάστωμα, shagreen patch

95784 Εξανθηματικό ξάνθωμα

95800 Πορφυρία

95801 Όψιμη δερματική πορφυρία

95810 Ψευδοπορφυρία

95850 Αμυλοείδωση γενικά

95882 Λιπωμάτωση γενικά

96000 Παρανεοπλασματική εκδήλωση γενικά

96001 Νεκρολυτικό μεταναστευτικό ερύθημα (σύνδρομο γλουκαγονώματος)

96002 Erythema gyratum repens

98610 Επώδυνο οζίδιο ωτός, περιχονδρίτιδα, οζώδης χονδροδερματίτιδα

99831 Δερματίτιδα εκ στάσεως

99890 Λεμφοίδημα

99996 Άλλος ιστός εκτός δέρματος

99997 Κλινική περιγραφή μόνο

99998 Άνευ διάγνωσης ή περιγραφής

99999 Άλλη μη προσδιοριζόμενη διάγνωση

Πίνακας 10: Κωδικοποίηση των νόσων του δέρματος βάσει των κλινικών διαγνώσεων που τέθηκαν από τους δερματολόγους και οι οποίες σημειώθηκαν στα παραπεμπτικά ιστολογικής εξέτασης.

Στον πίνακα 10 παρουσιάζονται οι διάφορες κλινικές διαγνώσεις που τέθηκαν από τους δερματολόγους κατά τη διαδικασία της διαφορικής διάγνωσης και της συμπλήρωσης του παραπεμπτικού ιστολογικής εξέτασης που απευθυνόταν στον παθολογοανατόμο. Μελετήθηκαν οι διαγνωστικές προσεγγίσεις για τα τρία πρώτα τεμάχια δέρματος που ελήφθησαν ανά ασθενή ανά εξέταση, και συγκεκριμένα μέχρι έξι πιθανές διαγνώσεις για το πρώτο τεμάχιο, έως τέσσερις για το δεύτερο και μέχρι δύο για το τρίτο, καλύπτοντας πρακτικά το σύνολο των κλινικών διαγνώσεων που διατυπώθηκαν στο υλικό που μελετήθηκε. Πιο αναλυτικά τα παραπάνω παρουσιάζονται στον πίνακα 11.

Συνολικός αριθμός ιστοτεμαχίων που μελετήθηκαν ως προς την κλινική διάγνωση:
6733 (98,78% όλων των ιστοτεμαχίων)

Αριθμός ιστολογικών απαντήσεων με ένα ιστοτεμάχιο που μελετήθηκαν ως προς την κλινική διάγνωση: 5319

Αριθμός ιστολογικών απαντήσεων με δύο ιστοτεμάχια που μελετήθηκαν ως προς την κλινική διάγνωση: 452

Αριθμός ιστολογικών απαντήσεων με τρία ιστοτεμάχια που μελετήθηκαν ως προς την κλινική διάγνωση: 170

Συνολικός αριθμός διαγνώσεων που κωδικοποιήθηκαν για όλα τα ιστοτεμάχια: 12579

Συνολικός αριθμός έγκυρων κλινικών διαγνώσεων για όλα τα ιστοτεμάχια (εξαίρεση κατηγοριών 99996, 99997, 99998, 99999 του πίνακα 10): 11194

Αριθμός καταγραφών (διαγνώσεων όλων των κατηγοριών) για το πρώτο ιστοτεμάχιο: 11534

Αριθμός καταγραφών για το δεύτερο ιστοτεμάχιο: 869

Αριθμός καταγραφών για το τρίτο ιστοτεμάχιο: 176

Αριθμός έγκυρων κλινικών διαγνώσεων για το πρώτο ιστοτεμάχιο (εξαίρεση κατηγοριών 99996, 99997, 99998, 99999 του πίνακα 10): 10260

Αριθμός έγκυρων κλινικών διαγνώσεων για το δεύτερο ιστοτεμάχιο (εξαίρεση κατηγοριών 99996, 99997, 99998, 99999 του πίνακα 10): 774

Αριθμός έγκυρων κλινικών διαγνώσεων για το τρίτο ιστοτεμάχιο (εξαίρεση κατηγοριών 99996, 99997, 99998, 99999 του πίνακα 10): 160

Αριθμός έγκυρων πιθανών κλινικών διαγνώσεων ανά εξεταζόμενο ιστοτεμάχιο για το πρώτο ιστοτεμάχιο: $10260/5941 \approx 1,73$

Αριθμός έγκυρων πιθανών κλινικών διαγνώσεων ανά εξεταζόμενο ιστοτεμάχιο για το δεύτερο ιστοτεμάχιο: $774/622 \approx 1,24$

Αριθμός έγκυρων πιθανών κλινικών διαγνώσεων ανά εξεταζόμενο ιστοτεμάχιο για το τρίτο ιστοτεμάχιο: $160/170 \approx 0,94$

Αριθμός έγκυρων πιθανών κλινικών διαγνώσεων ανά εξεταζόμενο ιστοτεμάχιο για το σύνολο των ιστοτεμαχίων: $11194/6733 \approx 1,66$

Άλλος ιστός (κατηγορία 99996): 13 (από τα 6733 ιστοτεμάχια)

Αριθμός ιστοτεμαχίων δέρματος που μελετήθηκαν ως προς την κλινική διάγνωση: 6720

Χωρίς διάγνωση ή περιγραφή (κατηγορία 99998): $158/6733 \approx 2,4\%$

Πίνακας 11: Καταμέτρηση συγκεντρωτικών στοιχείων κλινικών διαγνώσεων της παρούσας καταγραφής.

Στον πίνακα 12 παρουσιάζονται οι συχνότητες και τα ποσοστά των διάφορων κλινικών διαγνώσεων για όλες τις κατηγορίες και όλα τα ιστοτεμάχια που μελετήθηκαν.

Κλινικές διαγνώσεις

Κλινική διάγνωση	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Ινώδης βλατίδα ρινός (10348)	1	,0	,0
Έκτοποι σμηγματογόνοι αδένες (10349)	1	,0	,0
Ψευδοεπιθηλιωματώδης υπερπλασία γενικά (10350)	2	,0	,0
Υπερπλασία σμηγματογόνων αδένων (10351)	3	,0	,1
Βλεννώδης κύστη (11116)	1	,0	,1

Κοκκιωματώδης χελίτιδα (11131)	1	,0	,1
Μολυσματικό κηρίο (12010)	4	,0	,1
Πομφολυγώδες μολυσματικό κηρίο (12011)	3	,0	,1
Δοθιήνας (12020)	2	,0	,1
Θυλακίτιδα μικροβιακή (12021)	4	,0	,2
Θυλακίτιδα μη προσδιορισμένη (12022)	25	,2	,4
Ηωσινοφιλική θυλακίτιδα (12029)	1	,0	,4
Κυτταρίτιδα (12030)	6	,0	,4
Κύστη γενικά (12050)	61	,5	,9
Πυοδερμία, διαπυητική δερματίτιδα (12080)	12	,1	1,0
Βλαστική πυοδερμία (12088)	4	,0	1,0
Κοινή πέμφιγα (12100)	61	,5	1,5
Βλαστική πέμφιγα (12101)	3	,0	1,6
Φυλλώδης πέμφιγα (12102)	7	,1	1,6
Παρανεοπλασματική πέμφιγα (12108)	4	,0	1,6
Ερυθηματώδης πέμφιγα (12109)	11	,1	1,7
Θυλακική υπερκεράτωση (12110)	11	,1	1,8
Νόσος Grover (12111)	19	,2	2,0
Πομφολυγώδες πεμφιγοειδές (12120)	133	1,1	3,0
Ουλωτικό πεμφιγοειδές (12121)	3	,0	3,0
Επίκτητη πομφολυγώδης επιδερμόλυση (12123)	9	,1	3,1
Ερπητοειδής δερματίτιδα (12130)	94	,7	3,9
Νόσος Sneddon-Wilkinson (12131)	13	,1	4,0
IgA γραμμική δερματοπάθεια (12132)	4	,0	4,0
Πομφολυγώδες νόσημα μη προσδιορισμένο (12139)	25	,2	4,2
Ατοπική δερματίτιδα (12200)	22	,2	4,4
Σμηγματορροϊκή δερματίτιδα (12210)	50	,4	4,8

Δερματίτιδα εξ επαφής (12250)	21	,2	4,9
Σταθερό φαρμακευτικό εξάνθημα (12271)	52	,4	5,4
Φαρμακευτικό εξάνθημα γενικά (12279)	208	1,7	7,0
Νευροδερματίτιδα (12280)	113	,9	7,9
Οζώδης κνήφη (12281)	43	,3	8,2
Κνύζα (12290)	2	,0	8,3
Ουραιμικός κνησμός (12291)	1	,0	8,3
Νομισματοειδές έκζεμα (12300)	31	,2	8,5
Δυσιδρωσικό έκζεμα (12301)	19	,2	8,7
Επιδερμιδίτιδα (12305)	8	,1	8,7
Ιδιοπαθής σταγονοειδής υπομελάνωση (12306)	1	,0	8,7
Δερματίτιδα προσδιορισμένη (12308)	70	,6	9,3
Δερματίτιδα γενικά (12309)	615	4,9	14,2
Ψωρίαση (12400)	515	4,1	18,3
Φλυκταινώδης ψωρίαση (12401)	15	,1	18,4
Συνεχής ακροδερματίτιδα του Hallopeau (12402)	1	,0	18,4
Φλυκταίνωση παλαμών, πελμάτων (12403)	27	,2	18,6
Σταγονοειδής ψωρίαση (12404)	33	,3	18,9
Ερυθροδερμική ψωρίαση (12407)	7	,1	18,9
Ανάστροφη ψωρίαση (12408)	17	,1	19,1
Λειχηνοειδής πιτυρίαση γενικά (12410)	50	,4	19,5
Χρόνια λειχηνοειδής πιτυρίαση (12411)	60	,5	19,9
Λεμφωματοειδής βλατίδωση (12412)	30	,2	20,2
Οξεία λειχηνοειδής πιτυρίαση (12413)	22	,2	20,4
Παραψωρίαση κατά μικρές πλάκες (12415)	20	,2	20,5
Παραψωρίαση κατά μεγάλες πλάκες (12416)	72	,6	21,1
Παραψωρίαση γενικά (12419)	86	,7	21,8

Ροδόχρους πιτυρίαση (12420)	76	,6	22,4
Ομαλός λειχήνας (12430)	371	2,9	25,3
Υπερτροφικός λειχήνας (12431)	27	,2	25,5
Φαρμακευτικός λειχήνας (12432)	9	,1	25,6
Ακτινικός λειχήνας (12433)	2	,0	25,6
Διαβρωτικός ομαλός λειχήνας (12434)	7	,1	25,7
Lichen planus – lupus erythematosus overlap syndrome (12435)	2	,0	25,7
Ερυθρά ιόνθιος πιτυρίαση (12440)	35	,3	26,0
Στιλπνός λειχήνας (12441)	5	,0	26,0
Γραμμικός λειχήνας (12442)	8	,1	26,1
Σύνδρομο Gianotti-Crosti (12444)	1	,0	26,1
Χρυσίζων λειχήνας (12445)	8	,1	26,2
Μελαγχρωματικός λειχήνας (12448)	61	,5	26,6
Κνίδωση εξ επαφής (12506)	1	,0	26,6
Χρόνια κνίδωση (12508)	1	,0	26,7
Κνίδωση γενικά (12509)	19	,2	26,8
Πολύμορφο ερύθημα (12510)	45	,4	27,2
Σύνδρομο Stevens-Johnson (12511)	1	,0	27,2
Τοξική επιδερμидική νεκρόλυση (12512)	1	,0	27,2
Πομφολυγώδες πολύμορφο ερύθημα (12518)	7	,1	27,2
Οζώδες ερύθημα (12520)	59	,5	27,7
Δακτυλιοειδές φυγόκεντρο ερύθημα (12531)	29	,2	27,9
Ερυθροδερμία γενικά (12539)	2	,0	28,0
Φωτοδερματίτιδα εξ επαφής (12562)	2	,0	28,0
Ηλιακή κνίδωση (12563)	1	,0	28,0
Πολύμορφο εκ φωτός εξάνθημα (12564)	56	,4	28,4
Ακτινική ποροκεράτωση (12565)	9	,1	28,5

Φωτοδερματίτιδα γενικά (12569)	46	,4	28,9
Ακτινική υπερκεράτωση (12570)	204	1,6	30,5
Χρόνια ακτινική δερματίτιδα (12571)	4	,0	30,5
Ηλιακή ελάστωση (12572)	1	,0	30,5
Ποικιλόδερμα Civate (12573)	2	,0	30,5
Ιδιοπαθής ελάστωση (12574)	1	,0	30,5
Ακτινικό κοκκίωμα (12575)	1	,0	30,6
Ακτινική χειλίτιδα (12576)	38	,3	30,9
Ακτινοδερματίτιδα (12580)	3	,0	30,9
Erythema ab igne (12590)	1	,0	30,9
Γυροειδής αλωπεκία (12630)	14	,1	31,0
Ανδρογενετική αλωπεκία (12640)	3	,0	31,0
Τριχοτιλλομανία (12653)	1	,0	31,0
Ουλωτική αλωπεκία (12660)	15	,1	31,1
Θυλακικός λειχήνας (12661)	153	1,2	32,4
Θυλακίτιδα decalvans (12662)	12	,1	32,5
Περιθυλακίτιδα capitis abscedens et suffodiens (12663)	2	,0	32,5
Ψευδογυροειδής αλωπεκία Brocq (12665)	32	,3	32,7
Μετεμμηνοπαυσιακή πρόσθια ινωτική αλωπεκία (12666)	6	,0	32,8
Ακμή (12700)	4	,0	32,8
Θερινή ακμή (12703)	1	,0	32,8
Περιστοματική δερματίτιδα (12707)	1	,0	32,8
Χημική ακμή (12708)	1	,0	32,8
Ροδόχρους νόσος (12710)	80	,6	33,5
Ρινόφυμα (12711)	3	,0	33,5
Κοκκιωματώδης ροδόχρους νόσος (12716)	3	,0	33,5
Lupus miliaris disseminatus faciei (12717)	2	,0	33,5
Σμηγματογόνος κύστη (12721)	7	,1	33,6
Πολλαπλό στεατοκύστωμα (12722)	3	,0	33,6
Δερματοΐνωμα (12723)	70	,6	34,2
Επιδερμοειδής κύστη (12724)	2	,0	34,2

Πυώδης ιδρωταδενίτιδα (12732)	4	,0	34,2
Ιδρώα (12743)	4	,0	34,2
Λεύκη (12800)	17	,1	34,4
Μεταφλεγμονώδης υπερμελάγχρωση (12810)	39	,3	34,7
Μέλασμα (12811)	2	,0	34,7
Ηλιακή φακή (12814)	9	,1	34,8
Αχρωμικός σπίλος (12815)	1	,0	34,8
Υπομελάγχρωση γενικά (12816)	5	,0	34,8
Δερματοστιξία (12818)	1	,0	34,8
Σμηγματοροϊκή υπερκεράτωση (12820)	154	1,2	36,1
Μελανίζουσα ακάνθωση (12830)	16	,1	36,2
Δικτυωτή θηλωμάτωση Gougerot-Carteaud (12833)	9	,1	36,3
Τύλος (12840)	4	,0	36,3
Επίκτητη ιχθύαση (12850)	2	,0	36,3
Κερατοδερμία γενικά (12852)	2	,0	36,3
Κερατοδερμία παλαμών- πελμάτων (12853)	1	,0	36,3
Erythrokeratoderma variabilis (12857)	2	,0	36,3
Δερματικό κέρας (12858)	49	,4	36,7
Ποροκεράτωση Mibelli (12860)	11	,1	36,8
Στικτή ποροκεράτωση (12861)	1	,0	36,8
Διάσπαρτη επιφανειακή ποροκεράτωση (12862)	1	,0	36,8
Ποροκεράτωση γενικά (12869)	10	,1	36,9
Διαπιτραίνουσα δερματοπάθεια γενικά (12870)	1	,0	36,9
Διαπιτραίνουσα θυλακίτιδα (12871)	6	,0	37,0
Νόσος Kyrle (12872)	3	,0	37,0
Αντιδραστική διαπιτραίνουσα κολλαγόνωση (12873)	4	,0	37,0
Γαγγραινώδες πυόδερμα (12880)	25	,2	37,2
Σκληροατροφικός λειχήνας (12900)	126	1,0	38,2

Ανετοδερμία γενικά (12901)	9	,1	38,3
Γραμμικό ατροφόδερμα του Moulin (12903)	1	,0	38,3
Ατροφόδερμα Pierini-Pasini (12904)	1	,0	38,3
Θυλακικό ατροφόδερμα (12905)	1	,0	38,3
Χρόνια ατροφική ακροδερματίτιδα (12906)	2	,0	38,3
Ατροφία εκ κορτικοστεροειδών (12907)	2	,0	38,4
Ουλή (12910)	29	,2	38,6
Κέγχριο (12913)	1	,0	38,6
Δακτυλιοειδές κοκκίωμα (12920)	156	1,2	39,8
Λιποειδική νεκροβίωση (12921)	26	,2	40,0
Ηωσινόφιλο κοκκίωμα (12922)	8	,1	40,1
Κοκκίωμα εκ ξένου σώματος (12923)	11	,1	40,2
Κοκκίωμα γενικά (12929)	54	,4	40,6
Ερυθηματώδης λύκος γενικά (12930)	144	1,1	41,8
Χρόνιος δισκοειδής ερυθηματώδης λύκος (12931)	415	3,3	45,1
Ύποξυς ερυθηματώδης λύκος (12932)	22	,2	45,2
Lupus profundus (12933)	4	,0	45,3
Εντοπισμένη σκληροδερμία (12940)	104	,8	46,1
Γραμμική σκληροδερμία en coup de sabre (12941)	1	,0	46,1
Calcinosis cutis (12942)	1	,0	46,1
White spot disease (12948)	9	,1	46,2
Δερματική αγγειίτιδα γενικά (12950)	119	,9	47,1
Έμμονο επηρμένο ερύθημα (12951)	6	,0	47,2
Οζώδης αγγειίτιδα (12952)	4	,0	47,2
Δικτυωτή αγγειίτιδα (12953)	1	,0	47,2
Δικτυωτή πελίδνωση (12954)	2	,0	47,2
Νόσος Αδαμαντιάδη-Behçet (12960)	5	,0	47,3

Πυογόνο κοκκίωμα (12980)	64	,5	47,8
Παθομιμία (12981)	43	,3	48,1
Σύνδρομο Sweet (12982)	11	,1	48,2
Εωσινοφιλική κυτταρίτιδα (12983)	5	,0	48,3
Άτονο έλκος (12984)	18	,1	48,4
Αμυλοειδικός λειχήνας (12985)	15	,1	48,5
Θυλακική βλεννίωση (12986)	20	,2	48,7
Νόσος Jessner (12987)	140	1,1	49,8
Καλοήθης λεμφοκυτταρική υπερπλασία (12988)	15	,1	49,9
Τραυματική βλάβη (12990)	17	,1	50,0
Διαβητική πομφόλυγα (12991)	3	,0	50,1
Ρευματικό οζίδιο (13051)	3	,0	50,1
Οζώδης πολυαρτηρίτιδα (13300)	5	,0	50,1
Κροταφική (γιγαντοκυτταρική) αρτηρίτιδα (13305)	1	,0	50,1
Λευκοκυτταροκλαστική αγγειίτιδα (13310)	16	,1	50,3
Κνιδωτική αγγειίτιδα (13311)	42	,3	50,6
Αλλεργική αγγειίτιδα Churg- Strauss (13312)	6	,0	50,6
Συστηματικός ερυθηματώδης λύκος (13320)	9	,1	50,7
Δερματομυοσίτιδα (13339)	24	,2	50,9
Σκληροδερμία γενικά (13349)	64	,5	51,4
Σύνδρομο Sjögren (13350)	1	,0	51,4
Μεικτή νόσος συνδετικού ιστού (13351)	3	,0	51,5
Νόσος Dupuytren (13720)	1	,0	51,5
Knuckle pads (13721)	2	,0	51,5
Υποτροπιάζουσα πολυχονδρίτιδα (13941)	1	,0	51,5
Βαλανοποσθίτιδα γενικά (14470)	6	,0	51,5
Διαβρωτική βαλανοποσθίτιδα (14471)	2	,0	51,5
Λευκοπλακία (14480)	14	,1	51,7
Βαλανίτιδα γενικά (14481)	6	,0	51,7

Πλασματοκυτταρική βαλανίτιδα Zoon (14482)	65	,5	52,2
Ψευδοεπιθηλιωμάτωσης υπερπλασία βαλάνου (14483)	1	,0	52,2
Balanitis xerotica obliterans (14484)	1	,0	52,2
Herpes gestationis (15264)	1	,0	52,2
Κνησμώδεις κνιδωτικές βλατίδες και πλάκες εγκυμοσύνης (15268)	1	,0	52,3
Ιχθύαση (17800)	10	,1	52,3
Συγγενής ιχθυασιοειδής ερυθροδερμία (17801)	1	,0	52,3
Υποϊδρωτική εκτοδερμική δυσπλασία (17820)	1	,0	52,3
Telangiectasia macularis eruptiva perstans (17821)	3	,0	52,4
Μαστοκυττάρωση (17822)	17	,1	52,5
Μελαγχρωματική κνίδωση (17823)	15	,1	52,6
Ακράτεια μελανίνης (17824)	2	,0	52,6
Μυρμηκιώδες θήλωμα (17825)	49	,4	53,0
Σπίλος Jadassohn (17826)	44	,3	53,4
Καλοήθης οικογενής πέμφιγα (17827)	9	,1	53,5
Νόσος Darier (17828)	20	,2	53,6
Θήλωμα, ακροχόρδωνας (17829)	76	,6	54,2
Μυρμηκιώδης επιδερμικός σπίλος (17830)	12	,1	54,3
Νευροϊνωμάτωση (17850)	3	,0	54,3
Δήγμα αράχνης (20633)	1	,0	54,3
Παρασιτική κνήφη (23570)	75	,6	54,9
Χοιραδικός λειχήνας (91183)	1	,0	54,9
Φυματώδης λύκος (91184)	19	,2	55,1
Σκληρό ερύθημα του Bazin (91185)	7	,1	55,2
Φυματίωση δέρματος γενικά (91186)	20	,2	55,3
Κοκκίωμα κολυμβητικών δεξαμενών (91188)	5	,0	55,4

Δερματική λοίμωξη από άτυπα μυκοβακτηρίδια γενικά (91189)	1	,0	55,4
Λέπρα (91300)	16	,1	55,5
Φυματιώδης λέπρα (91301)	1	,0	55,5
Ακτινομυκητίαση (91420)	5	,0	55,5
Ερυσίπελας (91460)	6	,0	55,6
Δευτερογόνος σύφιλη (91510)	13	,1	55,7
Κορμιώματα (91520)	1	,0	55,7
Απλός έρπης γεννητικών οργάνων (91600)	5	,0	55,7
Οξυτενές κονδύλωμα (91630)	45	,4	56,1
Γιγαντιαίο κονδύλωμα Buschke- Löwenstein (91631)	2	,0	56,1
Νόσος Lyme (91690)	6	,0	56,2
Χρόνιο μεταναστευτικό ερύθημα (91691)	5	,0	56,2
Απλός έρπης γενικά (92000)	3	,0	56,2
Eczema herpeticum (92001)	1	,0	56,2
Ανεμευλογιά (92010)	1	,0	56,2
Έρπης ζωστήρας (92020)	5	,0	56,3
Μυρμηκία (92071)	40	,3	56,6
Νόσος Orf (92080)	2	,0	56,6
Μολυσματική τέρμινθος (92081)	7	,1	56,7
Νόσος χειρών-ποδών-στόματος (92084)	2	,0	56,7
Ιογενές εξάνθημα γενικά (92340)	6	,0	56,7
Λοίμωξη από ιό παρωνα (92344)	1	,0	56,7
Μυκητίαση γενικά (92350)	40	,3	57,1
Θυλακίτιδα μυκητιασική (92351)	3	,0	57,1
Δερματοφυτία (92352)	6	,0	57,1
Tinea incognito (92353)	1	,0	57,1
Ποικιλόχρους πιτυρίαση (92360)	3	,0	57,2
Σποροτρίχωση (92420)	2	,0	57,2
(92490)	12	,1	57,3
Δερματική λειψμανίαση (92551)	30	,2	57,5
Cutaneous larva migrans (92769)	1	,0	57,5
Ψώρα (92860)	15	,1	57,6
Κοκκίωμα μεταψωρικό (92861)	4	,0	57,7

Γαγγραινώδες έκθυμα (92965)	2	,0	57,7
Γιγαντοκυτταρικός όγκος γενικά (93401)	2	,0	57,7
Κακώθες μελάνωμα (93430)	104	,8	58,5
Αμελανωτικό μελάνωμα (93431)	9	,1	58,6
Επιφανειακώς επεκτεινόμενο κακώθες μελάνωμα (93432)	3	,0	58,6
Μεταστατικές εστίες μελανώματος (93433)	1	,0	58,6
Οζώδες μελάνωμα (93434)	1	,0	58,6
Καρκίνωμα Merkel (93435)	2	,0	58,7
Γλομαγγείωμα (93436)	1	,0	58,7
Επιθηλίωμα γενικά (93440)	186	1,5	60,1
Βασικοκυτταρικό καρκίνωμα (93441)	1012	8,0	68,2
Μελαγχρωματικό βασικοκυτταρικό καρκίνωμα (93442)	24	,2	68,4
Ινοεπιθηλίωμα (93443)	1	,0	68,4
Ακανθοκυτταρικό καρκίνωμα (93448)	436	3,5	71,9
Κερατοακάνθωμα (93449)	50	,4	72,3
Σάρκωμα Kaposi (93460)	39	,3	72,6
Σάρκωμα Kaposi συσχετιζόμενο με AIDS (93461)	3	,0	72,6
Βακτηριακή αγγειομάτωση (93462)	2	,0	72,6
Ακροαγγειοδερματίτιδα (93463)	6	,0	72,7
Νόσος Paget (93500)	8	,1	72,7
Σύνδρομο καρκινοειδούς (93751)	1	,0	72,7
Δερματικές μεταστάσεις εσωτερικής κακοήθειας (93790)	10	,1	72,8
Λεμφοϋπερπλαστικό νόσημα γενικά (93810)	2	,0	72,8
Υπερεωσινοφιλικό σύνδρομο (93811)	1	,0	72,8
Λευχαιμία γενικά (93812)	7	,1	72,9
Δερματικό λέμφωμα γενικά (93840)	52	,4	73,3
Σπογγοειδής μυκητίαση (93841)	119	,9	74,3

Δερματικό Τ-λέμφωμα γενικά (93843)	27	,2	74,5
Δερματικό Β-λέμφωμα γενικά (93844)	6	,0	74,5
Κακοήθης λεμφωματοειδής βλατίδωση, CD30+ δερματική Τ-υπερπλασία (93866)	2	,0	74,5
Μυελοδυσπλαστικό σύνδρομο (93946)	2	,0	74,5
Ιστιοκυττάρωση γενικά (93960)	4	,0	74,6
Κακοήθης ινώδης ιστοκύττωμα (93961)	1	,0	74,6
Ιστιοκυττάρωση Langerhans (93962)	1	,0	74,6
Δερματοϊνοσάρκωμα προέχον (93970)	6	,0	74,6
Ινοσάρκωμα (93971)	1	,0	74,6
Lentigo maligna melanoma (94031)	8	,1	74,7
Κακοήθης φακή (94032)	31	,2	75,0
Νόσος Bowen (94041)	162	1,3	76,2
Ερυθροπλασία Queyrat (94074)	81	,6	76,9
Μποβеноειδής βλατίδωση (94075)	20	,2	77,0
Λίπωμα (94170)	20	,2	77,2
Αιμαγγείωμα γενικά (94180)	37	,3	77,5
Λεμφαγγείωμα (94181)	6	,0	77,5
Φλεβική λίμνη (94182)	3	,0	77,6
Αιμαγγειοενδοθηλίωμα (94183)	1	,0	77,6
Αγγειοκεράτωμα (94185)	6	,0	77,6
Μελαγχρωματικός σπίλος γενικά (94220)	880	7,0	84,6
Συνδεσμικός, μεικτός, χοριακός σπίλος (94221)	93	,7	85,4
Εφηλίδα (94222)	3	,0	85,4
Δυσπλαστικός σπίλος (94223)	68	,5	85,9
Σπίλος Spitz (94224)	2	,0	85,9
Κυανός σπίλος (94225)	21	,2	86,1
Συγγενής σπίλος γενικά (94226)	7	,1	86,2

Καλοήγη νεοπλάσματα του δέρματος γενικά (94230)	2	,0	86,2
Τριχοεπιθηλίωμα (94231)	4	,0	86,2
Τριχοθυλακίωμα (94232)	1	,0	86,2
Αγγειοϊνωμα (94233)	1	,0	86,2
Εκκρινές πόρωμα (94234)	3	,0	86,3
Θηλώδες συριγγοκυσταδένωμα (94235)	2	,0	86,3
Σμηγματογόνο αδένωμα (94236)	7	,1	86,3
Νευροϊνωμα (94237)	8	,1	86,4
Συρίγγωμα (94238)	6	,0	86,4
Κυσταδένωμα (94239)	3	,0	86,5
Πιλοματρίκωμα (94240)	1	,0	86,5
Ίνωμα γενικά (94241)	4	,0	86,5
Τριχειλήμωμα (94242)	1	,0	86,5
Ισθμίκωμα (94243)	1	,0	86,5
Τριχοδισκίωμα (94244)	1	,0	86,5
Ακάνθωμα εκ διαυγών κυττάρων (94245)	1	,0	86,5
Λειομύωμα (94250)	2	,0	86,5
Μαστοκύττωμα (94470)	2	,0	86,6
Αναφυλακτοειδής πορφύρα Henoch-Schönlein (94690)	8	,1	86,6
Πορφύρα γενικά (94692)	12	,1	86,7
Εκζεματοειδής πορφύρα Δούκα- Καπετανάκη (94693)	15	,1	86,8
Τριχοειδίτιδα γενικά (94694)	9	,1	86,9
Νόσος Schamberg (94695)	11	,1	87,0
Γεροντική πορφύρα (94696)	1	,0	87,0
Ουδετεροφιλική δερματοπάθεια μη προσδιορισμένη (94710)	2	,0	87,0
Σαρκοείδωση δέρματος (94863)	144	1,1	88,2
Χειμετλοειδής λύκος (94864)	3	,0	88,2
Κρυσταλλοειδής (94891)	2	,0	88,2
Graft versus host disease (94899)	1	,0	88,2
Μεταβολικό νόσημα γενικά (95000)	1	,0	88,2
Προκνημιαίο μυζοίδημα (95039)	1	,0	88,2

Νόσημα θησαυρισμού γενικά (95750)	4	,0	88,3
Ξάνθωμα (95780)	16	,1	88,4
Ξανθέλασμα (95781)	1	,0	88,4
Ελαστικό ψευδοξάνθωμα (95782)	3	,0	88,4
Κολλαγόνωμα (95783)	4	,0	88,5
Εξανθηματικό ξάνθωμα (95784)	1	,0	88,5
Πορφυρία (95800)	1	,0	88,5
Όψιμη δερματική πορφυρία (95801)	5	,0	88,5
Ψευδοπορφυρία (95810)	1	,0	88,5
Αμυλοείδωση γενικά (95850)	5	,0	88,6
Λιπωμάτωση γενικά (95882)	1	,0	88,6
Παρανεοπλασματική εκδήλωση γενικά (96000)	22	,2	88,7
Νεκρολυτικό μεταναστευτικό ερύθημα (96001)	1	,0	88,8
Erythema gyratum repens (96002)	2	,0	88,8
Επώδυνο οζίδιο ωτός (98610)	8	,1	88,8
(99831)	17	,1	89,0
Λεμφοίδημα (99890)	2	,0	89,0
Άλλος ιστός (99996)	13	,1	89,1
Κλινική περιγραφή (99997)	184	1,5	90,6
(99998)	158	1,3	91,8
Άλλο μη προσδιοριζόμενο νόσημα (99999)	1033	8,2	100,0
Σύνολο	12579	100,0	

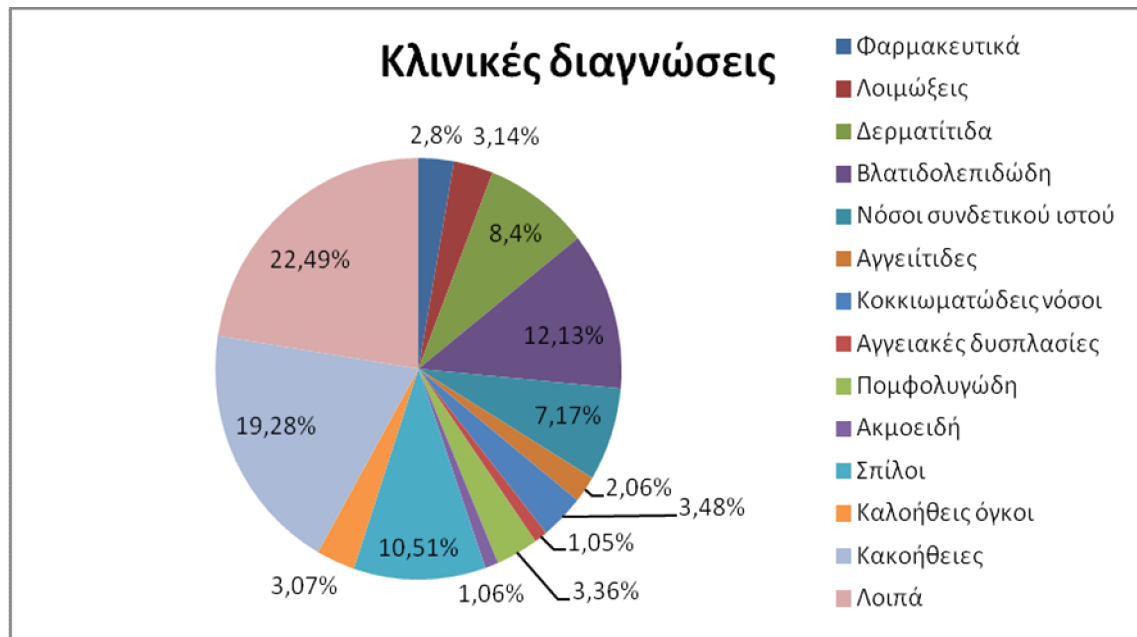
Πίνακας 12: Συχνότητες και ποσοστά των κλινικών διαγνώσεων για το σύνολο των ιστοτεμαχίων οι οποίες τέθηκαν κατά τη διαδικασία της διαφορικής διάγνωσης (οι αριθμοί της στήλης «κλινική διάγνωση» ανταποκρίνονται στην κωδικοποίηση του πίνακα 10).

Τα ποσοστά του πίνακα 12 αναφέρονται στο συνολικό αριθμό διαγνώσεων που κωδικοποιήθηκαν για όλα τα ιστοτεμάχια (12579). Όπως προκύπτει οι συχνότερες κλινικές διαγνώσεις που τέθηκαν από τους δερματολόγους, ως συγκεκριμένη έκφραση της διαγνωστικής τους υποψίας, είχαν ως εξής: βασικοκυτταρικό επιθηλίωμα 8%, μελαγχρωματικός σπίλος γενικά 7%, δερματίτιδα γενικά 4,9%, ψωρίαση 4,1%, ακανθοκυτταρικό επιθηλίωμα 3,5%, χρόνιος δισκοειδής ερυθρηματώδης λύκος 3,3%, ομαλός λειχήνας 2,9%, φαρμακευτικό εξάνθημα γενικά 1,7%, ακτινική υπερκεράτωση 1,6%, επιθηλίωμα γενικά 1,5%, νόσος Bowen 1,3%, σμηγματοροϊκή υπερκεράτωση 1,2%, δακτυλιοειδές κοκκίωμα 1,2%, θυλακικός λειχήνας 1,2%, πομφολυγώδες πεμφιγοειδής 1,1%, νόσος Jessner 1,1%, σαρκοείδωση δέρματος 1,1%, ερυθρηματώδης λύκος γενικά 1,1%, σκληροατροφικός λειχήνας 1%, νευροδερματίτιδα 0,9%, σπογγοειδής μυκητίαση 0,9%, δερματική αγγειίτιδα γενικά 0,9%, κακόηθες μελάνωμα γενικά 0,8%, εντοπισμένη σκληροδερμία (morphea) 0,8%, ενώ χωρίς καθόλου διάγνωση ή περιγραφή 1,3%, κλινική περιγραφή 1,5% και άλλη διάγνωση εκτός των προσδιοριζόμενων 8,2%. Διευκρινιστικά σημειώνεται ότι το ποσοστό των χωρίς διάγνωση (2,4%) του πίνακα 11, αναφέρεται στο σύνολο των ιστοτεμαχίων (6733), δηλαδή 158/6733 ιστοτεμάχια χωρίς κλινική διάγνωση. Αντίθετα το ποσοστό 1,3% αναφέρεται στο μερίδιο της μη αναγραφής κάποιας κλινικής διάγνωσης από το σύνολο των κλινικών διαγνώσεων που έγιναν ή έπρεπε να γίνουν, δηλαδή 158/12579. Υπενθυμίζεται ότι οι κλινικές διαγνώσεις που ήταν απαραίτητο να γίνουν για τη συμπλήρωση του παραπεμπτικού ήταν τουλάχιστον μία για κάθε ιστοτεμάχιο, και αυτές που έγιναν ήταν μέχρι έξι για το πρώτο ιστοτεμάχιο, μέχρι τέσσερις για το δεύτερο και μέχρι δύο για το τρίτο.

Γενικεύοντας τις παραπάνω διαγνώσεις ώστε να συμπεριληφθούν οι αντίστοιχες κατηγορίες τους προκύπτουν τα εξής: πομφολυγώδεις νόσοι 2,89%

(3,24%), φαρμακευτικά εξανθήματα 2,07% (2,32%), ψωρίαση 4,89% (5,49%), δερματίτιδα (εξωγενής, ενδογενής) 6,58% (7,4%), ομαλός λειχήνας και λειχηνοειδείς αντιδράσεις 5,2% (5,83%), ουλωτική αλωπεκία (και νοσήματα που την προκαλούν) 5,21% (5,85%), νοσήματα συνδετικού ιστού (λύκος, σκληροδερμία, δερματομυοσίτιδα, νόσος Sjögren, μεικτή νόσος συνδετικού ιστού) 6,36% (7,15%), επιθηλώματα (βασικοκυτταρικό, ακανθοκυτταρικό, κερατοακάνθωμα) 13,59% (15,27%), κακοήγη μελανώματα (και κακοήθης φακή) 1,25% (1,4%). Σημειώνεται ότι εκτός παρένθεσης αναγράφεται το ποσοστό επί των συνολικών καταγραφών (12579), ενώ εντός παρένθεσης το ποσοστό επί των συνολικών έγκυρων κλινικών διαγνώσεων (11194) μετά την εξαίρεση των κατηγοριών 99996-99999 του πίνακα 10.

Γενικεύοντας περαιτέρω σε ευρύτερη ομαδοποίηση λαμβάνουμε τα εξής ποσοστά από το σύνολο των έγκυρων πιθανών διαγνώσεων (11194): κακοήγη νοσήματα 19,28%, βλατιδολεπιδώδεις δερματοπάθειες (ψωρίαση, λειχήνας, λειχηνοειδής πιτυρίαση, ροδόχρους πιτυρίαση, ερυθρά ιόνθιος πιτυρίαση) 12,13%, σπίλοι (μελαγχρωματικοί και μη) 10,51%, δερματίτιδα 8,4%, νόσοι συνδετικού ιστού 7,17%, κοκκιωματώδεις νόσοι 3,48%, πομφολυγώδη νοσήματα 3,36%, λοιμώξεις δέρματος 3,14%, καλοήθεις όγκοι και κύστες 3,07%, φαρμακευτικά εξανθήματα και πολύμορφο ερύθημα 2,8%, αγγειίτιδες 2,06%, ακμή και ακμοειδή εξανθήματα 1,06%, αγγειακές δυσπλασίες 1,05% (σχήμα 5).

Σχήμα 5: Κυκλικό διάγραμμα των πιθανών κλινικών διαγνώσεων (ομαδοποιημένων).

Χρησιμοποιώντας τη δοκιμασία χ^2 στην παραπάνω ομαδοποίηση προκύπτει $\chi^2=9396,640$, $p<0,001$ για τις κλινικές διαγνώσεις που προτάθηκαν για όλα τα υπό μελέτη ιστοτεμάχια. Δηλαδή δεν επιβεβαιώνεται η αρχική υπόθεση της δοκιμασίας ότι οι διάφορες διαγνώσεις κατά ομάδες έχουν την ίδια πιθανότητα να τεθούν (ακολουθούν μια κατανομή που οι συχνότητες τους αναμένονται να είναι ίσες) κατά τη διαδικασία της διαφορικής διάγνωσης ή αλλιώς οι μεταξύ τους διαφορές είναι στατιστικά σημαντικές.

5.5 ΔΙΑΦΟΡΟΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΔΕΡΜΑΤΟΠΑΘΕΙΩΝ

Όπως αναφέρθηκε κάθε ιστοτεμάχιο που λήφθηκε με βιοψία και παραπέμφθηκε για ιστολογική εξέταση συνοδεύτηκε από μια σειρά πιθανών διαγνώσεων οι οποίες ήταν μέχρι έξι για το πρώτο ιστοτεμάχιο, μέχρι τέσσερις για το δεύτερο και μέχρι δύο για το τρίτο. Για κάθε κλινική διάγνωση αποδόθηκε συγκεκριμένος κωδικός όπως περιγράφηκε στην παράγραφο 5.4. Στη συνέχεια, μετά από κατάλληλο μετασχηματισμό των δεδομένων για επιλεγμένους κωδικούς, έγινε ανάλυση των συχνοτήτων των νοσημάτων τα οποία συνδυάστηκαν σε κάθε περίπτωση με τα υπό μελέτη νοσήματα. Μ' αυτό τον τρόπο αναλύθηκε η διαφορική διάγνωση που τέθηκε από τους δερματολόγους σε συνδυασμό με τα συγκεκριμένα νοσήματα. Τα νοσήματα που μελετήθηκαν ως προς τη διαφορική τους διάγνωση ήταν η κοινή πέμφιγα, το πομφολυγώδες πεμφιγοειδές, η δερματίτιδα, η ψωρίαση, ο ομαλός λειχήνας, οι ακτινικές υπερκερατώσεις, οι σμηγματορροϊκές υπερκερατώσεις, το δακτυλιοειδές κοκκίωμα, τα κακοήγη μελάνωμα, το βασικοκυτταρικό καρκίνωμα, το ακανθοκυτταρικό καρκίνωμα, τα επιθηλιώματα γενικά, το σάρκωμα Kaposi, και τα δερματικά λεμφώματα. Αναλυτικά τα στοιχεία για κάθε περίπτωση παρουσιάζονται στους πίνακες 13-26.

Κοινή πέμφιγα

ΔΔ	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Πυοδερμία (12080)	1	1,0	1,0
Βλαστική πέμφιγα (12101)	1	1,0	2,0
Ερυθματώδης πέμφιγα (12109)	1	1,0	3,0
Πομφολυγώδες πεμφιγοειδές (12120)	37	37,4	40,4
Πομφολυγώδης επιδερμόλυση επίκτητη (12123)	1	1,0	41,4

Ερπητοειδής δερματίτιδα (12130)	8	8,1	49,5
Νόσος Sneddon-Wilkinson (12131)	1	1,0	50,5
IgA γραμμική δερματοπάθεια (12132)	1	1,0	51,5
Πομφολυγώδες νόσημα μη προσδιοριζόμενο (12139)	2	2,0	53,5
Φαρμακευτικό εξάνθημα (12279)	3	3,0	56,6
Νομισματοειδές έκζεμα (12300)	1	1,0	57,6
Δερματίτιδα προσδιορισμένη (12308)	2	2,0	59,6
Δερματίτιδα (12309)	4	4,0	63,6
Ψωρίαση (12400)	2	2,0	65,7
Ανάστροφη ψωρίαση (12408)	1	1,0	66,7
Οξεία λειχηνοειδής πιτυρίαση (12413)	1	1,0	67,7
Παραψωρίαση κατά μεγάλες πλάκες (12416)	1	1,0	68,7
Ομαλός λειχήνας (12430)	1	1,0	69,7
Διαβρωτικός λειχήνας (12434)	3	3,0	72,7
Πολύμορφο ερύθημα (12510)	2	2,0	74,7
Σύνδρομο Stevens-Johnson (12511)	1	1,0	75,8
Πομφολυγώδες πολύμορφο ερύθημα (12518)	1	1,0	76,8
Ροδόχρους νόσος (12710)	1	1,0	77,8
Δισκοειδής ερυθρμ. λύκος (12931)	2	2,0	79,8
Δερματική αγγειίτιδα γενικά (12950)	1	1,0	80,8
Νόσος Hailey-Hailey (17827)	1	1,0	81,8
Παρασιτική κνήφη (23570)	2	2,0	83,8
Φυματίωση δέρματος (91186)	1	1,0	84,8
Ανεμευλογία (92010)	1	1,0	85,9
Μυκητίαση γενικά (92350)	1	1,0	86,9
Επιθηλίωμα γενικά (93440)	1	1,0	87,9
Ακανθοκυτταρικό επιθηλίωμα (93448)	1	1,0	88,9
Σαρκοείδωση (94863)	1	1,0	89,9

Άλλο μη προσδιοριζόμενο νόσημα (99999)	10	10,1	100,0
Σύνολο	99	100,0	

Πίνακας 13: Διαφορική διάγνωση κοινής πέμφιγας (κωδικός 12100). Οι αριθμοί της στήλης «ΔΔ» ανταποκρίνονται στην κωδικοποίηση του πίνακα 10.

Πομφολυγώδες πεμφιγοειδές

ΔΔ	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Θυλακίτιδα (12022)	2	1,0	1,0
Κοινή πέμφιγα (12100)	37	18,5	19,5
Παρανεοπλασματική πέμφιγα (12108)	1	,5	20,0
Νόσος Grover (12111)	2	1,0	21,0
Ουλωτικό πεμφιγοειδές (12121)	1	,5	21,5
Πομφολυγώδης επιδερμόλυση επίκτητη (12123)	4	2,0	23,5
Ερπητοειδής δερματίτιδα (12130)	26	13,0	36,5
Νόσος Sneddon-Wilkinson (12131)	1	,5	37,0
Πομφολυγώδες νόσημα μη προσδιοριζόμενο (12139)	4	2,0	39,0
Φαρμακευτικό εξάνθημα (12279)	10	5,0	44,0
Νευροδερματίτιδα (12280)	2	1,0	45,0
Δερματίτιδα προσδιορισμένη (12308)	1	,5	45,5
Δερματίτιδα (12309)	16	8,0	53,5
Ψωρίαση (12400)	1	,5	54,0
Λεμφωματοειδής βλατίδωση (12412)	1	,5	54,5
Παραψωρίαση (12419)	2	1,0	55,5
Ομαλός λειχήνας (12430)	4	2,0	57,5
Διαβρωτικός λειχήνας (12434)	3	1,5	59,0
Κνίδωση (12509)	1	,5	59,5
Πολύμορφο ερύθημα (12510)	3	1,5	61,0

Σύνδρομο Stevens-Johnson (12511)	1	,5	61,5
Πομφολυγώδες πολύμορφο ερύθημα (12518)	3	1,5	63,0
Δακτυλιοειδές κοκκίωμα (12920)	1	,5	63,5
Ερυθηματώδης λύκος (12930)	1	,5	64,0
Δερματική αγγειίτιδα γενικά (12950)	4	2,0	66,0
Παθομιμία (12981)	2	1,0	67,0
Θυλακική βλεννίωση (12986)	1	,5	67,5
Νόσος Jessner (12987)	1	,5	68,0
Τραυματική πομφόλυγα (12990)	2	1,0	69,0
Πομφόλυγες διαβητικού (12991)	3	1,5	70,5
Δερματομυοσίτιδα (13339)	1	,5	71,0
Παρασιτική κνήφη (23570)	14	7,0	78,0
Ερυσίπελας (91460)	1	,5	78,5
Νόσος Lyme (91690)	1	,5	79,0
Έρπης ζωστήρας (92020)	1	,5	79,5
Σπογγοειδής μυκητίαση (93841)	1	,5	80,0
Πορφύρα γενικά (94692)	1	,5	80,5
Πορφυρίες (95800)	1	,5	81,0
Ψευδοπορφυρία (95810)	1	,5	81,5
Παρανεοπλασματική εκδήλωση γενικά (96000)	3	1,5	83,0
Νεκρολυτικό μεταναστευτικό ερύθημα (96001)	1	,5	83,5
Erythema gyratum repens (96002)	1	,5	84,0
Κλινική περιγραφή (99997)	3	1,5	85,5
Άλλο μη προσδιοριζόμενο νόσημα (99999)	29	14,5	100,0
Σύνολο	200	100,0	

Πίνακας 14: Διαφορική διάγνωση πομφολυγώδους πεμφιγοειδούς (κωδικός 12120).

Οι αριθμοί της στήλης «ΔΔ» ανταποκρίνονται στην κωδικοποίηση του πίνακα 10.

Δερματίτιδα

ΔΔ	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Μολυσματικό κηρίο (12010)	1	,1	,1
Θυλακίτιδα (12022)	2	,2	,3
Πυοδερμία (12080)	2	,2	,4
Κοινή πέμφιγα (12100)	6	,5	,9
Φυλλώδης πέμφιγα (12102)	1	,1	1,0
Θυλακική υπερκεράτωση (12110)	2	,2	1,2
Νόσος Grover (12111)	4	,3	1,6
Πομφολυγώδες πεμφιγοειδές (12120)	17	1,5	3,0
Ουλωτικό πεμφιγοειδές (12121)	1	,1	3,1
Πομφολυγώδης επιδερμόλυση επίκτητη (12123)	1	,1	3,2
Ερπητοειδής δερματίτιδα (12130)	34	2,9	6,1
Νόσος Sneddon-Wilkinson (12131)	1	,1	6,2
Πομφολυγώδες νόσημα γενικά (12139)	5	,4	6,6
Ατοπική δερματίτιδα (12200)	1	,1	6,7
Σμηγματορροϊκή δερματίτιδα (12210)	7	,6	7,3
Σταθερό φαρμακευτικό εξάνθημα (12271)	3	,3	7,6
Φαρμακευτικό εξάνθημα γενικά (12279)	56	4,8	12,4
Νευροδερματίτιδα (12280)	11	,9	13,4
Οζώδης κνήφη (12281)	6	,5	13,9
Κνύζα (12290)	1	,1	14,0
Ουραιμικός κνησμός (12291)	1	,1	14,1
Νομισματοειδές έκζεμα (12300)	2	,2	14,2
Δυσιδρωσικό έκζεμα (12301)	1	,1	14,3
Επιδερμιδίτιδα (12305)	2	,2	14,5
Ψωρίαση (12400)	221	19,0	33,6

Φλυκταινώδης ψωρίαση (12401)	3	,3	33,8
Ακροδερματίτιδα του Hallopeau (12402)	1	,1	33,9
Φλυκταίνωση παλαμών-πελμάτων (12403)	12	1,0	34,9
Σταγονοειδής ψωρίαση (12404)	7	,6	35,5
Ερυθροδερμική ψωρίαση (12407)	1	,1	35,7
Ανάστροφη ψωρίαση (12408)	7	,6	36,2
Λειχηνοειδής πιτυρίαση γενικά (12410)	11	,9	37,2
Χρόνια λειχηνοειδής πιτυρίαση (12411)	11	,9	38,1
Οξεία λειχηνοειδής πιτυρίαση (12413)	3	,3	38,4
Παραψωρίαση κατά μικρές πλάκες (12415)	12	1,0	39,4
Παραψωρίαση κατά μεγάλες πλάκες (12416)	47	4,1	43,5
Παραψωρίαση γενικά (12419)	32	2,8	46,2
Ροδόχρους πιτυρίαση (12420)	25	2,2	48,4
Ομαλός λειχήνας (12430)	66	5,7	54,1
Υπερτροφικός ομαλός λειχήνας (12431)	4	,3	54,4
Φαρμακευτικός λειχήνας (12432)	1	,1	54,5
Διαβρωτικός λειχήνας (12434)	1	,1	54,6
Ερυθρά ιόνθιος πιτυρίαση (12440)	10	,9	55,5
Lichen striatus (12442)	2	,2	55,7
Χρυσίζων λειχήνας (12445)	2	,2	55,8
Μελαγχρωματικός λειχήνας (12448)	1	,1	55,9
Κνίδωση εξ επαφής (12506)	1	,1	56,0
Κνίδωση μη προσδιορισμένη (12509)	1	,1	56,1
Πολύμορφο ερύθημα (12510)	5	,4	56,5
Οζώδες ερύθημα (12520)	1	,1	56,6

Δακτυλιοειδές φυγόκεντρο ερύθημα (12531)	4	,3	56,9
Πολύμορφο εκ φωτός εξάνθημα (12564)	2	,2	57,1
Ακτινική ποροκεράτωση (12565)	2	,2	57,3
Φωτοδερματίτιδα γενικά (12569)	6	,5	57,8
Ακτινική υπερκεράτωση (12570)	5	,4	58,2
Ακτινική χειλίτιδα (12576)	1	,1	58,3
Ακτινοδερματίτιδα γενικά (12580)	1	,1	58,4
Erythema ab igne (12590)	1	,1	58,5
Θυλακικός λειχήνας (12661)	2	,2	58,7
Ακμή (12700)	1	,1	58,8
Ροδόχρους νόσος (12710)	8	,7	59,4
Lupus miliaris faciei (12717)	1	,1	59,5
Δερματοΐνωμα (12723)	2	,2	59,7
Δικτυωτή θηλωμάτωση Gougerot-Carteaud (12833)	1	,1	59,8
Κερατοδερμία γενικά (12852)	2	,2	60,0
Ερυθροκερατοδερμία (12857)	2	,2	60,1
Ποροκεράτωση (12869)	1	,1	60,2
Σκληροατροφικός λειχήνας (12900)	8	,7	60,9
Δακτυλιοειδές κοκκίωμα (12920)	17	1,5	62,4
Λιποειδική νεκροβίωση (12921)	2	,2	62,6
Κοκκιωματώδης νόσος γενικά, κοκκίωμα γενικά (12929)	1	,1	62,6
Ερυθρηματώδης λύκος γενικά (12930)	10	,9	63,5
Δισκοειδής ερυθρηματώδης λύκος (12931)	41	3,5	67,0
Ύποξυς ερυθρηματώδης λύκος (12932)	1	,1	67,1
Εντοπισμένη σκληροδερμία (12940)	8	,7	67,8
White spot disease (12948)	1	,1	67,9

Δερματική αγγειίτιδα γενικά (12950)	13	1,1	69,0
Δικτυωτή πελίδνωση (12954)	1	,1	69,1
Παθομιμία (12981)	4	,3	69,5
Θυλακική βλεννίνωση (12986)	1	,1	69,5
Νόσος Jessner (12987)	17	1,5	71,0
Lymphocytoma cutis (12988)	1	,1	71,1
Λευκοκυτταροκλαστική αγγειίτιδα, αγγειίτιδα εξ υπερευαισθησίας (13310)	1	,1	71,2
Κνιδωτική αγγειίτιδα (13311)	7	,6	71,8
Συστηματικός ερυθηματώδης λύκος (13320)	1	,1	71,9
Δερματομυοσίτιδα (13339)	6	,5	72,4
Σκληροδερμία μη προσδιορισμένη (13349)	3	,3	72,6
Πλασματοκυτταρική βαλανίτιδα Zoon (14482)	1	,1	72,7
Κοινή ιχθύαση (17800)	3	,3	73,0
Telangiectasia macularis eruptiva perstans (17821)	1	,1	73,1
Μαστοκυττάρωση (17822)	1	,1	73,2
Νόσος Hailey-Hailey (17827)	3	,3	73,4
Νόσος Darier (17828)	4	,3	73,8
Παρασιτική κνήφη (23570)	10	,9	74,6
Λέπρα (91300)	1	,1	74,7
Ερυσίπελας (91460)	1	,1	74,8
Σύφιλη δευτερογόνος (91510)	2	,2	75,0
Απλός έρπης γεννητικών οργάνων (91600)	2	,2	75,2
Οξυτενή κονδυλώματα (91630)	1	,1	75,2
Νόσος Lyme (91690)	1	,1	75,3
Χρόνιο μεταναστευτικό ερύθημα (91691)	1	,1	75,4
92001	1	,1	75,5
Eczema herpeticum (92020)	1	,1	75,6
Μυρμηκίες (92071)	2	,2	75,8
Μυκητίαση γενικά (92350)	11	,9	76,7
Θυλακίτιδα μυκητιασική (92351)	1	,1	76,8

Δερματοφυτία (92352)	3	,3	77,0
Tinea incognito (92353)	1	,1	77,1
Ποικιλόχρους πιτυρίαση (92360)	1	,1	77,2
Δερματική λείσμανίαση (92551)	2	,2	77,4
Ψώρα (92860)	5	,4	77,8
Επιθηλίωμα γενικά (93440)	2	,2	78,0
Βασικοκυτταρικό καρκίνωμα (93441)	6	,5	78,5
Νόσος Paget (93500)	3	,3	78,8
Λευχαιμία γενικά (93812)	1	,1	78,9
Δερματικό λέμφωμα γενικά (93840)	11	,9	79,8
Σπογγοειδής μυκητίαση (93841)	46	4,0	83,8
Δερματικό Τ-λέμφωμα γενικά (93843)	3	,3	84,0
Δερματικό Β-λέμφωμα γενικά (93844)	1	,1	84,1
Μυελοδυσπλαστικό σύνδρομο (93946)	1	,1	84,2
Ιστιοκυττάρωση γενικά (93960)	1	,1	84,3
Νόσος Bowen (94041)	9	,8	85,1
Ερυθροπλασία Queyrat (94074)	1	,1	85,2
Αιμαγγείωμα γενικά (94180)	1	,1	85,2
Λεμφαγγείωμα (94181)	1	,1	85,3
Πορφύρα γενικά (94692)	1	,1	85,4
Εκζεματοειδής πορφύρα Δούκα-Καπετανάκη (94693)	4	,3	85,8
Τριχοειδίτιδα γενικά (94694)	3	,3	86,0
Νόσος Schamberg (94695)	3	,3	86,3
Σαρκοείδωση δέρματος (94863)	4	,3	86,6
Graft versus host disease (94899)	1	,1	86,7
Ξάνθωμα (95780)	1	,1	86,8
Παρανεοπλασματική εκδήλωση γενικά (96000)	6	,5	87,3

Erythema gyratum repens (96002)	1	,1	87,4
Δερματίτιδα εκ στάσεως (99831)	1	,1	87,5
Κλινική περιγραφή (99997)	5	,4	87,9
Άλλο μη προσδιοριζόμενο νόσημα (99999)	140	12,1	100,0
Σύνολο	1161	100,0	

Πίνακας 15: Διαφορική διάγνωση δερματίτιδας (κωδικοί 12308 και 12309). Οι αριθμοί της στήλης «ΔΔ» ανταποκρίνονται στην κωδικοποίηση του πίνακα 10.

Ψωρίαση

ΔΔ	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Θυλακίτιδα (12022)	2	,2	,2
Κοινή πέμφιγα (12100)	2	,2	,5
Ερυθηματώδης πέμφιγα (12109)	3	,4	,9
Θυλακική υπερκεράτωση (12110)	1	,1	1,0
Πομφολυγώδες πεμφιγοειδές (12120)	1	,1	1,1
Ερπητοειδής δερματίτιδα (12130)	3	,4	1,5
Πομφολυγώδες νόσημα μη προσδιορισμένο (12139)	1	,1	1,6
Ατοπική δερματίτιδα (12200)	4	,5	2,1
Σμηγματορροϊκή δερματίτιδα (12210)	15	1,9	4,0
Δερματίτιδα εξ επαφής (12250)	5	,6	4,6
Σταθερό φαρμακευτικό εξάνθημα (12271)	4	,5	5,1
Φαρμακευτικό εξάνθημα γενικά (12279)	20	2,5	7,5
Νευροδερματίτιδα (12280)	18	2,2	9,8
Οζώδης κνήφη (12281)	3	,4	10,1
Νομισματοειδές έκζεμα (12300)	5	,6	10,8
Δυσιδρωσικό έκζεμα (12301)	5	,6	11,4

Δερματίτιδα προσδιορισμένη (12308)	28	3,5	14,9
Δερματίτιδα (12309)	193	23,9	38,7
Συνεχής ακροδερματίτιδα του Hallopeau (12402)	1	,1	38,9
Φλυκταίνωση παλαμών, πελμάτων (12403)	8	1,0	39,9
Λειχηνοειδής πιτυρίαση γενικά (12410)	15	1,9	41,7
Χρόνια λειχηνοειδής πιτυρίαση (12411)	15	1,9	43,6
Λεμφωματοειδής βλατίδωση (12412)	1	,1	43,7
Οξεία λειχηνοειδής πιτυρίαση (12413)	1	,1	43,8
Παραψωρίαση κατά μικρές πλάκες (12415)	7	,9	44,7
Παραψωρίαση κατά μεγάλες πλάκες (12416)	9	1,1	45,8
Παραψωρίαση γενικά (12419)	15	1,9	47,6
Ροδόχρους πιτυρίαση (12420)	17	2,1	49,8
Ομαλός λειχήνας (12430)	88	10,9	60,6
Υπερτροφικός λειχήνας (12431)	5	,6	61,3
Φαρμακευτικός λειχήνας (12432)	2	,2	61,5
Διαβρωτικός λειχήνας (12434)	1	,1	61,6
Ερυθρά ιόνθιος πιτυρίαση (12440)	14	1,7	63,4
Lichen striatus (12442)	1	,1	63,5
Μελαγχρωματικός λειχήνας (12448)	2	,2	63,7
Πολύμορφο ερύθημα (12510)	1	,1	63,9
Δακτυλιοειδές φυγόκεντρο ερύθημα (12531)	2	,2	64,1
Φωτοδερματίτιδα μη προσδιορισμένη (12569)	3	,4	64,5
Ακτινική υπερκεράτωση (12570)	1	,1	64,6
Θυλακικός λειχήνας (12661)	4	,5	65,1
Θυλακίτιδα decalvans (12662)	1	,1	65,2
Ροδόχρους νόσος (12710)	2	,2	65,5
Δερματοΐνωμα (12723)	1	,1	65,6

Μεταφλεγμονώδης υπερμελάγχρωση (12810)	2	,2	65,8
Σμηγματορροϊκή υπερκεράτωση (12820)	3	,4	66,2
Τύλος (12840)	2	,2	66,5
Ποροκεράτωση γενικά (12869)	1	,1	66,6
Σκληροατροφικός λειχήνας (12900)	1	,1	66,7
Ουλή (12910)	1	,1	66,8
Δακτυλιοειδές κοκκίωμα (12920)	6	,7	67,6
Λιποειδική νεκροβίωση (12921)	2	,2	67,8
Κοκκίωμα γενικά (12929)	3	,4	68,2
Ερυθηματώδης λύκος γενικά (12930)	13	1,6	69,8
Χρόνιος δισκοειδής ερυθηματώδης λύκος (12931)	27	3,3	73,1
Ύποξυς ερυθηματώδης λύκος (12932)	4	,5	73,6
Δερματική αγγειίτιδα γενικά (12950)	3	,4	74,0
Έμμονο επηρμένο ερύθημα (12951)	1	,1	74,1
Παθομιμία (12981)	1	,1	74,3
Νόσος Jessner (12987)	1	,1	74,4
Κνιδωτική αγγειίτιδα (13311)	1	,1	74,5
Βαλανοποσθίτιδα γενικά (14470)	3	,4	74,9
Πλασματοκυτταρική βαλανίτιδα Zoon (14482)	11	1,4	76,2
Καλοήθης οικογενής πέμφιγα (17827)	2	,2	76,5
Νόσος Darier (17828)	1	,1	76,6
Μυρμηκιώδης επιδερμικός σπίλος (17830)	1	,1	76,7
Φυματώδης λύκος (91184)	2	,2	77,0
Λέπρα (91300)	1	,1	77,1
Σύφιλη δευτερογόνος (91510)	3	,4	77,5
Οξυτενή κονδυλώματα (91630)	3	,4	77,8
Μυρμηκίες (92071)	1	,1	78,0
Μυκητίαση γενικά (92350)	8	1,0	79,0

Θυλακίτιδα μυκητιασική (92351)	1	,1	79,1
Δερματοφυτία (92352)	1	,1	79,2
Δερματική λείσμανίαση (92551)	1	,1	79,3
Επιθηλίωμα γενικά (93440)	1	,1	79,5
Βασικοκυτταρικό καρκίνωμα (93441)	5	,6	80,1
Νόσος Paget (93500)	1	,1	80,2
Δερματικό λέμφωμα γενικά (93840)	6	,7	80,9
Σπογγοειδής μυκητίαση (93841)	17	2,1	83,0
Δερματικό Τ-λέμφωμα γενικά (93843)	1	,1	83,2
Δερματικό Β-λέμφωμα γενικά (93844)	1	,1	83,3
Μυελοδυσπλαστικό σύνδρομο (93946)	1	,1	83,4
Νόσος Bowen (94041)	15	1,9	85,3
Ερυθροπλασία Queyrat (94074)	10	1,2	86,5
Μποβеноειδής βλατίδωση (94075)	1	,1	86,6
Μελαγχρωματικός σπίλος (94220)	1	,1	86,8
Τριχοειδίτιδα γενικά (94694)	1	,1	86,9
Σαρκοειδωση δέρματος (94863)	8	1,0	87,9
Ξάνθωμα (95780)	1	,1	88,0
Παρανεοπλασματική εκδήλωση γενικά (96000)	1	,1	88,1
Κλινική περιγραφή (99997)	3	,4	88,5
Άλλο μη προσδιοριζόμενο νόσημα (99999)	93	11,5	100,0
Σύνολο	808	100,0	

Πίνακας 16: Διαφορική διάγνωση ψωρίασης (κωδικός 12400). Οι αριθμοί της στήλης

«ΔΔ» ανταποκρίνονται στην κωδικοποίηση του πίνακα 10.

Ομαλός λειχήνας

ΔΔ	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Θυλακίτιδα (12022)	3	,6	,6
Κοινή πέμφιγα (12100)	1	,2	,8
Φυλλώδης πέμφιγα (12102)	1	,2	1,1
Νόσος Grover (12111)	2	,4	1,5
Πομφολυγώδες πεμφιγοειδές (12120)	4	,8	2,3
Ερπητοειδής δερματίτιδα (12130)	5	1,1	3,4
Ατοπική δερματίτιδα (12200)	2	,4	3,8
Σμηγματορροϊκή δερματίτιδα (12210)	1	,2	4,0
Δερματίτιδα εξ επαφής (12250)	1	,2	4,2
Σταθερό φαρμακευτικό εξάνθημα (12271)	4	,8	5,1
Φαρμακευτικό εξάνθημα γενικά (12279)	12	2,5	7,6
Νευροδερματίτιδα (12280)	16	3,4	11,0
Οζώδης κνήφη (12281)	4	,8	11,8
Κνύζα (12290)	1	,2	12,0
Νομισματοειδές έκζεμα (12300)	2	,4	12,4
Δερματίτιδα προσδιορισμένη (12308)	5	1,1	13,5
Δερματίτιδα (12309)	45	9,5	23,0
Ψωρίαση κατά πλάκας (12400)	60	12,7	35,7
Σταγονοειδής ψωρίαση (12404)	5	1,1	36,7
Λειχηνοειδής πιτυρίαση γενικά (12410)	5	1,1	37,8
Χρόνια λειχηνοειδής πιτυρίαση (12411)	4	,8	38,6
Λεμφωματοειδής βλατίδωση (12412)	1	,2	38,8
Παραψωρίαση κατά μεγάλες πλάκες (12416)	6	1,3	40,1
Παραψωρίαση γενικά (12419)	5	1,1	41,1
Ροδόχρους πιτυρίαση (12420)	7	1,5	42,6
Ερυθρά ιόνθιος πιτυρίαση (12440)	3	,6	43,2
Πολύμορφο ερύθημα (12510)	6	1,3	44,5

Δακτυλιοειδές φυγόκεντρο ερύθημα (12531)	1	,2	44,7
Πολύμορφο εκ φωτός εξάνθημα (12564)	1	,2	44,9
Ακτινική ποροκεράτωση (12565)	1	,2	45,1
Φωτοδερματίτιδα γενικά (12569)	2	,4	45,6
Ακτινική υπερκεράτωση (12570)	1	,2	45,8
Ηλιακή ελάσωση (12572)	1	,2	46,0
Γυροειδής αλωπεκία (12630)	1	,2	46,2
Θυλακικός λειχήνας (12661)	2	,4	46,6
Περιθυλακίτιδα capitis abscedens et suffodiens (12663)	1	,2	46,8
Ακμή (12700)	1	,2	47,0
Δερματοΐνωμα (12723)	1	,2	47,3
Ιδρώα (12743)	1	,2	47,5
Λεύκη (12800)	1	,2	47,7
Σμηγματοροϊκή υπερκεράτωση (12820)	3	,6	48,3
Δικτυωτή θηλωμάτωση Gougerot-Carteaud (12833)	2	,4	48,7
Τύλος (12840)	2	,4	49,2
Ποροκεράτωση γενικά (12869)	4	,8	50,0
Διαπιτραίνουσα θυλακίτιδα (12871)	1	,2	50,2
Νόσος Kyrle (12872)	1	,2	50,4
Σκληροατροφικός λειχήνας (12900)	3	,6	51,1
Ατροφόδερμα Pierini-Pasini (12904)	1	,2	51,3
Ουλή (12910)	3	,6	51,9
Κέγχριο (12913)	1	,2	52,1
Δακτυλιοειδές κοκκίωμα (12920)	15	3,2	55,3
Λιποειδική νεκροβίωση (12921)	2	,4	55,7
Κοκκίωμα γενικά (12929)	2	,4	56,1
Ερυθηματώδης λύκος γενικά (12930)	6	1,3	57,4
Χρόνιος δισκοειδής ερυθηματώδης λύκος (12931)	11	2,3	59,7

Δερματική αγγειίτιδα γενικά (12950)	3	,6	60,3
Έμμονο επηρμένο ερύθημα (12951)	1	,2	60,5
Παθομιμία (12981)	2	,4	61,0
Αμυλοειδικός λειχήνας (12985)	3	,6	61,6
Θυλακική βλεννώση (12986)	4	,8	62,4
Νόσος Jessner (12987)	1	,2	62,7
Δερματομυοσίτιδα (13339)	1	,2	62,9
Σκληροδερμία γενικά (13349)	2	,4	63,3
Βαλανοποσθίτιδα γενικά (14470)	1	,2	63,5
Βαλανοποσθίτιδα διαβρωτική (14471)	1	,2	63,7
Βαλανίτιδα γενικά (14481)	1	,2	63,9
Πλασματοκυτταρική βαλανίτιδα Zoon (14482)	5	1,1	65,0
Μαστοκυττάρωση (17822)	1	,2	65,2
Μελαγχρωματική κνίδωση (17823)	2	,4	65,6
Νόσος Darier (17828)	2	,4	66,0
Θήλωμα, ακροχόρδωνας (17829)	2	,4	66,5
Παρασιτική κνήφη (23570)	6	1,3	67,7
Σύφιλη δευτερογόνος (91510)	2	,4	68,1
Απλός έρπης γεννητικών οργάνων (91600)	2	,4	68,6
Οξυτενές κονδύλωμα (91630)	7	1,5	70,0
Μυρμηκία (92071)	4	,8	70,9
Μολυσματική τέρμινθος (92081)	2	,4	71,3
Δερματική λείσμανίαση (92551)	1	,2	71,5
Ψώρα (92860)	1	,2	71,7
Επιθηλίωμα γενικά (93440)	2	,4	72,2
Βασικοκυτταρικό καρκίνωμα (93441)	6	1,3	73,4
Βασικοκυτταρικό καρκίνωμα μελαγχρωματικό (93442)	1	,2	73,6
Ακανθοκυτταρικό καρκίνωμα (93448)	4	,8	74,5
Σάρκωμα Kaposi (93460)	3	,6	75,1

Ακροαγγειοδερματίτιδα (93463)	1	,2	75,3
Δερματικές μεταστάσεις εσωτερικής κακοήθειας (93790)	1	,2	75,5
Σπογγοειδής μυκητίαση (93841)	5	1,1	76,6
Δερματικό Τ-λέμφωμα γενικά (93843)	2	,4	77,0
Δερματικό Β-λέμφωμα γενικά (93844)	1	,2	77,2
Κακώθες ινώδες ιστιοκύττωμα (93961)	1	,2	77,4
Νόσος Bowen (94041)	2	,4	77,8
Ερυθροπλασία Queyrat (94074)	3	,6	78,5
Μποβеноειδής βλατίδωση (94075)	3	,6	79,1
Μελαγχρωματικός σπίλος γενικά (94220)	11	2,3	81,4
Δυσπλαστικός σπίλος (94223)	5	1,1	82,5
Κυανός σπίλος (94225)	2	,4	82,9
Ακάνθωμα εκ διαυγών κυττάρων (94245)	1	,2	83,1
Πορφύρα γενικά (94692)	1	,2	83,3
Νόσος Schamberg (94695)	1	,2	83,5
Σαρκοειδωση δέρματος (94863)	12	2,5	86,1
Ελαστικό ψευδοζάνθωμα (95782)	1	,2	86,3
Erythema gyratum repens (96002)	1	,2	86,5
Κλινική περιγραφή (99997)	9	1,9	88,4
Άλλο μη προσδιοριζόμενο νόσημα (99999)	55	11,6	100,0
Σύνολο	474	100,0	

Πίνακας 17: Διαφορική διάγνωση ομαλού λειχήνα (κωδικοί 12430, 12431, 12432 και 12433). Οι αριθμοί της στήλης «ΔΔ» ανταποκρίνονται στην κωδικοποίηση του πίνακα 10.

Ακτινικές υπερκερατώσεις

ΔΔ	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Δερματίτιδα (12309)	5	1,8	1,8
Ψωρίαση (12400)	1	,4	2,2
Χρόνια λειχηνοειδής πιτυρίαση (12411)	1	,4	2,6
Ομαλός λειχήνας (12430)	2	,7	3,3
Ακτινική ποροκεράτωση (12565)	1	,4	3,7
Φωτοδερματίτιδα γενικά (12569)	2	,7	4,4
Θυλακικός λειχήνας (12661)	1	,4	4,8
Ροδόχρους νόσος (12710)	4	1,5	6,2
Μέλασμα (12811)	1	,4	6,6
Ηλιακή φακή (12814)	2	,7	7,3
Σμηγματορροϊκή υπερκεράτωση (12820)	9	3,3	10,6
Ποροκεράτωση Mibelli (12860)	4	1,5	12,1
Σκληροατροφικός λειχήνας (12900)	1	,4	12,5
Ατροφία εκ κορτικοστεροειδών (12907)	1	,4	12,8
Δακτυλιοειδές κοκκίωμα (12920)	2	,7	13,6
Ερυθηματώδης λύκος γενικά (12930)	7	2,6	16,1
Χρόνιος δισκοειδής ερυθηματώδης λύκος (12931)	21	7,7	23,8
Νόσος Jessner (12987)	1	,4	24,2
Τραυματική βλάβη (12990)	1	,4	24,5
Μυρμηκιώδες θήλωμα (17825)	2	,7	25,3
Θήλωμα, ακροχόρδωνας (17829)	2	,7	26,0
Μυρμηκία (92071)	1	,4	26,4
Δερματική λείσμανίαση (92551)	1	,4	26,7
Επιθηλίωμα γενικά (93440)	44	16,1	42,9
Βασικοκυτταρικό καρκίνωμα (93441)	61	22,3	65,2
Βασικοκυτταρικό καρκίνωμα μελαγχρωματικό (93442)	1	,4	65,6

Ακανθοκυτταρικό καρκίνωμα (93448)	55	20,1	85,7
Κερατοακάνθωμα (93449)	1	,4	86,1
Νόσος Paget (93500)	1	,4	86,4
Κακοήθης φακή (94032)	3	1,1	87,5
Νόσος Bowen (94041)	17	6,2	93,8
Μελαγχρωματικός σπίλος γενικά (94220)	1	,4	94,1
Επώδυνο οζίδιο ωτός (98610)	1	,4	94,5
Άλλο μη προσδιοριζόμενο νόσημα (99999)	15	5,5	100,0
Σύνολο	273	100,0	

Πίνακας 18: Διαφορική διάγνωση ακτινικών υπερκερατώσεων (κωδικός 12570). Οι αριθμοί της στήλης «ΔΔ» ανταποκρίνονται στην κωδικοποίηση του πίνακα 10.

Σμηγματορροϊκές υπερκερατώσεις

ΔΔ	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Φαρμακευτικό εξάνθημα γενικά (12279)	1	,6	,6
Ψωρίαση (12400)	2	1,2	1,8
Ομαλός λειχήνας (12430)	1	,6	2,4
Μελαγχρωματικός λειχήνας (12448)	1	,6	3,0
Ακτινική υπερκεράτωση (12570)	8	4,7	7,7
Δερματοΐνωμα (12723)	2	1,2	8,9
Ηλιακή φακή (12814)	2	1,2	10,1
Δερματικό κέρας (12858)	1	,6	10,7
Δακτυλιοειδές κοκκίωμα (12920)	1	,6	11,2
Ηωσινόφιλο κοκκίωμα (12922)	1	,6	11,8
Χρόνιος δισκοειδής ερυθηματώδης λύκος (12931)	1	,6	12,4
Πυογόνο κοκκίωμα (12980)	1	,6	13,0
Καλοήθης λεμφοκυτταρική υπερπλασία (12988)	1	,6	13,6
Μυρμηκιώδες θήλωμα (17825)	3	1,8	15,4
Σπίλος Jadassohn (17826)	7	4,1	19,5

Θήλωμα, ακροχόρδωνας (17829)	3	1,8	21,3
Οξυτενές κονδύλωμα (91630)	5	3,0	24,3
Μυρμηκία (92071)	4	2,4	26,6
Κακόηθες μελάνωμα γενικά (93430)	6	3,6	30,2
Αμελανωτικό μελάνωμα (93431)	1	,6	30,8
Επιθηλίωμα γενικά (93440)	11	6,5	37,3
Βασικοκυτταρικό καρκίνωμα (93441)	26	15,4	52,7
Βασικοκυτταρικό καρκίνωμα μελαγχρωματικό (93442)	7	4,1	56,8
Ακανθοκυτταρικό καρκίνωμα (93448)	4	2,4	59,2
Σάρκωμα Kaposi (93460)	1	,6	59,8
Lentigo maligna melanoma (94031)	1	,6	60,4
Κακοήθης φακή (94032)	8	4,7	65,1
Νόσος Bowen (94041)	12	7,1	72,2
Μποβеноειδής βλατίδωση (94075)	4	2,4	74,6
Μελαγχρωματικός σπίλος γενικά (94220)	18	10,7	85,2
Δυσπλαστικός σπίλος (94223)	2	1,2	86,4
Σαρκοείδωση δέρματος (94863)	1	,6	87,0
Κλινική περιγραφή (99997)	1	,6	87,6
Άλλο μη προσδιοριζόμενο νόσημα (99999)	21	12,4	100,0
Σύνολο	169	100,0	

Πίνακας 19: Διαφορική διάγνωση σμηγματορροϊκών υπερκερατώσεων (κωδικός 12820). Οι αριθμοί της στήλης «ΔΔ» ανταποκρίνονται στην κωδικοποίηση του πίνακα 10.

Δακτυλιοειδές κοκκίωμα

ΔΔ	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Πομφολυγώδες πεμφιγοειδές (12120)	1	,4	,4
Σταθερό φαρμακευτικό εξάνθημα (12271)	4	1,5	1,9
Φαρμακευτικό εξάνθημα γενικά (12279)	3	1,1	3,0
Νευροδερματίτιδα (12280)	3	1,1	4,1
Νομισματοειδές έκζεμα (12300)	1	,4	4,5
Δυσιδρωσικό έκζεμα (12301)	1	,4	4,9
Δερματίτιδα προσδιορισμένη (12308)	1	,4	5,2
Δερματίτιδα (12309)	16	6,0	11,2
Ψωρίαση (12400)	6	2,2	13,4
Παραψωρίαση κατά μικρές πλάκες (12415)	1	,4	13,8
Παραψωρίαση κατά μεγάλες πλάκες (12416)	2	,7	14,6
Παραψωρίαση γενικά (12419)	2	,7	15,3
Ομαλός λειχήνας (12430)	19	7,1	22,4
Στιλπνός λειχήνας (12441)	1	,4	22,8
Μελαγχρωματικός λειχήνας (12448)	2	,7	23,5
Κνίδωση γενικά (12509)	1	,4	23,9
Πολύμορφο ερύθημα (12510)	1	,4	24,3
Οζώδες ερύθημα (12520)	1	,4	24,6
Δακτυλιοειδές φυγόκεντρο ερύθημα (12531)	13	4,9	29,5
Πολύμορφο εκ φωτός εξάνθημα (12564)	3	1,1	30,6
Ακτινική ποροκεράτωση (12565)	1	,4	31,0
Φωτοδερματίτιδα γενικά (12569)	1	,4	31,3
Ακτινική υπερκεράτωση (12570)	2	,7	32,1
Σμηγματορροϊκή υπερκεράτωση (12820)	1	,4	32,5
Ποροκεράτωση Mibelli (12860)	5	1,9	34,3
Ποροκεράτωση γενικά (12869)	1	,4	34,7
Σκληροατροφικός λειχήνας (12900)	1	,4	35,1

Λιποειδική νεκροβίωση (12921)	9	3,4	38,4
Χρόνιος δισκοειδής ερυθηματώδης λύκος (12931)	13	4,9	43,3
Ύποξυς ερυθηματώδης λύκος (12932)	5	1,9	45,1
Εντοπισμένη σκληροδερμία (12940)	5	1,9	47,0
Δερματική αγγειίτιδα γενικά (12950)	1	,4	47,4
Έμμονο επηρμένο ερύθημα (12951)	3	1,1	48,5
Εωσινοφιλική κυτταρίτιδα (12983)	1	,4	48,9
Θυλακική βλεννίωση (12986)	2	,7	49,6
Νόσος Jessner (12987)	14	5,2	54,9
Κνιδωτική αγγειίτιδα (13311)	1	,4	55,2
Συστηματικός ερυθηματώδης λύκος (13320)	1	,4	55,6
Σκληροδερμία γενικά (13349)	4	1,5	57,1
Παρασιτική κνήφη (23570)	3	1,1	58,2
Φυματίωση δέρματος (91186)	2	,7	59,0
Λέπρα (91300)	1	,4	59,3
Σύφιλη δευτερογόνος (91510)	2	,7	60,1
Νόσος Lyme (91690)	2	,7	60,8
Μυρμηκία (92071)	2	,7	61,6
Μυκητίαση γενικά (92350)	7	2,6	64,2
Δερματοφυτία (92352)	1	,4	64,6
Δερματική λείσμανίαση (92551)	1	,4	64,9
Βασικοκυτταρικό καρκίνωμα (93441)	1	,4	65,3
Ακανθοκυτταρικό καρκίνωμα (93448)	3	1,1	66,4
Ακροαγγειοδερματίτιδα (93463)	1	,4	66,8
Σύνδρομο καρκινοειδούς (93751)	1	,4	67,2
Δερματικό λέμφωμα γενικά (93840)	3	1,1	68,3
Σπογγοειδής μυκητίαση (93841)	4	1,5	69,8
Δερματικό T-λέμφωμα γενικά (93843)	1	,4	70,1

Νόσος Bowen (94041)	2	,7	70,9
Μαστοκύττωμα (94470)	1	,4	71,3
Σαρκοείδωση δέρματος (94863)	28	10,4	81,7
Ξάνθωμα (95780)	2	,7	82,5
Αμυλοείδωση γενικά (95850)	1	,4	82,8
Παρανεοπλασματική εκδήλωση γενικά (96000)	2	,7	83,6
Δερματίτιδα εκ στάσεως (99831)	1	,4	84,0
Κλινική περιγραφή (99997)	2	,7	84,7
Άλλο μη προσδιοριζόμενο νόσημα (99999)	41	15,3	100,0
Σύνολο	268	100,0	

Πίνακας 20: Διαφορική διάγνωση δακτυλιοειδούς κοκκιώματος (κωδικός 12920). Οι αριθμοί της στήλης «ΔΔ» ανταποκρίνονται στην κωδικοποίηση του πίνακα 10.

Κακότητες μελάνωμα

ΔΔ	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Δερματοΐνωμα (12723)	2	1,8	1,8
Σμηγματορροϊκή υπερκεράτωση (12820)	7	6,4	8,2
Κοκκίωμα γενικά (12929)	1	,9	9,1
Πυογόνο κοκκίωμα (12980)	3	2,7	11,8
Καλοήθης λεμφοκυτταρική διήθηση (12987)	1	,9	12,7
Μυρμηκιδες θήλωμα (17825)	1	,9	13,6
Θήλωμα, ακροχόρδωνας (17829)	2	1,8	15,5
Merkel cell καρκίνωμα (93435)	1	,9	16,4
Επιθηλίωμα γενικά (93440)	1	,9	17,3
Βασικοκυτταρικό καρκίνωμα (93441)	11	10,0	27,3

Βασικοκυτταρικό καρκίνωμα μελαγχρωματικό (93442)	4	3,6	30,9
Ακανθοκυτταρικό καρκίνωμα (93448)	5	4,5	35,5
Δερματικές μεταστάσεις εσωτερικής κακοήθειας (93790)	2	1,8	37,3
Δερματικό λέμφωμα γενικά (93840)	1	,9	38,2
Κακόηθες ινώδες ιστιοκύττωμα (93961)	1	,9	39,1
Κακόηθης φακή (94032)	1	,9	40,0
Νόσος Bowen (94041)	2	1,8	41,8
Αιμαγγείωμα γενικά (94180)	1	,9	42,7
Μελαγχρωματικός σπίλος (94220)	11	10,0	52,7
Δυσπλαστικός σπίλος (94223)	7	6,4	59,1
Κυανός σπίλος (94225)	4	3,6	62,7
Ακάνθωμα εκ διαυγών κυττάρων (94245)	1	,9	63,6
Κλινική περιγραφή (99997)	20	18,2	81,8
Άλλο μη προσδιοριζόμενο νόσημα (99999)	20	18,2	100,0
Σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 21: Διαφορική διάγνωση κακοήθους μελανώματος (κωδικοί 93430, 93431, 93432, 93433 και 93434). Οι αριθμοί της στήλης «ΔΔ» ανταποκρίνονται στην κωδικοποίηση του πίνακα 10.

Επιθηλιώματα

ΔΔ	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Ινώδης βλατίδα ρινός (10348)	1	,1	,1
Ψευδοεπιθηλιωμάτωσης υπερπλασία (10350)	2	,2	,4
Υπερπλασία σμηγματογόνων αδένων (10351)	4	,5	,8
Μολυσματικό κηρίο (12010)	2	,2	1,1

Κύστη γενικά (12050)	9	1,1	2,1
Βλαστική πυοδερμία (12088)	2	,2	2,4
Κοινή πέμφιγα (12100)	2	,2	2,6
Βλαστική πέμφιγα (12101)	1	,1	2,7
Φυλλώδης πέμφιγα (12102)	1	,1	2,8
Παρανεοπλασματική πέμφιγα (12108)	1	,1	3,0
Σμηγματορροϊκή δερματίτιδα (12210)	3	,4	3,3
Φαρμακευτικό εξάνθημα γενικά (12279)	1	,1	3,4
Νευροδερματίτιδα (12280)	5	,6	4,0
Οζώδης κνήφη (12281)	2	,2	4,3
Δερματίτιδα (12309)	8	,9	5,2
Ψωρίαση (12400)	6	,7	5,9
Ομαλός λειχήνας (12430)	3	,4	6,3
Υπερτροφικός λειχήνας (12431)	2	,2	6,5
Διαβρωτικός λειχήνας (12434)	1	,1	6,6
Κνίδωση (12509)	1	,1	6,7
Ακτινική υπερκεράτωση (12570)	161	19,0	25,7
Ακτινική χειλίτιδα (12576)	28	3,3	29,0
Ακτινοδερματίτιδα (12580)	2	,2	29,3
Ουλωτική αλωπεκία (12660)	1	,1	29,4
Ροδόχρους νόσος (12710)	1	,1	29,5
Ρινόφυμα (12711)	2	,2	29,8
Δερματοΐνωμα (12723)	4	,5	30,2
Επιδερμοειδής κύστη (12724)	1	,1	30,3
Σμηγματορροϊκή υπερκεράτωση (12820)	51	6,0	36,4
Τύλος (12840)	1	,1	36,5
Δερματικό κέρας (12858)	16	1,9	38,4
Ποροκεράτωση Mibelli (12860)	4	,5	38,8
Γαγγραινώδες πυόδερμα (12880)	2	,2	39,1
Σκληροατροφικός λειχήνας (12900)	18	2,1	41,2
Ουλή (12910)	5	,6	41,8
Δακτυλιοειδές κοκκίωμα (12920)	4	,5	42,3

Κοκκίωμα εκ ξένου σώματος (12923)	1	,1	42,4
Κοκκίωμα γενικά (12929)	7	,8	43,2
Ερυθηματώδης λύκος γενικά (12930)	4	,5	43,7
Χρόνιος δισκοειδής ερυθηματώδης λύκος (12931)	28	3,3	47,0
Νόσος Αδαμαντιάδη-Behçet (12960)	1	,1	47,1
Πυογόνο κοκκίωμα (12980)	1	,1	47,2
Παθομυμία (12981)	5	,6	47,8
Άτονο έλκος (12984)	9	1,1	48,9
Νόσος Jessner (12987)	1	,1	49,0
Τραυματική βλάβη (12990)	4	,5	49,5
Λευκοπλακία (14480)	3	,4	49,8
Βαλανίτιδα γενικά (14481)	2	,2	50,1
Πλασματοκυτταρική βαλανίτιδα Zoon (14482)	2	,2	50,3
Μυρμηκιώδες θήλωμα (17825)	8	,9	51,2
Σπίλος Jadassohn (17826)	9	1,1	52,3
Θήλωμα, ακροχόρδωνας (17829)	5	,6	52,9
Μυρμηκιώδης γραμμικός επιδερμικός σπίλος (17830)	1	,1	53,0
Παρασιτική κνήφη (23570)	2	,2	53,2
Φυματώδης λύκος (91184)	1	,1	53,4
Φυματίωση δέρματος (91186)	2	,2	53,6
Λέπρα (91300)	1	,1	53,7
Ακτινομυκητίαση (91420)	2	,2	54,0
Απλός έρπης γεννητικών οργάνων (91600)	1	,1	54,1
Οξυτενές κονδύλωμα (91630)	3	,4	54,4
Γιγαντιαίο κονδύλωμα Buschke-Löwenstein (91631)	1	,1	54,5
Μυρμηκία (92071)	5	,6	55,1
Μυκητίαση γενικά (92350)	7	,8	56,0
Μυκητίαση εν τω βάθει (92490)	2	,2	56,2
Δερματική λεισμανίαση (92551)	8	,9	57,1
Κακήθες μελάνωμα (93430)	15	1,8	58,9

Αμελανωτικό μελάνωμα (93431)	6	,7	59,6
Κερατοακάνθωμα (93449)	22	2,6	62,2
Σάρκωμα Kaposi (93460)	4	,5	62,7
Νόσος Paget (93500)	3	,4	63,0
Δερματικές μεταστάσεις εσωτερικής κακοήθειας (93790)	6	,7	63,8
Λευχαιμία γενικά (93812)	1	,1	63,9
Δερματικό λέμφωμα γενικά (93840)	1	,1	64,0
Σπογγοειδής μυκητίαση (93841)	1	,1	64,1
Δερματοϊνοσάρκωμα προέχον (93970)	2	,2	64,3
Κακοήθης φακή (94032)	2	,2	64,6
Νόσος Bowen (94041)	103	12,2	76,7
Ερυθροπλασία Queyrat (94074)	8	,9	77,7
Μποβеноειδής βλατίδωση (94075)	1	,1	77,8
Αιμαγγείωμα γενικά (94180)	2	,2	78,0
Λεμφαγγείωμα (94181)	2	,2	78,3
Μελαγχρωματικός σπίλος γενικά (94220)	9	1,1	79,3
Δυσπλαστικός σπίλος (94223)	1	,1	79,5
Κυανός σπίλος (94225)	2	,2	79,7
Καλοήγη νεοπλασμάτα του δέρματος γενικά (94230)	3	,4	80,0
Τριχοεπιθηλίωμα (94231)	1	,1	80,2
Εκκρινές πόρωμα (94234)	1	,1	80,3
Θηλώδες συριγγοκυσταδένωμα (94235)	1	,1	80,4
Σμηγματογόνο αδένωμα (94236)	4	,5	80,9
Συρίγγωμα (94238)	1	,1	81,0
Ίνωμα γενικά (94241)	1	,1	81,1
Λειομύωμα (94250)	1	,1	81,2
Σαρκοείδωση δέρματος (94863)	3	,4	81,6
Επώδυνο οζίδιο ωτός (98610)	5	,6	82,2
Κλινική περιγραφή (99997)	28	3,3	85,5
Άλλο μη προσδιοριζόμενο νόσημα (99999)	123	14,5	100,0
Σύνολο	847	100,0	

Πίνακας 22: Διαφορική διάγνωση επιθηλιωμάτων (κωδικοί 93440, 93441, 93442 και 93448). Οι αριθμοί της στήλης «ΔΔ» ανταποκρίνονται στην κωδικοποίηση του πίνακα 10.

Βασικοκυτταρικό επιθηλίωμα

ΔΔ	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Υπερπλασία σμηγματογόνων αδένων (10351)	2	,4	,4
Κύστη γενικά (12050)	9	1,9	2,4
Φυλλώδης πέμφιγα (12102)	1	,2	2,6
Σμηγματοροϊκή δερματίτιδα (12210)	2	,4	3,0
Νευροδερματίτιδα (12280)	1	,2	3,2
Οζώδης κνήφη (12281)	1	,2	3,4
Δερματίτιδα (12309)	6	1,3	4,7
Ψωρίαση (12400)	5	1,1	5,8
Υπερτροφικός λειχήνας (12431)	1	,2	6,0
Ακτινική υπερκεράτωση (12570)	62	13,2	19,2
Ρινόφυμα (12711)	1	,2	19,4
Δερματοΐνωμα (12723)	3	,6	20,1
Επιδερμοειδής κύστη (12724)	1	,2	20,3
Σμηγματοροϊκή υπερκεράτωση (12820)	34	7,3	27,6
Δερματικό κέρας (12858)	6	1,3	28,8
Ποροκεράτωση Mibelli (12860)	1	,2	29,1
Ουλή (12910)	1	,2	29,3
Δακτυλιοειδές κοκκίωμα (12920)	1	,2	29,5
Κοκκίωμα γενικά (12929)	2	,4	29,9
Ερυθηματώδης λύκος γενικά (12930)	2	,4	30,3
Χρόνιος δισκοειδής ερυθηματώδης λύκος (12931)	20	4,3	34,6
Πυογόνο κοκκίωμα (12980)	1	,2	34,8
Παθομιμία (12981)	3	,6	35,5
Άτονο έλκος (12984)	2	,4	35,9

Νόσος Jessner (12987)	1	,2	36,1
Τραυματική βλάβη (12990)	1	,2	36,3
Λευκοπλακία (14480)	1	,2	36,5
Μυρμηκιώδες θήλωμα (17825)	3	,6	37,2
Σπίλος Jadassohn (17826)	5	1,1	38,2
Θήλωμα, ακροχόρδωνας (17829)	2	,4	38,7
Μυρμηκιώδης γραμμικός επιδερμικός σπίλος (17830)	1	,2	38,9
Παρασιτική κνήφη (23570)	1	,2	39,1
Φυματίωση δέρματος (91186)	1	,2	39,3
Μυκητίαση γενικά (92350)	3	,6	40,0
Δερματική λειψμανίαση (92551)	5	1,1	41,0
Κακήθης μελάνωμα (93430)	11	2,4	43,4
Αμελανωτικό μελάνωμα (93431)	4	,9	44,2
Επιθηλίωμα γενικά (93440)	2	,4	44,7
Ακανθοκυτταρικό καρκίνωμα (93448)	64	13,7	58,3
Κερατοακάνθωμα (93449)	6	1,3	59,6
Σάρκωμα Karosi (93460)	1	,2	59,8
Δερματικές μεταστάσεις εσωτερικής κακοήθειας (93790)	2	,4	60,3
Λευχαιμία γενικά (93812)	1	,2	60,5
Σπογγοειδής μυκητίαση (93841)	1	,2	60,7
Δερματοϊνοσάρκωμα προέχον (93970)	1	,2	60,9
Κακοήθης φακή (94032)	2	,4	61,3
Νόσος Bowen (94041)	78	16,7	78,0
Αιμαγγείωμα γενικά (94180)	1	,2	78,2
Μελαγχρωματικός σπίλος γενικά (94220)	8	1,7	79,9
Δυσπλαστικός σπίλος (94223)	1	,2	80,1
Κυανός σπίλος (94225)	2	,4	80,6
Καλοήγη νεοπλάσματα του δέρματος γενικά (94230)	1	,2	80,8
Τριχοεπιθηλίωμα (94231)	1	,2	81,0
Θηλώδες συριγγοκυσταδένωμα (94235)	1	,2	81,2
Σμηγματογόνο αδένωμα (94236)	3	,6	81,8

Συρίγγωμα (94238)	1	,2	82,1
Ίνωμα γενικά (94241)	1	,2	82,3
Λειομύωμα (94250)	1	,2	82,5
Σαρκοείδωση δέρματος (94863)	2	,4	82,9
Επώδυνο οζίδιο ωτός (98610)	5	1,1	84,0
Κλινική περιγραφή (99997)	10	2,1	86,1
Άλλο μη προσδιοριζόμενο νόσημα (99999)	65	13,9	100,0
Σύνολο	468	100,0	

Πίνακας 23: Διαφορική διάγνωση βασικοκυτταρικού επιθηλώματος (κωδικοί 93441, και 93442). Οι αριθμοί της στήλης «ΔΔ» ανταποκρίνονται στην κωδικοποίηση του πίνακα 10.

Ακανθοκυτταρικό επιθηλίωμα

ΔΔ	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Ψευδοεπιθηλιωμάτωσης υπερπλασία γενικά (10350)	1	,3	,3
Υπερπλασία σμηγματογόνων αδένων (10351)	1	,3	,6
Βλαστική πυοδερμία (12088)	1	,3	,9
Κοινή πέμφιγα (12100)	1	,3	1,3
Βλαστική πέμφιγα (12101)	1	,3	1,6
Νευροδερματίτιδα (12280)	2	,6	2,2
Οζώδης κνήφη (12281)	1	,3	2,5
Ομαλός λειχήνας (12430)	2	,6	3,2
Υπερτροφικός λειχήνας (12431)	1	,3	3,5
Κνίδωση (12509)	1	,3	3,8
Ακτινική υπερκεράτωση (12570)	55	17,4	21,1
Ακτινική χειλίτιδα (12576)	25	7,9	29,0
Ακτινοδερματίτιδα (12580)	2	,6	29,7
Ουλωτική αλωπεκία (12660)	1	,3	30,0
Ρινόφυμα (12711)	1	,3	30,3
Σμηγματορροϊκή υπερκεράτωση (12820)	5	1,6	31,9
Δερματικό κέρας (12858)	8	2,5	34,4

Ποροκεράτωση Mibelli (12860)	3	,9	35,3
Σκληροατροφικός λειχήνας (12900)	17	5,4	40,7
Ουλή (12910)	1	,3	41,0
Δακτυλιοειδές κοκκίωμα (12920)	3	,9	42,0
Κοκκίωμα εκ ξένου σώματος (12923)	1	,3	42,3
Κοκκίωμα γενικά (12929)	3	,9	43,2
Χρόνιος δισκοειδής ερυθηματώδης λύκος (12931)	3	,9	44,2
Νόσος Αδαμαντιάδη-Behçet (12960)	1	,3	44,5
Άτονο έλκος (12984)	4	1,3	45,7
Λευκοπλακία (14480)	2	,6	46,4
Βαλανίτιδα γενικά (14481)	2	,6	47,0
Μυρμηκιώδες θήλωμα (17825)	1	,3	47,3
Σπίλος Jadassohn (17826)	1	,3	47,6
Φυματώδης λύκος (91184)	1	,3	47,9
Λέπρα (91300)	1	,3	48,3
Ακτινομυκητίαση (91420)	2	,6	48,9
Οξυτενές κονδύλωμα (91630)	3	,9	49,8
Γιγαντιαίο κονδύλωμα Buschke-Löwenstein (91631)	1	,3	50,2
Μυρμηκία (92071)	2	,6	50,8
Μυκητίαση γενικά (92350)	2	,6	51,4
Μυκητίαση εν τω βάθει (92490)	2	,6	52,1
Δερματική λεισμανίαση (92551)	2	,6	52,7
Κακόηθες μελάνωμα (93430)	3	,9	53,6
Αμελανωτικό μελάνωμα (93431)	2	,6	54,3
Επιθηλίωμα γενικά (93440)	1	,3	54,6
Βασικοκυτταρικό καρκίνωμα (93441)	64	20,2	74,8
Κερατοσκάθωμα (93449)	8	2,5	77,3
Σάρκωμα Kaposi (93460)	1	,3	77,6
Νόσος Paget (93500)	2	,6	78,2
Δερματικές μεταστάσεις εσωτερικής κακοήθειας (93790)	2	,6	78,9
Νόσος Bowen (94041)	9	2,8	81,7
Ερυθροπλασία Queyrat (94074)	5	1,6	83,3

Λεμφαγγείωμα (94181)	1	,3	83,6
Καλοήγη νεοπλάσματα του δέρματος γενικά (94230)	1	,3	83,9
Εκκρινές πόρωμα (94234)	1	,3	84,2
Κλινική περιγραφή (99997)	14	4,4	88,6
Άλλο μη προσδιοριζόμενο νόσημα (99999)	36	11,4	100,0
Σύνολο	317	100,0	

Πίνακας 24: Διαφορική διάγνωση ακανθοκυτταρικού επιθηλιώματος (κωδικός 93448). Οι αριθμοί της στήλης «ΔΔ» ανταποκρίνονται στην κωδικοποίηση του πίνακα 10.

Σάρκωμα Kaposi

ΔΔ	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Κύστη γενικά (12050)	1	1,7	1,7
Φαρμακευτικό εξάνθημα γενικά (12279)	1	1,7	3,4
Ομαλός λειχήνας (12430)	3	5,1	8,5
Υπερτροφικός λειχήνας (12431)	1	1,7	10,2
Μελαγχρωματικός λειχήνας (12448)	3	5,1	15,3
Οζώδες ερύθημα (12520)	1	1,7	16,9
Δερματοΐνωμα (12723)	1	1,7	18,6
Σμηγματορροϊκή υπερκεράτωση (12820)	1	1,7	20,3
Γαγγραινώδες πυόδερμα (12880)	1	1,7	22,0
Κοκκίωμα γενικά (12929)	1	1,7	23,7
Εντοπισμένη σκληροδερμία (12940)	1	1,7	25,4
Δερματική αγγειίτιδα γενικά (12950)	4	6,8	32,2
Άτονο έλκος (12984)	1	1,7	33,9
Φυματίωση δέρματος (91186)	1	1,7	35,6
Οξυτενές κονδύλωμα (91630)	1	1,7	37,3

Επιθηλίωμα γενικά (93440)	1	1,7	39,0
Βασικοκυτταρικό καρκίνωμα (93441)	1	1,7	40,7
Ακανθοκυτταρικό καρκίνωμα (93448)	1	1,7	42,4
Βακτηριακή αγγειομάτωση (93462)	1	1,7	44,1
Ακροαγγειοδερματίτιδα (93463)	1	1,7	45,8
Δερματικό λέμφωμα γενικά (93840)	1	1,7	47,5
Νόσος Bowen (94041)	2	3,4	50,8
Μποβеноειδής βλατίδωση (94075)	1	1,7	52,5
Αιμαγγείωμα (94180)	2	3,4	55,9
Λεμφαγγείωμα (94181)	1	1,7	57,6
Αγγειοκεράτωμα (94185)	2	3,4	61,0
Μελαγχρωματικός σπίλος γενικά (94220)	2	3,4	64,4
Σαρκοείδωση δέρματος (94863)	9	15,3	79,7
Δερματίτιδα εκ στάσεως (99831)	2	3,4	83,1
Άλλο μη προσδιοριζόμενο νόσημα (99999)	10	16,9	100,0
Σύνολο	59	100,0	

Πίνακας 25: Διαφορική διάγνωση σαρκώματος Kaposi (κωδικός 93460). Οι αριθμοί της στήλης «ΔΔ» ανταποκρίνονται στην κωδικοποίηση του πίνακα 10.

Δερματικά λεμφώματα

ΔΔ	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Θυλακίτιδα (12022)	1	,3	,3
Πυοδερμία γενικά (12080)	3	,8	1,0
Παρανεοπλασματική πέμφιγα (12108)	2	,5	1,5
Πομφολυγώδες πεμφιγοειδές (12120)	1	,3	1,8

Ουλωτικό πεμφιγοειδές (12121)	2	,5	2,3
Ερπητοειδής δερματίτιδα (12130)	4	1,0	3,3
Ατοπική δερματίτιδα (12200)	2	,5	3,8
Σμηγματοροϊκή δερματίτιδα (12210)	2	,5	4,3
Σταθερό φαρμακευτικό εξάνθημα (12271)	3	,8	5,0
Φαρμακευτικό εξάνθημα γενικά (12279)	18	4,5	9,5
Νευροδερματίτιδα (12280)	5	1,3	10,8
Οζώδης κνήφη (12281)	8	2,0	12,8
Νομισματοειδές έκζεμα (12300)	5	1,3	14,1
Δερματίτιδα προσδιορισμένη (12308)	5	1,3	15,3
Δερματίτιδα (12309)	56	14,1	29,4
Ψωρίαση (12400)	25	6,3	35,7
Σταγονοειδής ψωρίαση (12404)	1	,3	35,9
Ερυθροδερμική ψωρίαση (12407)	1	,3	36,2
Χρόνια λειχηνοειδής πιτυρίαση (12411)	3	,8	36,9
Λεμφωματοειδής βλατίδωση (12412)	4	1,0	37,9
Οξεία λειχηνοειδής πιτυρίαση (12413)	1	,3	38,2
Παραψωρίαση κατά μικρές πλάκες (12415)	1	,3	38,4
Παραψωρίαση κατά μεγάλες πλάκες (12416)	3	,8	39,2
Παραψωρίαση γενικά (12419)	20	5,0	44,2
Ροδόχρους πιτυρίαση (12420)	1	,3	44,5
Ομαλός λειχήνας (12430)	7	1,8	46,2
Υπερτροφικός λειχήνας (12431)	1	,3	46,5
Ακτινικός λειχήνας (12433)	1	,3	46,7
Ερυθρά ιόνθιος πιτυρίαση (12440)	4	1,0	47,7
Μελαγχρωματικός λειχήνας (12448)	2	,5	48,2
Πολύμορφο ερύθημα (12510)	2	,5	48,7

Οζώδες ερύθημα (12520)	1	,3	49,0
Δακτυλιοειδές φυγόκεντρο ερύθημα (12531)	1	,3	49,2
Ερυθροδερμία γενικά (12539)	1	,3	49,5
Πολύμορφο εκ φωτός εξάνθημα (12564)	1	,3	49,7
Φωτοδερματίτιδα γενικά (12569)	2	,5	50,3
Ηλιακή ελάσωση (12572)	1	,3	50,5
Ροδόχρους νόσος (12710)	3	,8	51,3
Δερματοΐνωμα (12723)	1	,3	51,5
Επίκτητη ιχθύαση (12850)	3	,8	52,3
Σκληροατροφικός λειχήνας (12900)	4	1,0	53,3
Δακτυλιοειδές κοκκίωμα (12920)	8	2,0	55,3
Κοκκίωμα εκ ξένου σώματος (12923)	1	,3	55,5
Κοκκίωμα γενικά (12929)	2	,5	56,0
Ερυθηματώδης λύκος γενικά (12930)	6	1,5	57,5
Χρόνιος δισκοειδής ερυθηματώδης λύκος 12931)	10	2,5	60,1
Ύποξυς ερυθηματώδης λύκος (12932)	2	,5	60,6
Lupus profundus (12933)	1	,3	60,8
Εντοπισμένη σκληροδερμία (12940)	5	1,3	62,1
Δερματική αγγειίτιδα γενικά (12950)	4	1,0	63,1
Παθομιμία (12981)	4	1,0	64,1
Σύνδρομο Sweet (12982)	1	,3	64,3
Βλατιδώδης βλεννίνωση (12985)	2	,5	64,8
Θυλακική βλεννίνωση (12986)	7	1,8	66,6
Νόσος Jessner (12987)	9	2,3	68,8
Καλοήθης λεμφοκυτταρική υπερπλασία, lymphocytoma cutis (12988)	1	,3	69,1
Κνιδωτική αγγειίτιδα (13311)	2	,5	69,6
Συστηματικός ερυθηματώδης λύκος (13320)	1	,3	69,8

Δερματομυοσίτιδα (13339)	1	,3	70,1
Σκληροδερμία γενικά (13349)	9	2,3	72,4
Σύνδρομο Sjögren (13350)	1	,3	72,6
Μαστοκυττάρωση (17822)	2	,5	73,1
Νόσος Darier (17828)	1	,3	73,4
Φυματώδης λύκος (91184)	7	1,8	75,1
Φυματίωση δέρματος γενικά (91186)	3	,8	75,9
Λέπρα (91300)	8	2,0	77,9
Λέπρα φυματιώδης (91301)	1	,3	78,1
Χρόνιο μεταναστευτικό ερύθημα (91691)	1	,3	78,4
Έρπης ζωστήρας (92020)	1	,3	78,6
Μυκητίαση γενικά (92350)	1	,3	78,9
Αμελανωτικό μελάνωμα (93431)	1	,3	79,1
Merkel cell καρκίνωμα (93435)	2	,5	79,6
Επιθηλίωμα γενικά (93440)	1	,3	79,9
Βασικοκυτταρικό καρκίνωμα (93441)	1	,3	80,2
Σάρκωμα Kaposi (93460)	1	,3	80,4
Ακροαγγειοδερματίτιδα (93463)	2	,5	80,9
Σύνδρομο καρκινοειδούς (93751)	1	,3	81,2
Δερματικές μεταστάσεις εσωτερικής κακοήθειας (93790)	2	,5	81,7
Λευχαιμία γενικά (93812)	1	,3	81,9
Αιμαγγείωμα γενικά (94180)	1	,3	82,2
Αιμαγγειοενδοθηλίωμα (94183)	1	,3	82,4
Λειομύωμα (94250)	1	,3	82,7
Πορφύρα γενικά (94692)	1	,3	82,9
Νόσος Schamberg (94695)	1	,3	83,2
Σαρκοειδωση δέρματος (94863)	24	6,0	89,2
Χειμετλοειδής λύκος (94864)	1	,3	89,4
Νοσήματα θησαυρισμού γενικά (95750)	1	,3	89,7
Ξάνθωμα (95780)	2	,5	90,2
Ελαστικό ψευδοξάνθωμα (95782)	1	,3	90,5
Αμυλοείδωση γενικά (95850)	1	,3	90,7

Παρανεοπλασματική εκδήλωση γενικά (96000)	4	1,0	91,7
Δερματίτιδα εκ στάσεως (99831)	2	,5	92,2
Άλλο μη προσδιοριζόμενο νόσημα (99999)	31	7,8	100,0
Σύνολο	398	100,0	

Πίνακας 26: Διαφορική διάγνωση δερματικών λεμφωμάτων (κωδικοί 93840, 93841, 93843 και 93844). Οι αριθμοί της στήλης «ΔΔ» ανταποκρίνονται στην κωδικοποίηση του πίνακα 10.

5.6 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΙΣΤΟΛΟΓΙΚΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ

Για τη μελέτη των ιστολογικών απαντήσεων που εκδόθηκαν ακολουθήθηκε μέθοδος ανάλογη με αυτή της παραγράφου 5.4. Χρησιμοποιήθηκε ενιαία κωδικοποίηση με αυτή του πίνακα 10 με την προσθήκη 28 επιπλέον κωδικών ώστε να συμπεριληφθεί όλο το εύρος των ιστολογικών απαντήσεων οι οποίες παρουσίαζαν μερική επικάλυψη με τις κλινικές διαγνώσεις. Συγκεκριμένα για τη μελέτη των κλινικών διαγνώσεων απαιτήθηκαν 371 κωδικοί, ενώ για τις ιστολογικές διαγνώσεις χρησιμοποιήθηκαν 259 κωδικοί από τους οποίους οι 231 ήταν κοινοί με αυτούς των κλινικών διαγνώσεων. Και σ' αυτή την περίπτωση μελετήθηκαν οι ιστολογικές διαγνώσεις για τα τρία πρώτα ιστοτεμάχια δέρματος ανά ασθενή ανά εξέταση, που αντιστοιχούσαν στις κλινικές διαγνώσεις που δόθηκαν. Οι 28 επιπλέον κωδικοί που προστέθηκαν αναγράφονται στον πίνακα 27, ενώ οι συχνότητες των ιστολογικών διαγνώσεων συνολικά παρουσιάζονται στον πίνακα 28.

-
- 10000 Καλόηθες νευρογενές νεόπλασμα (peripheral nerve sheath tumor)
- 10347 Ινοκεράτωμα (acquired digital fibrokeratoma)
- 12051 Συνοβιακή κύστη
- 12307 Δερματίτιδα εξ υπερευαισθησίας σε εξωγενή παράγοντα
- 12725 Τριχειλημματική κύστη
- 12726 Χνοώδης τριχική κύστη (eruptive vellus hair cyst)
- 17802 Φυλοσύνδετη ιχθύαση
- 93428 Μελάνωμα των άκρων (acral lentiginous melanoma)
- 93429 Κακόηθες μελάνωμα σε έδαφος σπίλου
- 93444 Βασικοκυτταρικό καρκίνωμα με ακτινική υπερκεράτωση
- 93445 Βασικοακανθοκυτταρικό καρκίνωμα
- 93446 Βασικοκυτταρικό καρκίνωμα με σμηγματορροϊκή υπερκεράτωση
- 93450 Καρκίνωμα που προσομοιάζει με λεμφοεπιθηλίωμα (lymphoepithelioma-like carcinoma, LELC)
- 93451 Κερατοακάνθωμα με σμηγματορροϊκή υπερκεράτωση
- 93845 Poikiloderma vasculare atrophicans
- 93965 Νεανικό ξανθοκοκκίωμα (juvenile xanthogranuloma)

93972 Αγγειοσάρκωμα

94178 Τριχοειδές αιμαγγείωμα

94179 Σηραγγώδες αιμαγγείωμα

94227 Σπίλος Sutton (halo nevus)

94228 Στικτός σπίλος (nevus spilus)

94229 Μογγολική κηλίδα, συγγενής χοριακή μελανοκύττωση

94246 Ακάνθωμα

94247 Εκκρινές ποροκαρκίνωμα, κακήθες εκκρινές πόρωμα, κακήθες ακροσπείρωμα

94248 Σμηγματογόνο καρκίνωμα (sebaceous carcinoma)

94249 Κακήθες νεόπλασμα των εξαρτημάτων μη προσδιορισμένο

94251 Ινοθυλακίωμα

94691 Πορφυρική λειχηνοειδής δερματίτιδα των Gougerot-Blum

Πίνακας 27: Προσθήκη στην κωδικοποίηση των νόσων του δέρματος του πίνακα 10 βάσει των ιστολογικών απαντήσεων που δόθηκαν από τους παθολογοανατόμους.

Ιστολογικές διαγνώσεις			
Ιστολογικές διαγνώσεις	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καλόηθες νευρογενές νεόπλασμα (10000)	1	,0	,0
Ινοκεράτωμα (10347)	1	,0	,0

Ινώδης βλατίδα ρινός (10348)	5	,1	,1
Ψευδοεπιθηλιωµατώδης υπερπλασία γενικά (10350)	7	,1	,3
Υπερπλασία σµηγµατογόνων αδένων (10351)	10	,2	,4
Μολυσµατικό κηρίο (12010)	1	,0	,4
Έκθυµα (12011)	1	,0	,5
Διαπυητική θυλακίτιδα (12021)	7	,1	,6
Θυλακίτιδα γενικά (12022)	28	,5	1,1
Κύστη γενικά (12050)	3	,1	1,1
Συνοβιακή κύστη (12051)	1	,0	1,2
Διαπυητική δερµατίτιδα (12080)	6	,1	1,3
Κοινή πέμφιγα (12100)	18	,3	1,6
Φυλλώδης πέμφιγα (12102)	5	,1	1,7
Ερυθηµατώδης πέμφιγα (12109)	2	,0	1,7
Θυλακική υπερκεράτωση (12110)	5	,1	1,8
Νόσος Grover (12111)	1	,0	1,8
Πομφολυγώδες πεµφιγοειδές (12120)	56	1,0	2,8
Επίκτητη πομφολυγώδης επιδερµόλυση (12123)	3	,1	2,9
Ερπητοειδής δερµατίτιδα (12130)	7	,1	3,0
Νόσος Sneddon-Wilkinson (12131)	4	,1	3,1
IgA γραµμική δερµατοπάθεια (12132)	2	,0	3,1
Πομφολυγώδες νόσηµα µη προσδιορισµένο (12139)	1	,0	3,1
Ατοπική δερµατίτιδα (12200)	2	,0	3,2
Σµηγµατορροϊκή δερµατίτιδα (12210)	5	,1	3,3
Δερµατίτιδα εξ επαφής (12250)	1	,0	3,3
Σταθερό φαρµακευτικό εξάνθηµα (12271)	6	,1	3,4
Φαρµακευτικό εξάνθηµα γενικά (12279)	67	1,2	4,6
Νευροδερµατίτιδα (12280)	39	,7	5,3

Οζώδης κνήφη (12281)	14	,3	5,5
Νομισματοειδές έκζεμα (12300)	1	,0	5,5
Δυσιδρωσικό έκζεμα (12301)	4	,1	5,6
Δερματίτιδα εξ υπερευαισθησίας (12307)	19	,3	5,9
Δερματίτιδα προσδιορισμένη (12308)	169	3,0	9,0
Δερματίτιδα (12309)	244	4,4	13,3
Ψωρίαση (12400)	123	2,2	15,5
Φλυκταινώδης ψωρίαση (12401)	10	,2	15,7
Ακροφλυκταίνωση (12403)	1	,0	15,7
Σταγονοειδής ψωρίαση (12404)	5	,1	15,8
Ανάστροφη ψωρίαση (12408)	1	,0	15,8
Λειχηνοειδής πιτυρίαση γενικά (12410)	17	,3	16,1
Χρόνια λειχηνοειδής πιτυρίαση (12411)	22	,4	16,5
Λεμφωματοειδής βλατίδωση (12412)	2	,0	16,5
Οξεία λειχηνοειδής πιτυρίαση (12413)	9	,2	16,7
Παραψωρίαση κατά μεγάλες πλάκες (12416)	1	,0	16,7
Παραψωρίαση γενικά (12419)	30	,5	17,3
Ροδόχρους πιτυρίαση (12420)	26	,5	17,7
Ομαλός λειχήνας (12430)	122	2,2	19,9
Υπερτροφικός λειχήνας (12431)	17	,3	20,2
Φαρμακευτικός λειχήνας (12432)	8	,1	20,4
Σύνδρομο επικάλυψης ομαλού λειχήνα-ερυθηματώδους λύκου (12435)	10	,2	20,5
Ερυθρά ιόνθιος πιτυρίαση (12440)	7	,1	20,7
Στιλπνός λειχήνας (12441)	2	,0	20,7
Γραμμικός λειχήνας (12442)	2	,0	20,7
Χρυσίζων λειχήνας (12445)	2	,0	20,8
Μελαγχρωματικός λειχήνας (12448)	16	,3	21,0
Χρόνια κνίδωση (12508)	2	,0	21,1

Κνίδωση γενικά (12509)	9	,2	21,2
Πολύμορφο ερύθημα (12510)	13	,2	21,5
Πομφολυγώδες πολύμορφο ερύθημα (12518)	1	,0	21,5
Οζώδες ερύθημα (12520)	23	,4	21,9
Δακτυλιοειδές φυγόκεντρο ερύθημα (12531)	4	,1	22,0
Πολύμορφο εκ φωτός εξάνθημα (12564)	15	,3	22,2
Ακτινική ποροκεράτωση (12565)	7	,1	22,4
Φωτοδερματίτιδα γενικά (12569)	5	,1	22,5
Ακτινική υπερκεράτωση (12570)	133	2,4	24,8
Χρόνια ακτινική δερματίτιδα (12571)	2	,0	24,9
Ηλιακή ελάστωση (12572)	2	,0	24,9
Ιδιοπαθής ελάστωση (12574)	3	,1	25,0
Ακτινική χειλίτιδα (12576)	21	,4	25,3
Ακτινοδερματίτιδα (12580)	3	,1	25,4
Γυροειδής αλωπεκία (12630)	1	,0	25,4
Ουλωτική αλωπεκία (12660)	31	,6	26,0
Θυλακικός λειχήνας (12661)	45	,8	26,8
Αποφιλωτική θυλακίτιδα (12662)	7	,1	26,9
Ψευδογυροειδής αλωπεκία Brocq (12665)	28	,5	27,4
Ροδόχρους νόσος (12710)	58	1,0	28,4
Ρινόφυμα (12711)	1	,0	28,5
Κοκκιωματώδης ροδόχρους νόσος (12716)	1	,0	28,5
Σμηγματογόνος κύστη (12721)	9	,2	28,6
Πολλαπλό στεατοκύστωμα (12722)	2	,0	28,7
Δερματοΐνωμα (12723)	59	1,1	29,7
Επιδερμοειδής κύστη (12724)	26	,5	30,2
Τριχειλημματική κύστη (12725)	5	,1	30,3
Χνοώδης τριχική κύστη (12726)	1	,0	30,3
Πυώδης ιδρωταδενίτιδα (12732)	1	,0	30,3
Μεταφλεγμονώδης υπερμελάγχρωση (12810)	22	,4	30,7
Ηλιακή φακή (12814)	4	,1	30,8

Σμηγματορροϊκή υπερκεράτωση (12820)	184	3,3	34,1
Μελανίζουσα ακάνθωση (12830)	3	,1	34,1
Δικτυωτή θηλωμάτωση Gougerot-Carteaud (12833)	1	,0	34,2
Τύλος (12840)	2	,0	34,2
Δερματικό κέρας (12858)	24	,4	34,6
Ποροκεράτωση Mibelli (12860)	1	,0	34,6
Ποροκεράτωση γενικά (12869)	4	,1	34,7
Διαπιτραίνουσα δερματοπάθεια γενικά (12870)	3	,1	34,8
Διαπιτραίνουσα θυλακίτιδα (12871)	1	,0	34,8
Γαγγραινώδες πυόδερμα (12880)	11	,2	35,0
Σκληροατροφικός λειχήνας (12900)	75	1,3	36,3
Ανετοδερμία γενικά (12901)	1	,0	36,3
Ουλή (12910)	74	1,3	37,7
Επιθηλιοφόρος κύστη, κέγχριο (12913)	9	,2	37,8
Δακτυλιοειδές κοκκίωμα (12920)	72	1,3	39,1
Λιποειδική νεκροβίωση (12921)	1	,0	39,1
Ηωσινόφιλο κοκκίωμα του προσώπου (12922)	4	,1	39,2
Κοκκίωμα εκ ξένου σώματος (12923)	14	,3	39,4
Κοκκίωμα γενικά (12929)	6	,1	39,5
Ερυθηματώδης λύκος γενικά (12930)	128	2,3	41,8
Χρόνιος δισκοειδής ερυθηματώδης λύκος (12931)	12	,2	42,0
Ύποξυς ερυθηματώδης λύκος (12932)	4	,1	42,1
Lupus profundus (12933)	1	,0	42,1
Εντοπισμένη σκληροδερμία (12940)	8	,1	42,3
Calcinosis cutis (12942)	1	,0	42,3
White spot disease (12948)	2	,0	42,3

Δερματική αγγειίτιδα γενικά (12950)	20	,4	42,7
Δικτυωτή πελίδνωση (12954)	1	,0	42,7
Νόσος Αδαμαντιάδη-Behçet (12960)	1	,0	42,7
Πυογόνο κοκκίωμα (12980)	30	,5	43,3
Παθομιμία (12981)	22	,4	43,6
Σύνδρομο Sweet (12982)	4	,1	43,7
Εωσινοφιλική κυτταρίτιδα (12983)	5	,1	43,8
Δερματικό έλκος (12984)	3	,1	43,9
Βλατιδώδης βλεννίωση (12985)	3	,1	43,9
Θυλακική βλεννίωση (12986)	5	,1	44,0
Καλοήθης λεμφοκυτταρική διήθηση (12987)	40	,7	44,7
Καλοήθης λεμφοκυτταρική υπερπλασία (12988)	5	,1	44,8
Τραυματική βλάβη (12990)	7	,1	44,9
Οζώδης πολυαρτηρίτιδα (13300)	4	,1	45,0
Λευκοκυτταροκλαστική αγγειίτιδα (13310)	56	1,0	46,0
Κνιδωτική αγγειίτιδα (13311)	19	,3	46,3
Δερματομυοσίτιδα (13339)	5	,1	46,4
Σκληροδερμία γενικά (13349)	86	1,5	48,0
Βαλανοποσθίτιδα (14470)	1	,0	48,0
Λευκοπλακία (14480)	1	,0	48,0
Βαλανίτιδα γενικά (14481)	14	,3	48,2
Πλασματοκυτταρική βαλανίτιδα Zoon (14482)	33	,6	48,8
Κοινή ιχθύαση (17800)	1	,0	48,8
Φυλοσύνδετη ιχθύαση (17802)	1	,0	48,9
Telangiectasia macularis eruptiva perstans (17821)	3	,1	48,9
Μαστοκυττάρωση (17822)	2	,0	49,0
Μελαγχρωματική κνίδωση (17823)	11	,2	49,1
Μυρμηκιώδες θήλωμα (17825)	10	,2	49,3
Σπίλος Jadassohn (17826)	6	,1	49,4

Καλοήθης οικογενής πέμφιγα (17827)	3	,1	49,5
Νόσος Darier (17828)	4	,1	49,6
Θήλωμα, ινοεπιθηλιακός πολύποδας (17829)	41	,7	50,3
Μυρμηκιάδης επιδερμικός σπίλος (17830)	6	,1	50,4
Παρασιτική κνήφη (23570)	29	,5	50,9
Σκληρό ερύθημα του Bazin (91185)	2	,0	51,0
Λεπροματώδης λέπρα (91395)	1	,0	51,0
Ακτινομυκητίαση (91420)	1	,0	51,0
Δευτερογόνος σύφιλη (91510)	1	,0	51,0
Οξυτενές κονδύλωμα (91630)	17	,3	51,3
Γιγαντιαίο κονδύλωμα Buschke-Löwenstein (91631)	1	,0	51,3
Χρόνιο μεταναστευτικό ερύθημα (91691)	1	,0	51,4
Λοίμωξη από απλό έρπη (92000)	1	,0	51,4
Μυρμηκία γενικά (92071)	8	,1	51,5
Νόσος Orf (92080)	1	,0	51,5
Μολυσματική τέρμινθος (92081)	2	,0	51,6
Ιογενές εξάνθημα γενικά (92340)	1	,0	51,6
Μυκητίαση γενικά (92350)	1	,0	51,6
Μυκητίαση εν τω βάθει (92490)	2	,0	51,6
Δερματική λείσμανίαση (92551)	1	,0	51,7
Ψώρα (92860)	3	,1	51,7
Κοκκίωμα μεταψωρικό (92861)	2	,0	51,7
Μελάνωμα των άκρων (93428)	2	,0	51,8
Κακόηθες μελάνωμα σε έδαφος σπίλου (93429)	7	,1	51,9
Κακόηθες μελάνωμα (93430)	11	,2	52,1
Επιφανειακώς επεκτεινόμενο κακόηθες μελάνωμα (93432)	38	,7	52,8
Μεταστατική εστία κακοήθους μελανώματος (93433)	2	,0	52,8
Οζώδες μελάνωμα (93434)	13	,2	53,1
Καρκίνωμα Merkel (93435)	1	,0	53,1

Γλομαγγείωμα (93436)	1	,0	53,1
Επιθηλίωμα γενικά (93440)	1	,0	53,1
Βασικοκυτταρικό καρκίνωμα (93441)	840	15,0	68,1
Βασικοκυτταρικό καρκίνωμα μελαγχρωματικό (93442)	18	,3	68,4
Ινοεπιθηλίωμα (93443)	6	,1	68,6
Βασικοκυτταρικό καρκίνωμα με ακτινική υπερκεράτωση (93444)	6	,1	68,7
Βασικοακανθοκυτταρικό καρκίνωμα (93445)	12	,2	68,9
Βασικοκυτταρικό καρκίνωμα με σμηγματοροϊκή υπερκεράτωση (93446)	4	,1	68,9
Ακανθοκυτταρικό καρκίνωμα (93448)	304	5,4	74,4
Κερατοακάνθωμα (93449)	29	,5	74,9
Καρκίνωμα προσομοιάζον με λεμφοεπιθηλίωμα (93450)	1	,0	74,9
Κερατοακάνθωμα με σμηγματοροϊκή υπερκεράτωση (93451)	1	,0	74,9
Σάρκωμα Kaposi (93460)	20	,4	75,3
Βακτηριακή αγγειομάτωση (93462)	1	,0	75,3
Ακροαγγειοδερματίτιδα (93463)	24	,4	75,7
Δερματικές μεταστάσεις εσωτερικής κακοήθειας (93790)	8	,1	75,9
Λεμφοϋπερπλαστικό νόσημα γενικά (93810)	5	,1	76,0
Λευχαιμία γενικά (93812)	3	,1	76,0
Δερματικό λέμφωμα γενικά (93840)	1	,0	76,0
Σπογγοειδής μυκητίαση (93841)	3	,1	76,1
Δερματικό Τ-λέμφωμα γενικά (93843)	9	,2	76,2
Δερματικό Β-λέμφωμα γενικά (93844)	11	,2	76,4
Poikiloderma vasculare atrophicans (93845)	1	,0	76,5

Μυελοδυσπλαστικό σύνδρομο (93946)	1	,0	76,5
Άτυπο ινοζάνθωμα (93961)	2	,0	76,5
Νεανικό ξανθοκοκκίωμα (93965)	1	,0	76,5
Προέχον δερματοϊνοσάρκωμα (93970)	1	,0	76,6
Αγγειοσάρκωμα (93972)	2	,0	76,6
Μελάνωμα εκ κακοήθους φακής (94031)	11	,2	76,8
Κακοήθης φακή (94032)	24	,4	77,2
Νόσος Bowen (94041)	52	,9	78,1
Ερυθροπλασία Queyrat (94074)	10	,2	78,3
Μποβеноειδής βλατίδωση (94075)	12	,2	78,5
Λίπωμα (94170)	18	,3	78,9
Τριχοειδές αιμαγγείωμα (94178)	25	,4	79,3
Σηραγγώδες αιμαγγείωμα (94179)	32	,6	79,9
Αιμαγγείωμα γενικά (94180)	9	,2	80,0
Λεμφαγγείωμα (94181)	3	,1	80,1
Φλεβική λίμνη (94182)	1	,0	80,1
Αγγειοκεράτωμα (94185)	3	,1	80,2
Μελαγχρωματικός σπίλος γενικά (94220)	1	,0	80,2
Συνδεσμικός, μεικτός, χοριακός σπίλος (94221)	903	16,1	96,3
Εφηλίδες (94222)	9	,2	96,5
Δυσπλαστικός σπίλος (94223)	25	,4	96,9
Σπίλος Spitz (94224)	2	,0	97,0
Κυανός σπίλος (94225)	27	,5	97,4
Συγγενής σπίλος γενικά (94226)	1	,0	97,5
Σπίλος Sutton (94227)	4	,1	97,5
Στικτός σπίλος (94228)	2	,0	97,6
Μογγολική κηλίδα (94229)	1	,0	97,6
Καλοήγη νεοπλάσματα του δέρματος γενικά (94230)	1	,0	97,6
Τριχοεπιθηλίωμα (94231)	4	,1	97,7
Τριχοθυλακίωμα (94232)	1	,0	97,7
Αγγειοϊνώμα (94233)	2	,0	97,7

Εκκρινές πόρωμα (94234)	4	,1	97,8
Θηλώδες συριγγοκυσταδένωμα (94235)	1	,0	97,8
Σμηγματογόνο αδένωμα (94236)	1	,0	97,9
Νευροϊνωμα (94237)	9	,2	98,0
Συρίγγωμα (94238)	4	,1	98,1
Κυσταδένωμα (94239)	1	,0	98,1
Πιλοματρικόωμα (94240)	5	,1	98,2
Ίνωμα γενικά (94241)	7	,1	98,3
Τριχειλήμωμα (94242)	1	,0	98,3
Τριχοδισκίωμα (94244)	1	,0	98,4
Ακάνθωμα εκ διαυγών κυττάρων (94245)	2	,0	98,4
Ακάνθωμα (94246)	2	,0	98,4
Εκκρινές ποροκαρκίνωμα (94247)	1	,0	98,4
Σμηγματογόνο καρκίνωμα (94248)	1	,0	98,5
Κακόηθες νεόπλασμα των εξαρτημάτων μη προσδιορισμένο (94249)	1	,0	98,5
Λειομύωμα (94250)	3	,1	98,5
Ινοθυλακίωμα (94251)	1	,0	98,6
Αναφυλακτοειδής πορφύρα Henoch-Schönlein (94690)	3	,1	98,6
Πορφυρική λειχηνοειδής δερματίτιδα των Gougerot-Blum (94691)	1	,0	98,6
Πορφύρα γενικά (94692)	10	,2	98,8
Εκζεματοειδής πορφύρα Δούκα-Καπετανάκη (94693)	5	,1	98,9
Τριχοειδίτιδα γενικά (94694)	9	,2	99,1
Νόσος Schamberg (94695)	7	,1	99,2
Ουδετεροφιλική δερματοπάθεια μη προσδιορισμένη (94710)	2	,0	99,2
Σαρκοείδωση δέρματος (94863)	6	,1	99,3
Ξάνθωμα (95780)	4	,1	99,4
Ελαστικό ψευδοξάνθωμα (95782)	1	,0	99,4

Σπίλος συνδετικού ιστού (95783)	2	,0	99,4
Όψιμη δερματική πορφυρία (95801)	2	,0	99,5
Λιπωμάτωση γενικά (95882)	1	,0	99,5
Οζώδης χονδροδερματίτιδα (98610)	3	,1	99,5
Δερματίτιδα εκ στάσεως (99831)	24	,4	100,0
Λεμφοίδημα (99890)	2	,0	100,0
Σύνολο	5597	100,0	

Πίνακας 28: Συχνότητες και ποσοστά των ιστολογικών διαγνώσεων για το σύνολο των ιστοτεμαχίων. Οι αριθμοί της στήλης «ιστολογική διάγνωση» ανταποκρίνονται στην κωδικοποίηση των πινάκων 10 και 27.

Οι παραπάνω ιστολογικές διαγνώσεις αντιστοιχούν στα 6720 (6733 συνολικά – 13 άλλος ιστός) ιστοτεμάχια δέρματος (από το πρώτο μέχρι το τρίτο) που αναγράφονται στις 5941 ιστολογικές απαντήσεις που μελετήθηκαν. Συγκεκριμένα, τέθηκαν 4867 συγκεκριμένες ιστολογικές διαγνώσεις για τα 5937 τεμάχια (5941 δέρμα - 4 άλλος ιστός) που λήφθηκαν πρώτα, 568 διαγνώσεις για τα 615 (622 δέρμα – 7 άλλος ιστός) τεμάχια που λήφθηκαν δεύτερα, όποτε αυτό συνέβη, και 162 ιστολογικές διαγνώσεις για 168 (170 δέρμα – 2 άλλος ιστός) τεμάχια που λήφθηκαν τρίτα, στις περιπτώσεις που έγινε κάτι τέτοιο. Δηλαδή συνολικά τέθηκαν 5597 συγκεκριμένες ιστολογικές απαντήσεις για τα υπό μελέτη νοσήματα των 6720 δερματικών βιοψιών που μελετήθηκαν (ποσοστό 83,29%). Στον πίνακα 29 και στο σχήμα 6 παρουσιάζεται μια κατηγοριοποίηση των διαγνώσεων του πίνακα 28.

Εφαρμόζοντας το κριτήριο χ^2 για τις κατηγοριοποιημένες διαγνώσεις προκύπτει $\chi^2=5150,109$, $p<0,001$, δηλαδή οι διαφορές στις μεταξύ τους συχνότητες είναι στατιστικά σημαντικές. Επίσης εκτελώντας τη δοκιμασία χ^2 ως προς δύο

παράγοντες προκύπτει ότι υπάρχει εξάρτηση της κατηγορίας της ιστολογικής διάγνωσης από τη θέση λήψης τόσο για τα τρία πρώτα ιστοτεμάχια ($\chi^2=2917,638$, $p<0,001$) όσο και μόνο για το πρώτο ιστοτεμάχιο ($\chi^2=2616,524$, $p<0,001$), καθώς επίσης και εξάρτηση της από το νοσοκομειακό τμήμα παραγγελίας της εξέτασης ($\chi^2=4507,097$, $p<0,001$).

Κατηγορίες ιστολογικών διαγνώσεων

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Επιθηλιώματα	1224	21,9	21,9
Μελαγχρωματικοί σπίλοι	965	17,2	39,1
Καλοήθεις όγκοι, κύστες, καλοήθεις υπερπλασίες, αγγειακές δυσπλασίες	700	12,5	51,6
Δερματίτιδες	484	8,6	60,3
Λοιπά	441	7,9	68,1
Βλατιδολεπιδώδεις δερματοπάθειες	425	7,6	75,7
Προκαρκινικές βλάβες	253	4,5	80,3
Νόσοι συνδετικού ιστού	244	4,4	84,6
Νόσοι εξαρτημάτων και ακμοειδή εξανθήματα	205	3,7	88,3
Αγγείτιδες	135	2,4	90,7
Φαρμακευτικές αντιδράσεις και κνίδωση	106	1,9	92,6
Πομφολυγώδη νοσήματα	101	1,8	94,4
Κοκκιωματώδεις νόσοι και μη λοιμώδη κοκκιώματα	99	1,8	96,2
Κακοήγη μελανώματα	84	1,5	97,7
Άλλες κακοήθειες	70	1,3	98,9
Λοιμώξεις και παρασιτώσεις δέρματος	61	1,1	100,0
Σύνολο	5597	100,0	

$\chi^2=5150,109, p<0,001$

Πίνακας 29: Συχνότητες και ποσοστά ομαδοποιημένων ιστολογικών διαγνώσεων.

Σχήμα 6: Ραβδόγραμμα που απεικονίζει τη συχνότητα των ομαδοποιημένων ιστολογικών διαγνώσεων.

5.7 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΚΛΙΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΙΣΤΟΛΟΓΙΚΩΝ ΔΙΑΓΝΩΣΕΩΝ

Στην παράγραφο 5.6 παρουσιάστηκε η συχνότητα των ιστολογικών απαντήσεων στις οποίες ο παθολογοανατόμος κατέληξε σε μία συγκεκριμένη διάγνωση ύστερα από τη μικροσκοπική εξέταση του υλικού. Αυτό συνέβη σε 5597 περιπτώσεις από τα 6720 ιστοτεμάχια δέρματος που μελετήθηκαν ως προς το

διαγνωστικό σκέλος. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις είτε δεν προέκυψε συγκεκριμένη διάγνωση είτε προτάθηκαν περισσότερες πιθανές διαγνώσεις. Όπως αναπτύχθηκε στο γενικό μέρος, η διαγνωστική προσέγγιση των δερματοπαθειών αποτελεί σύνθετη διαδικασία που απαιτεί τη συνέργεια πολλών παραγόντων, και αυτή η πολυπλοκότητα δυσχεραίνει το έργο των εμπλεκομένων με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατό να τεθεί διάγνωση σε κάθε περίπτωση και η διαδικασία να επαναλαμβάνεται ή να επιστρατεύονται ασφαλείς θεραπευτικές στρατηγικές. Προκειμένου να μελετηθεί η συσχέτιση των κλινικών και των ιστολογικών απαντήσεων έγινε αναγωγή του προβλήματος στις εξής περιπτώσεις:

- i. Μία συγκεκριμένη ιστολογική διάγνωση σε ασυμφωνία με τις μη συγκεκριμένες κλινικές διαγνώσεις (περίπτωση 0)
- ii. Μία συγκεκριμένη ιστολογική διάγνωση σε πλήρη συμφωνία (ακριβώς το αυτό νόσημα) με μία από τις κλινικές διαγνώσεις (περίπτωση 1)
- iii. Μία συγκεκριμένη ιστολογική διάγνωση σε μερική συμφωνία (ως προς την κατηγορία του νοσήματος) με τουλάχιστον μία από τις κλινικές διαγνώσεις (περίπτωση 2)
- iv. Μία συγκεκριμένη ιστολογική διάγνωση σε ασυμφωνία με τις συγκεκριμένες κλινικές διαγνώσεις (περίπτωση 3)
- v. Μη συγκεκριμένη ιστολογική διάγνωση και χωρίς αξιοποιήσιμα στοιχεία σε (αναμενόμενη) ασυμφωνία με τις συγκεκριμένες κλινικές διαγνώσεις (περίπτωση 4)

- vi. Μη συγκεκριμένη ιστολογική διάγνωση σε (αναμενόμενη) ασυμφωνία με τις μη συγκεκριμένες κλινικές διαγνώσεις (περίπτωση 5)
- vii. Μη συγκεκριμένη ιστολογική διάγνωση με αξιοποιήσιμα στοιχεία σε (αναμενόμενη) ασυμφωνία με τις συγκεκριμένες κλινικές διαγνώσεις (περίπτωση 6)
- viii. Περισσότερες από μία (συγκεκριμένες) ιστολογικές διαγνώσεις που αποτελούν υποσύνολο (περιλαμβάνονται) της κλινικής διαφορικής διάγνωσης (περίπτωση 7)
- ix. Περισσότερες από μία (συγκεκριμένες) ιστολογικές διαγνώσεις που αποτελούν διαφορετικό σύνολο από αυτό της κλινικής διαφορικής διάγνωσης (περίπτωση 8)
- x. Περισσότερες από μία (συγκεκριμένες) ιστολογικές διαγνώσεις σε μερική επικάλυψη με την κλινική διαφορική διάγνωση (περίπτωση 9).

Όλες οι κλινικές και ιστολογικές διαγνώσεις συγκρίθηκαν και κατανεμήθηκαν σε μια από τις παραπάνω περιπτώσεις. Οι υπόλοιπες περιπτώσεις που μπορούν να προκύψουν λογικά είτε στερούνται νοήματος, όπως η περίπτωση μη συγκεκριμένης κλινικής- μη συγκεκριμένης ιστολογικής διάγνωσης αλλά συμφωνίας μεταξύ τους, είτε απλώς δεν προέκυψαν στο υπό εξέταση υλικό, όπως για παράδειγμα η περίπτωση η ιστολογική και η κλινική διαφορική διάγνωση να αποτελούν ίσα σύνολα. Στον πίνακα 30 παρουσιάζονται οι συχνότητες και τα ποσοστά των περιπτώσεων που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Συσχέτιση κλινικών και ιστολογικών διαγνώσεων

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Περίπτωση 0: μία συγκεκριμένη ιστολογική διάγνωση σε ασυμφωνία με τις μη συγκεκριμένες κλινικές διαγνώσεις	207	3,1	3,1
Περίπτωση 1: μία συγκεκριμένη ιστολογική διάγνωση σε πλήρη συμφωνία με μία από τις κλινικές διαγνώσεις	2642	39,3	42,4
Περίπτωση 2: μία συγκεκριμένη ιστολογική διάγνωση σε συμφωνία ως προς την κατηγορία του νοσήματος με τουλάχιστον μία από τις κλινικές διαγνώσεις	1668	24,8	67,2
Περίπτωση 3: μία συγκεκριμένη ιστολογική διάγνωση σε ασυμφωνία με τις συγκεκριμένες κλινικές διαγνώσεις	1080	16,1	83,3
Περίπτωση 4: μη συγκεκριμένη ιστολογική διάγνωση και χωρίς αξιοποιήσιμα στοιχεία σε ασυμφωνία με τις συγκεκριμένες κλινικές διαγνώσεις	162	2,4	85,7
Περίπτωση 5: μη συγκεκριμένη ιστολογική διάγνωση σε ασυμφωνία με τις μη συγκεκριμένες κλινικές διαγνώσεις	25	,4	86,1
Περίπτωση 6: μη συγκεκριμένη ιστολογική διάγνωση με αξιοποιήσιμα στοιχεία σε ασυμφωνία με τις συγκεκριμένες κλινικές διαγνώσεις	567	8,4	94,5
Περίπτωση 7: περισσότερες από μία (συγκεκριμένες) ιστολογικές διαγνώσεις που αποτελούν υποσύνολο της κλινικής διαφορικής διάγνωσης	50	,7	95,3
Περίπτωση 8: περισσότερες από μία (συγκεκριμένες) ιστολογικές διαγνώσεις που αποτελούν διαφορετικό σύνολο από αυτό της κλινικής διαφορικής διάγνωσης	108	1,6	96,9

Περίπτωση 9: περισσότερες από μία (συγκεκριμένες) ιστολογικές διαγνώσεις σε μερική επικάλυψη με την κλινική διαφορική διάγνωση	211	3,1	100,0
Σύνολο	6720	100,0	
$\chi^2=10212,560$, $p<0,001$			

Πίνακας 30: Συχνότητες και ποσοστά των περιπτώσεων συσχέτισης κλινικών και ιστολογικών διαγνώσεων.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα συγκεκριμένη ιστολογική διάγνωση δόθηκε σε $n=5597$ περιπτώσεις (83,3%), χωρίς σαφή ιστολογική διάγνωση σε $n=754$ (11,2%) ενώ περισσότερες διαγνώσεις προτάθηκαν σε $n=369$ (5,5%). Αξιοποιήσιμα στοιχεία (περιπτώσεις 0-3, 6, 7-9) προέκυψαν σε $n=6533$ (97,2%) των περιπτώσεων. Σημαντική σύμπτωση της κλινικής διαφορικής διάγνωσης με την ιστολογική απάντηση (περιπτώσεις 1, 2, 7) προέκυψε σε $n=4360$ (64,9%), ενώ ικανοποιητική σύμπτωση (περιπτώσεις 1, 2, 7, 9) σε $n=4571$ (68%) των περιπτώσεων. Ασαφής κλινική διάγνωση σε συνδυασμό με παραγωγή μη αξιοποιήσιμων ιστολογικών στοιχείων (περίπτωση 5) παρατηρήθηκε σε μόλις $n=25$ (0,4%), ενώ γενικά ασαφής κλινική διάγνωση (περιπτώσεις 0, 5) δόθηκε σε $n=232$ (3,5%).

Κάποιες απ' τις αιτίες των μη συγκεκριμένων ιστολογικών διαγνώσεων (περιπτώσεις 4-6) μπορούν να εξαχθούν απ' τη μελέτη των ιστολογικών απαντήσεων. Από τις 754 περιπτώσεις κατά ένα μέρος ($n=91$, 12,1%) το υλικό αναφέρθηκε ως ακατάλληλο ή κατεστραμμένο για εξέταση, σε $n=39$ (5,2%) βρέθηκε ανεπαρκές ποσοτικά, σε $n=27$ (3,6%) βιοψίες η θέση λήψης πιθανολογήθηκε ως μη αντιπροσωπευτική ή παρακείμενη της βλάβης, σε $n=24$ (3,2%) παρατηρήθηκε τροποποίηση της ιστολογικής εικόνας που αποδόθηκε σε προηγούμενη θεραπεία, σε

$n=23$ (3,1%) η εξέταση θεωρήθηκε ως μη ειδική για τη διάγνωση, ενώ σε $n=16$ (2,1%) περιπτώσεις αιτία θεωρήθηκε η παλαιότητα ή η πρωιμότητα της βλάβης. Στις υπόλοιπες 534 (70,8%) περιπτώσεις δεν καταγράφηκε κάποια συγκεκριμένη αιτιολόγηση.

Οι πιθανές κλινικές διαγνώσεις στα πλαίσια της διαφορικής διάγνωσης που συνδυάστηκαν με τις περιπτώσεις που δεν προέκυψε συγκεκριμένη ιστολογική διάγνωση (περιπτώσεις 4-6) εμφανίζονται στον πίνακα 31.

Κλινικές διαγνώσεις επί των περιπτώσεων 4-6

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Άλλο μη προσδιοριζόμενο νόσημα (99999)	170	9,9	9,9
Δερματίτιδα μη προσδιορισμένη (12309)	81	4,7	14,6
Ομαλός λειχήνας (12430)	69	4,0	18,6
Βασικοκυτταρικό καρκίνωμα (93441)	64	3,7	22,3
Ακανθοκυτταρικό καρκίνωμα (93448)	54	3,1	25,4
Ψωρίαση (12400)	49	2,8	28,2
Χρόνιος δισκοειδής ερυθηματώδης λύκος (12931)	49	2,8	31,1
Επιθηλίωμα γενικά (93440)	33	1,9	33,0
Θυλακικός λειχήνας (12661)	32	1,9	34,8
Ακτινική υπερκεράτωση (12570)	29	1,7	36,5
Ερυθηματώδης λύκος γενικά (12930)	27	1,6	38,1
Σαρκοειδωση δέρματος (94863)	26	1,5	39,6
Νευροδερματίτιδα (12280)	24	1,4	41,0
Δακτυλιοειδές κοκκίωμα (12920)	24	1,4	42,4
Κλινική περιγραφή (99997)	24	1,4	43,8
Σκληροατροφικός λειχήνας (12900)	23	1,3	45,1

Φαρμακευτικό εξάνθημα γενικά (12279)	22	1,3	46,4
Πομφολυγώδες πεμφιγοειδές (12120)	20	1,2	47,5
Σπογγοειδής μυκητίαση (93841)	20	1,2	48,7
Δερματική αγγειίτιδα γενικά (12950)	18	1,0	49,7
Ερυθροπλασία Queyrat (94074)	18	1,0	50,8
Οζώδες ερύθημα (12520)	17	1,0	51,8
Σμηγματοροϊκή υπερκεράτωση (12820)	17	1,0	52,8
Νόσος Jessner (12987)	17	1,0	53,7
Χωρίς διάγνωση ή περιγραφή (99998)	17	1,0	54,7
Ερπητοειδής δερματίτιδα (12130)	15	,9	55,6
Εντοπισμένη σκληροδερμία (12940)	15	,9	56,5
Πλασματοκυτταρική βαλανίτιδα Zoon (14482)	15	,9	57,3
Μυρμηκία (92071)	14	,8	58,1
Παραψωρίαση κατά μεγάλες πλάκες (12416)	12	,7	58,8
Κοκκίωμα γενικά (12929)	12	,7	59,5
Παρασιτική κνήφη (23570)	12	,7	60,2
Κοινή πέμφιγα (12100)	11	,6	60,9
Λεύκη (12800)	11	,6	61,5
Σκληροδερμία γενικά (13349)	11	,6	62,1
Μελαγχρωματικός σπίλος (94220)	11	,6	62,8
Σταθερό φαρμακευτικό εξάνθημα (12271)	10	,6	63,4
Παραψωρίαση γενικά (12419)	10	,6	63,9
Πολύμορφο ερύθημα (12510)	10	,6	64,5
Πολύμορφο εκ φωτός εξάνθημα (12564)	10	,6	65,1
Φωτοδερματίτιδα γενικά (12569)	10	,6	65,7
Ψευδογυροειδής αλωπεκία Brocq (12665)	10	,6	66,3
Κνιδωτική αγγειίτιδα (13311)	10	,6	66,8

Θήλωμα, ακροχόρδωνας (17829)	10	,6	67,4
Μελαγχρωματικός λειχήνας (12448)	9	,5	67,9
Δερματικό λέμφωμα γενικά (93840)	9	,5	68,5
Νόσος Bowen (94041)	9	,5	69,0
Πομφολυγώδες νόσημα μη προσδιορισμένο (12139)	8	,5	69,4
Σμηγματοροϊκή δερματίτιδα (12210)	8	,5	69,9
Δερματίτιδα προσδιορισμένη (12308)	8	,5	70,4
Ροδόχρους πιτυρίαση (12420)	8	,5	70,8
Φυματίωση δέρματος γενικά (91186)	8	,5	71,3
Λέπρα (91300)	8	,5	71,8
Μυκητίαση εν τω βάθει (92490)	8	,5	72,2
Θυλακίτιδα γενικά (12022)	7	,4	72,6
Λεμφωματοειδής βλατίδωση (12412)	7	,4	73,0
Ακτινική χειλίτιδα (12576)	7	,4	73,4
Γαγγραινώδες πυόδερμα (12880)	7	,4	73,9
Παθομιμία (12981)	7	,4	74,3
Δερματική λείσμανίαση (92551)	7	,4	74,7
Οζώδης κνήφη (12281)	6	,3	75,0
Λειχηνοειδής πιτυρίαση γενικά (12410)	6	,3	75,4
Χρόνια λειχηνοειδής πιτυρίαση (12411)	6	,3	75,7
Γυροειδής αλωπεκία (12630)	6	,3	76,1
Μεταφλεγμονώδης υπερμελάγχρωση (12810)	6	,3	76,4
Πυογόνο κοκκίωμα (12980)	6	,3	76,8
Δερματομυοσίτιδα (13339)	6	,3	77,1
Μαστοκυττάρωση (17822)	6	,3	77,4
Μυκητίαση γενικά (92350)	6	,3	77,8
Ψώρα (92860)	6	,3	78,1
Κερατοσκάνθωμα (93449)	6	,3	78,5

Λοιπά νοσήματα	371	21,5	100,0
Σύνολο	1725	100,0	

Πίνακας 31: Κλινικές διαγνώσεις που τέθηκαν στα πλαίσια της διαφορικής διάγνωσης και συνδυάστηκαν με τις ιστολογικές απαντήσεις των περιπτώσεων 4-6 κατά σειρά συχνότητας.

Επιπρόσθετα εκτελώντας τη δοκιμασία χ^2 ως προς ένα παράγοντα προκύπτει ότι η διαφορά των συχνοτήτων μεταξύ των περιπτώσεων κλινικής και ιστολογικής συσχέτισης είναι στατιστικά σημαντική τόσο για τα τρία πρώτα ιστοτεμάχια ($\chi^2=10212,560$, $p<0,001$) όσο και μόνο για το πρώτο ($\chi^2=9235,134$, $p<0,001$). Επίσης με την εφαρμογή της ίδιας δοκιμασίας ως προς δύο παράγοντες προκύπτει εξάρτηση των περιπτώσεων κλινικής και ιστολογικής συσχέτισης από τη θέση λήψης για τα τρία πρώτα ($\chi^2=378,979$, $p<0,001$) όσο και μόνο για το πρώτο ιστοτεμάχιο ($\chi^2=249,741$, $p<0,001$).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

6.1 ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ιατρική έρευνα, όπως αναφέρθηκε στην παράγραφο 1.4, μπορεί να λαμβάνει διαφορετικές μορφές και να ακολουθεί διαφορετικές μεθοδολογίες, όμως οι τελικοί στόχοι της παραμένουν η καλύτερη κατανόηση των συνθηκών και των παραγόντων νόσησης του πληθυσμού με σκοπό την αποτελεσματική πρόληψη και θεραπεία. Η μέθοδος που ακολουθείται στις κλινικές έρευνες είναι η εξέταση δείγματος προερχόμενου από τον πληθυσμό που ενδιαφέρει ανάλογα με την περίπτωση. Σημαντικό μέρος αυτών των μελετών, μεταξύ των οποίων οι αναδρομικές μελέτες, χρησιμοποιούν τα διαθέσιμα κάθε φορά στοιχεία τα οποία υποβάλλονται σε κατάλληλη επεξεργασία και ανάλυση με σκοπό την εξαγωγή συμπερασμάτων στηριζόμενες στην υπόθεση ότι αποτελούν αντιπροσωπευτικό δείγμα του πληθυσμού. Σε κάθε περίπτωση τα στοιχεία που προκύπτουν αξιολογούνται και συνεκτιμώνται μαζί με τα αντίστοιχα αποτελέσματα και άλλων ανάλογων ερευνών.

Οι στόχοι που τέθηκαν στην παρούσα μελέτη αφορούν ερωτήματα σχετικά με τον πληθυσμό των ασθενών που υποβάλλονται στην εξέταση της βιοψίας δέρματος. Μέσα από τη συλλογή των απαντήσεων ιστολογικής εξέτασης της τριετίας 2004-2006 που συγκεντρώθηκαν και τη μελέτη των στοιχείων που προέκυψαν απ' αυτές επιχειρήθηκε η ανάλυση και στατιστική επεξεργασία του υλικού και η εξαγωγή συμπερασμάτων. Συνοπτικά αναφέρονται τα εξής:

i. η αναλογία άρρενες/θήλειες βρέθηκε 0,93 (2862/3075). Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του πληθυσμού για το έτος 2006 [97] στην περιοχή της Αττικής, από όπου αναμένεται να προέρχεται η πλειοψηφία των ασθενών του νοσοκομείου της μελέτης, η αναλογία αυτή ήταν 0,95. Εκτελώντας τη μη παραμετρική δοκιμασία χ^2 δεν προέκυψε στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ του πληθυσμού της μελέτης και του γενικού πληθυσμού της περιοχής ($\chi^2=0,622$, $p=0,43$), δηλαδή δεν απορρίπτεται η υπόθεση το δείγμα να ακολουθεί την κατανομή του πληθυσμού. Αυτό θα μπορούσε να σημαίνει ότι δεν υπήρξε προτίμηση στη λήψη βιοψίας ανάλογα με το φύλο, αν φυσικά και ο πληθυσμός των προσερχόμενων για εξέταση στα διάφορα τμήματα του νοσοκομείου ακολουθεί την ίδια κατανομή.

ii. ο μέσος όρος ηλικίας ήταν $54,58 \pm 0,26$, η διάμεσος 57 και η επικρατούσα τιμή τα 70 έτη. Για τους μεν άρρενες ο μέσος όρος ήταν $56,54 \pm 0,37$, η διάμεσος 60 και η επικρατούσα τιμή 73 έτη, για τις δε θήλειες οι αντίστοιχες τιμές ήταν $52,79 \pm 0,36$, 54 και 70 έτη. Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του γενικού πληθυσμού του έτους 2006 στην Αττική [97] ο δείκτης γήρανσης (εκατοστιαίο ποσοστό ατόμων άνω των 65 προς το σύνολο του πληθυσμού) ανήλθε σε 16,47%, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό του πληθυσμού της μελέτης ήταν 37,66%. Δηλαδή ο δείκτης γήρανσης των ασθενών στους οποίους έγινε βιοψία ήταν μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο του γενικού πληθυσμού.

iii. η διαφορά στη συμμετοχή των διάφορων νοσοκομειακών τμημάτων στην παραγγελία της ιστολογικής εξέτασης βρέθηκε στατιστικά σημαντική ($\chi^2= 5520,628$, $p<0,001$), όπως περιγράφεται στην παράγραφο 5.2.

iv. για τη μελέτη της εντόπισης των βλαβών απ' τις οποίες προήλθαν οι βιοψίες αναπτύχθηκε ένα ανεξάρτητο σύστημα κωδικοποίησης της τοπογραφικής

ανατομικής της επιφάνειας του ανθρώπινου σώματος. Συγκεντρωτικά οι περιοχές απ' τις οποίες λήφθηκαν τα ιστοτεμάχια ήταν κεφαλή – τράχηλος 38,3%, κάτω άκρα 17,1%, πρόσθιος – πλάγιος κορμός 14,3%, ράχη 12,3%, άνω άκρα 11,1% και πύελος 6,9%, ενώ οι μεταξύ τους διαφορές βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές ($\chi^2=2434,521$, $p<0,001$).

v. για τη μελέτη των κλινικών διαγνώσεων που έθεσαν οι δερματολόγοι στα πλαίσια της διαφορικής διάγνωσης αναπτύχθηκε ένα ad hoc σύστημα κωδικοποίησης και ταξινόμησης όπως αναπτύσσεται στην παράγραφο 5.4. Επίσης οι διαφορές στις συχνότητες των κλινικών διαγνώσεων βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές ($\chi^2=9396,640$, $p<0,001$), κάτι το οποίο φανερώνει την κλινική υποψία των δερματολόγων για κατηγορίες νοσημάτων όπως οι κακοήθειες και τη διάθεση τους να χρησιμοποιούν τη βιοψία δέρματος ως διαγνωστικό εργαλείο σε κάποιες περιπτώσεις συχνότερα από κάποιες άλλες.

vi. μελετήθηκε η συχνότητα των νοσημάτων που τέθηκαν στα πλαίσια της διαφορικής διάγνωσης σε συνδυασμό με επιλεγμένα νοσήματα, καταρτίζοντας πίνακες διαφορικής διάγνωσης για την κοινή πέμφιγα, το πομφολυγώδες πεμφιγοειδές, τη δερματίτιδα, την ψωρίαση, τον ομαλό λειχήνα, τις ακτινικές υπερκερατώσεις, τις σμηγματορροϊκές υπερκερατώσεις, το δακτυλιοειδές κοκκίωμα, το κακόηθες μελάνωμα, το βασικοκυτταρικό, το ακανθοκυτταρικό επιθηλίωμα και τα επιθηλιώματα συνολικά, το σάρκωμα Karosi και τα δερματικά λεμφώματα.

vii. στο 83,29% των βιοψιών προέκυψε συγκεκριμένη ιστολογική διάγνωση. Οι συχνότητες των ιστολογικών διαγνώσεων, τόσο συγκεκριμένα όσο και κατά ομάδες, παρουσιάζονται στην παράγραφο 5.6 και οι μεταξύ τους διαφορές βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές ($\chi^2=5150,109$, $p<0,001$).

viii. μελετήθηκε η συσχέτιση των προτεινόμενων κλινικών διαγνώσεων και των ιστολογικών απαντήσεων και για το σκοπό αυτό αναπτύχθηκε κατάλληλο σύστημα. Ικανοποιητική κλινική και ιστολογική σύμπτωση παρατηρήθηκε στο 68% των περιπτώσεων. Στη βιβλιογραφία λίγες μόνο μελέτες έχουν δημοσιευτεί πάνω στο αντικείμενο. Σε μία από αυτές η διαγνωστική επιτυχία των μη δερματολόγων μετρήθηκε μεταξύ 34% και 45%, ενώ των δερματολόγων ήταν 71% για τις φλεγμονώδεις δερματοπάθειες και 75% για κύστες και νεοπλάσματα [98]. Σε άλλη μελέτη αναφέρεται συμφωνία μεταξύ των ιστολογικών διαγνώσεων και των αντίστοιχων κλινικών διαγνώσεων σε ποσοστό 76,8% [99], ενώ σε άλλη περίπτωση το ποσοστό συμφωνίας υπολογίστηκε σε 92%, επιτυχία η οποία αποδόθηκε στην από κοινού μελέτη του υλικού από τον δερματολόγο και τον παθολογοανατόμο [25]. Το ποσοστό του 68% της παρούσας μελέτης, η οποία ήταν η μεγαλύτερη σε σχέση με τις προαναφερθείσες, παρότι μικρότερο βρίσκεται σε συμφωνία με τα βιβλιογραφικά δεδομένα.

ix. επιχειρήθηκε η προσέγγιση των λόγων που οδήγησαν σε πενιχρό διαγνωστικό αποτέλεσμα, στις περιπτώσεις που αυτό συνέβη, όπως περιγράφεται στην παράγραφο 5.7.

x. έγινε έλεγχος εξάρτησης των διάφορων παραγόντων που μελετήθηκαν με τη δοκιμασία χ^2 . Εξάρτηση προέκυψε μεταξύ νοσοκομειακού τμήματος και θέσης λήψης του ιστοτεμαχίου, θέσης λήψης και ιστολογικής διάγνωσης, νοσοκομειακού τμήματος και ιστολογικής διάγνωσης καθώς και θέσης λήψης και συσχέτισης κλινικής και ιστολογικής διάγνωσης.

6.2 ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η επιτυχής θεραπευτική αντιμετώπιση των δερματολογικών ασθενών θεμελιώνεται πάνω στην έγκυρη και αντιπροσωπευτική διάγνωση. Η διαγνωστική προσπάθεια αποτελεί μια επίπονη διαδικασία που αξιοποιεί τα εργαλεία της σκέψης και τις δυνατότητες της τεχνολογίας. Ο δερματολόγος διδάσκεται και αναπτύσσει τις ικανότητες εκείνες που θα τον βοηθήσουν να προβεί σε διαγνωστικές εκτιμήσεις και με τη βοήθεια των διαθέσιμων μέσων θα επιβεβαιώσει ή θα ενισχύσει το κλινικό του αισθητήριο. Βασικός αρωγός της προσπάθειας του αυτής είναι η βιοψία δέρματος και η καλή γνώση των δυνατοτήτων που προσφέρει και των περιορισμών στους οποίους υπόκειται καθώς και η εκ του σύνεγγυς συνεργασία με τον παθολογοανατόμο αποτελούν εγγυήσεις της προάσπισης της υγείας του δερματολογικού ασθενή στα πλαίσια του ιατρικού λειτουργήματος.

SUMMARY

A study on the commonest dilemmas in differential diagnosis and other factors that influence the decision to perform skin biopsy in dermatological practice

Skin biopsy is a well-known and reliable method for allying the dermatologist in overcoming the diagnostic dilemmas which occur during the patients' consultations. However before performing this procedure the dermatologist has to take under consideration several factors affecting their decision. The first part of this study is aimed in reviewing these factors and describing the issues both the clinician and the dermatopathologist are forced to resolve.

The second part is a retrospective clinicopathological cohort study of 6816 skin biopsies included in 5941 histopathology report forms performed in the "Andreas Syggros" Hospital of Athens, Greece during the years 2004-2006. Descriptive statistics were performed for gender, age, skin biopsy location, hospital departments that requested the procedure, the suggested clinical diagnoses, differential diagnoses, the dermatopathological diagnoses and the correlation between the clinical and histopathological diagnosis. The chi-square criterion was applied both for one-way and contingency tables. Furthermore, a topographic anatomy coding system was developed along with an ad hoc coding system for skin diseases in order to meet the requirements of this study.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Burns DA, Cox NH. Introduction and historical bibliography. In: Burns T, Breathnach S, Cox N, Griffiths C (eds). Rook's textbook of dermatology, Vol. 1, 8th edn, Wiley-Blackwell, Oxford UK, 2010: 1.1-1.10.
2. Copeman PWM. The creation of global dermatology. J R Soc Med 1995; 88: 78-84.
3. Liddell K. Choosing a dermatological hero for the millennium. Hippocrates of Cos (460-377 BC). Clin Exp Dermatol 2000; 25: 86-88.
4. Verbov J. Celsus and his contributions to dermatology. Int J Dermatol 1978; 17: 521-523.
5. Sutton RL Jr. Diseases of the skin. Mercurialis, 1572. Arch Dermatol 1966; 94: 763-772.
6. Sutton RL Jr, Blase I. Tears. The disquisition of Hieronymus Mercurialis of Padua – 1572. Int J Dermatol 1979; 18: 402-408.
7. Cotterill JA. Choosing a dermatological hero for the millennium. William Shakespeare (1564-1616). Clin Exp Dermatol 2000; 25: 93-95.
8. Wilson PK. Choosing a dermatological hero for the millennium. Daniel Turner (1667-1741). Clin Exp Dermatol 2000; 25: 88-89.
9. Booth CC. Choosing a dermatological hero for the millennium. Robert Willan (1757-1812). Clin Exp Dermatol 2000; 25: 85-86.

10. Wallach D. Choosing a dermatological hero for the millennium. Jean-Louis Alibert (1768-1837). *Clin Exp Dermatol* 2000; 25: 90-93.
11. Copeman PWM. Choosing a dermatological hero for the millennium. Erasmus Wilson (1809-1884). *Clin Exp Dermatol* 2000; 25: 82-84.
12. Scholz A. Albert Neisser's clinic as a school for dermatologists. *Dermatologia Kliniczna* 2005; 7: 109-114.
13. Cox NH, Coulson IH. Diagnosis of skin disease. In: Burns T, Breathnach S, Cox N, Griffiths C (eds). *Rook's textbook of dermatology*, Vol. 1, 8th edn, Wiley-Blackwell, Oxford UK, 2010: 5.1-5.26.
14. Röhrig B, du Prel JB, Wachtlin D, Blettner M. Types of study in medical research: part 3 of a series on evaluation of scientific publications. *Dtsch Arztebl Int* 2009; 106: 262-268.
15. Calonje E. Histopathology of the skin: general principles. In: Burns T, Breathnach S, Cox N, Griffiths C (eds). *Rook's textbook of dermatology*, Vol. 1, 8th edn, Wiley-Blackwell, Oxford UK, 2010: 10.1-10.43.
16. Mooney E, Hood AF, Lampros J, Kempf W, Jemec GBE. Comparative diagnostic accuracy in virtual dermatopathology. *Skin Res Technol* 2011; 17: 251-255.
17. Al-Janabi S, Huisman A, Vink A, Leguit RJ, Offerhaus GJA, ten Kate FJW, van Dijk MR, van Diest PJ. Whole slide images for primary diagnostics in dermatopathology: a feasibility study. *J Clin Pathol* 2012; 65: 152-158.

18. Mello-Thoms C, Mello CAB, Medvedeva O, Castine M, Legowski E, Gardner G, Tseytlin E, Crowley R. Perceptual analysis of the reading of dermatopathology virtual slides by pathology residents. *Arch Pathol Lab Med* 2012; 136: 551-562.
19. Roßner M, Roßner F, Zwönitzer R, Hofmann H, Sterry W, Kalinski T. Virtual dermatohistopathology at <http://www.pathowiki.org>. *J Dtsch Dermatol Ges* 2012; 10: 245-250.
20. Sterry W; European Dermatology Forum Guideline Committee. Guidelines: the management of dermatopathology. *Eur J Dermatol* 2006; 16: 476-478.
21. Hinshaw MA, Stratman EJ. Core competencies in dermatopathology. *J Cutan Pathol* 2006; 33: 160-165.
22. Rabinowitz AD, Silvers DN. Dermatopathology standards. *J Cutan Pathol* 1996; 23: 194-196.
23. Penneys NS. Log-in/log-out time: a quality factor for a reference laboratory – prolonged times for skin pathology processing in managed care-authorized laboratories. *J Am Acad Dermatol* 1997; 36: 995-998.
24. Horne GJ, Barber DF, Bruecks AK, Maung RTA, Trotter MJ. Workload measurement in subspecialty dermatopathology. *J Clin Pathol* 2009; 62: 435-438.
25. Bin Yap FB. Dermatopathology of 400 skin biopsies from Sarawak. *Indian J Dermatol Venereol Leprol* 2009; 75: 518-519.

26. Maia M, Lellis RF, Marta AC. Ex vivo dermoscopy: synchronic evaluation between dermatologist and dermatopathologist of melanocytic lesions (authors' translation). *An Bras Dermatol* 2009; 84: 553-555.
27. Nakayama I, Matsumura T, Kamataki A, Uzuki M, Saito K, Hobbs J, Akasaka T, Sawai T. Development of a teledermatopathology consultation system using virtual slides. *Diagn Pathol* 2012; 7: 177.
28. Burton JL. The logic of dermatological diagnosis. Dowling oration 1980. *Clin Exp Dermatol* 1981; 6: 1-21.
29. Elder DE, Elenitsas R, Johnson Jr BL, Murphy GF, Xu X. Outline of cutaneous pathology. In: Elder DE, Elenitsas R, Johnson BL, Murphy GF, Xu X (eds). *Lever's histopathology of the skin*, 10th edn, Lippincott Williams & Wilkins, Philadelphia, PA, 2008: 83-132.
30. Sleiman R, Kurban M, Abbas O. Maximizing diagnostic outcomes of skin biopsy specimens. *Int J Dermatol* 2013; 52: 72-78.
31. Haneke E. Biopsy. In: Katsambas AD, Lotti TM. *European handbook of dermatological treatments*, 2nd edn, Springer-Verlag, Berlin, Germany, 2003: 593-598.
32. Zuber TJ. Punch biopsy of the skin. *Am Fam Physician* 2002; 65: 1155-1158.
33. Pickett H. Shave and punch biopsy for skin lesions. *Am Fam Physician* 2011; 84: 995-1002.

34. Peikert JM. Prospective trial of curettage and cryosurgery in the management of non-facial, superficial, and minimally invasive basal and squamous cell carcinoma. *Int J Dermatol* 2011; 50: 1135-1138.
35. Guardiano RA, Grande DJ. A direct comparison of visual inspection, curettage, and epiluminescence microscopy in determining tumor extent before the initial margins are determined for Mohs micrographic surgery. *Dermatol Surg* 2010; 36: 1240-1244.
36. Alguire PC, Mathes BM. Skin biopsy techniques for the internist. *J Gen Intern Med* 1998; 13: 46-54.
37. Zuber TJ. Fusiform excision. *Am Fam Physician* 2003; 67: 1539-1544.
38. Tadiparthi S, Panchani S, Iqbal A. Biopsy for malignant melanoma – are we following the guidelines? *Ann R Coll Surg Engl* 2008; 90: 322-325.
39. Swanson PE, Fitzpatrick MM, Ritter JH, Glusac EJ, Wick MR. Immunohistologic differential diagnosis of basal cell carcinoma, squamous cell carcinoma, and trichoepithelioma in small cutaneous biopsy specimens. *J Cutan Pathol* 1998; 25: 153-159.
40. Weigand DA. Effect of anatomic region on immunofluorescence diagnosis of bullous pemphigoid. *J Am Acad Dermatol* 1985; 12: 274-278.
41. Khopkar U, Doshi B. Improving diagnostic yield of punch biopsies of the skin. *Indian J Dermatol Venereol Leprol* 2008; 74: 527-531.
42. Elenitsas R, Nousari CH, Ayli E, Seykora JT. Laboratory methods. In: Elder DE, Elenitsas R, Johnson BL, Murphy GF, Xu X (eds). *Lever's*

- histopathology of the skin, 10th edn, Lippincott Williams & Wilkins, Philadelphia, PA, 2008: 67-82.
43. Sperling LC. Scarring alopecia and the dermatopathologist. *J Cutan Pathol* 2001; 28: 333-342.
44. Nguyen JV, Hudacek K, Whitten JA, Rubin AI, Seykora JT. The HoVert technique: a novel method for the sectioning of alopecia biopsies. *J Cutan Pathol* 2011; 38: 401-406.
45. Elston D. The 'Tyler technique' for alopecia biopsies. *J Cutan Pathol* 2012; 39: 306.
46. Avwioro G. Histochemical uses of haematoxylin – a review. *Journal of Pharmacy and Clinical Sciences* 2011; 1: 5.
47. Wasserman J, Maddox J, Racz M, Petronic-Rosic V. Update on immunohistochemical methods relevant to dermatopathology. *Arch Pathol Lab Med* 2009; 133: 1053-1061.
48. Prince HM, Martin AG, Olsen EA, Fivenson DP, Duvic M. Denileukin diftitox for the treatment of CD25 low-expression mycosis fungoides and Sézary syndrome. *Leuk Lymphoma* 2013; 54: 69-75.
49. Li J, Cheng Y, Tai D, Martinka M, Welch DR, Li G. Prognostic significance of BRMS1 expression in human melanoma and its role in tumor angiogenesis. *Oncogene* 2011; 30: 896-906.
50. Dongre A, Bhisey P, Khopkar U. Polarized light microscopy. *Indian J Dermatol Venereol Leprol* 2007; 73: 206-208.

51. Schmolze DB, Standley C, Fogarty KE, Fischer AH. Advances in microscopy techniques. *Arch Pathol Lab Med* 2011; 135: 255-263.
52. Vogels IMC, Hoeben KA, van Noorden CJF. Rapid combined light and electron microscopy on large frozen biological samples. *J Microsc* 2009; 235: 252-258.
53. Harrison AP, Wong CM, Joseph D. Virtual reflected-light microscopy. *J Microsc* 2011; 244: 293-304.
54. Grant-Kels JM. A philosophy of an approach to a slide. In: Grant-Kels JM (ed). *Color atlas of dermatopathology*, Informa Healthcare, New York, NY, 2007: 1-3.
55. McInnes E. Artefacts in histopathology. *Comp Clin Path* 2005; 13: 100-108.
56. Grosshans E. Artéfacts en histopathologie cutanée. *Ann Dermatol Venereol* 2009; 136: 119-124.
57. Joshi R. 'Venetian blinds' artifacts in dermatohistopathology. *Indian Dermatol Online J* 2012; 3: 59-61.
58. Stefanato CM. Histopathology of alopecia: a clinicopathological approach to diagnosis. *Histopathology* 2010; 56: 24-38.
59. Ferlito A, Recher G. Ackerman's tumor (verrucous carcinoma) of the larynx: a clinicopathologic study of 77 cases. *Cancer* 1980; 46: 1617-30.

60. Cheung WL, Patel RR, Leonard A, Firoz B, Meehan SA. Amelanotic melanoma: a detailed morphologic analysis with clinicopathologic correlation of 75 cases. *J Cutan Pathol* 2012; 39: 33-39.
61. Crowson AN. The future of dermatopathology. *Mod Pathol* 2006; 19: S155-S163.
62. Rosai J. Electron microscopy redux. *Int J Surg Pathol* 2011; 19: 561-562.
63. Nagayama K. Another 60 years in electron microscopy: development of phase-plate electron microscopy and biological applications. *J Electron Microsc (Tokyo)* 2011; 60: S43-S62.
64. Pohla-Gubo G, Hintner H. Direct and indirect immunofluorescence for the diagnosis of bullous autoimmune diseases. *Dermatol Clin* 2011; 29: 365-372.
65. Zillikens D. Diagnosis of autoimmune bullous skin diseases. *Clin Lab* 2008; 54: 491-503.
66. Minz RW, Chhabra S, Singh S, Radotra BD, Kumar B. Direct immunofluorescence of skin biopsy: perspective of an immunopathologist. *Indian J Dermatol Venereol Leprol* 2010; 76: 150-157.
67. Kulthanan K, Jiamton S, Taiyaitiang C, Pinkaew S, Suthipinittharm P. Direct immunofluorescence study in Thai patients with scleroderma. *J Med Assoc Thai* 2006; 89: 1670-1676.
68. Kulthanan K, Jiamton S, Varothai S, Pinkaew S, Suthipinittharm P. Direct immunofluorescence study in patients with lichen planus. *Int J Dermatol* 2007; 46: 1237-1241.

69. Van der Loos CM. Multiple immunoenzyme staining: methods and visualizations for the observation with spectral imaging. *J Histochem Cytochem* 2008; 56: 313-328.
70. Fine J-D, Burge SM. Genetic blistering diseases. In: Burns T, Breathnach S, Cox N, Griffiths C (eds). *Rook's textbook of dermatology*, Vol. 2, 8th edn, Wiley-Blackwell, Oxford UK, 2010: 39.1-39.37.
71. Murrell DF, Pasmooij AM, Pas HH, Marr P, Klingberg S, Pfendner E, Uitto J, Sadowski S, Collins F, Widmer R, Jonkman MF. Retrospective diagnosis of fatal BP180-deficient non-Herlitz junctional epidermolysis bullosa suggested by immunofluorescence (IF) antigen-mapping of parental carriers bearing enamel defects. *J Invest Dermatol* 2007; 127: 1772-1775.
72. Pfendner EG, Lucky AW. Dystrophic epidermolysis bullosa. In: Pagon RA, Bird TD, Dolan CR, Stephens K, Adam MP (eds). *GeneReviews*TM [Internet], Seattle, WA: University of Washington, Seattle, 2006 Aug 21 [updated 2010 Nov 04]. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK1304/> (προσπελάστηκε στις 16/3/2013).
73. Pfendner EG, Lucky AW. Junctional epidermolysis bullosa. In: Pagon RA, Bird TD, Dolan CR, Stephens K, Adam MP (eds). *GeneReviews*TM [Internet], Seattle, WA: University of Washington, Seattle, 2008 Feb 22. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK1125/> (προσπελάστηκε στις 16/3/2013).
74. Cardoso JC, Calonje E. Cutaneous manifestations of human papillomaviruses: a review. *Acta Dermatovenerol Alp Panonica Adriat* 2011; 20: 145-154.

75. Dick MH, Guillermin M, Moussy F, Chagnat C-L. Review of two decades of cholera diagnostics – how far have we really come? *PLoS Negl Trop Dis* 2012; 6: e1845.
76. Kubista M, Andrade JM, Bengtsson M, Forootan A, Jonák K, Lind K, Sindelka R, Sjöback R, Sjögreen B, Strömbom L, Ståhlberg A, Zoric N. The real-time polymerase chain reaction. *Mol Aspects Med* 2006; 27: 95-125.
77. Wallander ML, Geiersbach KB, Tripp SR, Layfield LJ. Comparison of reverse transcription-polymerase chain reaction, immunohistochemistry, and fluorescence in situ hybridization methodologies for detection of echinoderm microtubule-associated proteinlike 4-anaplastic lymphoma kinase fusion-positive non-small cell lung carcinoma: implications for optimal clinical testing. *Arch Pathol Lab Med* 2012; 136: 796-803.
78. Jung M, Schaefer A, Steiner I, Kempkensteffen C, Stephan C, Erbersdobler A, Jung K. Robust microRNA stability in degraded RNA preparations from human tissue and cell samples. *Clin Chem* 2010; 56: 998-1006.
79. Braun-Falco M, Ruzicka T. Molekulargenetik in der dermatologischen diagnostik. *Hautarzt* 2012; 63(S1): 45-52.
80. Braun-Falco M, Schempp W, Weyers W. Molecular diagnosis in dermatopathology: what makes sense, and what doesn't. *Exp Dermatol* 2009; 18: 12-23.
81. Pozarowski P, Holden E, Darzynkiewicz Z. Laser scanning cytometry: principles and applications-an update. *Methods Mol Biol* 2013; 931: 187-212.

82. Quatresooz P, Pierard-Franchimont C, Pierard GE; the Mosan study group of pigmented tumors. Molecular histology on the diagnostics cutting edge between malignant melanomas and cutaneous melanocytomas (Review). *Oncol Rep* 2009; 22: 1263-1267.
83. Reginster M-A, Pierard-Franchimont C, Pierard GE, Quatresooz P. Molecular dermatopathology in malignant melanoma. *Dermatol Res Pract* 2012; 2012: 684032.
84. Nagy N, McGrath JA. Blistering skin diseases: a bridge between dermatopathology and molecular biology. *Histopathology* 2010; 56: 91-99.
85. Calonje E. Dermatopathology in the age of molecular biology. *Histopathology* 2010; 56: 1-2.
86. Karai LJ, Bergfeld WF. Recent advances in T-cell regulation relevant to inflammatory dermatopathology. *J Cutan Pathol* 2009; 36: 721-728.
87. Φ.Ε.Κ. 287/ 28 Νοεμβρίου 2005 (τεύχος Α').
88. Φ.Ε.Κ. 123/ 15 Ιουλίου 1992 (τεύχος Α').
89. Φ.Ε.Κ. 132/ 19 Ιουνίου 1998 (τεύχος Α').
90. Ομπέση Φ. Οριοθέτηση της ενημέρωσης των ασθενών από ιατρούς και νοσηλευτές. Νομική προσέγγιση. *Νοσηλευτική* 2011; 50: 30-34.
91. Rowbotham MC, Astin J, Greene K, Cummings SR. Interactive informed consent: randomized comparison with paper consents. *PLoS One* 2013; 8: e58603.

92. Billing K, Newland H, Selva D. Improving patient satisfaction through information provision. Clin Experiment Ophthalmol 2007; 35: 439-447.
93. Ζηλίδης Χ και συν. Προτυποποίηση εντύπων ενιαίας λειτουργίας των νοσοκομείων. Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Αθήνα 2005.
<http://www.moh.gov.gr/articles/newspaper/protypa/266-protypopoihsh-entypwn-eniaias-leitoyrgias-twn-nosokomeiwn> (προσπελάστηκε στις 26/3/2013).
94. Πανάρετος Ι, Ξεκαλάκης Ε. Εισαγωγή στα βασικά προβλήματα της Στατιστικής. Στο: Πανάρετος Ι, Ξεκαλάκης Ε (εκδ). Εισαγωγή στη στατιστική σκέψη, Τόμος 1 (Περιγραφική Στατιστική), ISBN: 960-85439-3-2, Αθήνα, 2000: 1-86.
95. Γαλάνης Π. Στατιστικές μέθοδοι ανάλυσης δεδομένων. Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής 2009; 26: 699-711.
96. International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems 10th Revision (ICD-10 Version: 2010). World Health Organization, 2010.
<http://apps.who.int/classifications/icd10/browse/2010/en> (προσπελάστηκε στις 20/4/2013).
97. Κοινωνικοδημογραφικοί δείκτες. Υγειονομικός χάρτης.
live3.ygeianet.gov.gr/healthstatsapps/healthstats/main.aspx (προσπελάστηκε στις 8/5/2013).
98. Sellheyer K, Bergfeld WF. A retrospective biopsy study of the clinical diagnostic accuracy of common skin diseases by different specialties compared with dermatology. J Am Acad Dermatol 2005; 52: 823-830.

99. Aslan C, Göktay F, Mansur AT, Aydingöz IE, Güneş P, Ekmekçi TR.

Clinicopathological consistency in skin disorders: a retrospective study of 3949 pathological reports. J Am Acad Dermatol 2012; 66: 393-400.

